

วารสาร ภาคประชาสังคมนครราชสีมา

JOURNAL OF NAKHONRATCHASIMA CIVIL SOCIETY

ISSN 3056-9931 (Print) ISSN 3056-994X (Online)

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๓

กลุ่มภาคประชาสังคมจังหวัดนครราชสีมา

รูปพลเมืองประชาธิปไตยตามแนว
พระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21
อาราดา ศรีคร่ำ

รูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่
ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบล
โชคชัยจังหวัดนครราชสีมา
พระครูวิสุทธินายก

พรหมวิหารธรรมกับลักษณะ
พึงประสงค์ข้าราชการตำรวจ
ชาติ พิทยาภักดิ์

วารสาร ภาคประชาสังคมนครราชสีมา

JOURNAL OF NAKHONRATCHASIMA CIVIL SOCIETY

ISSN : 3056-9931 (Print) 3056-994X (Online)

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

จำนวนพิมพ์ : 100 เล่ม

ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน / ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน นักวิชาการอิสระ คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่มุมมอง คิดทางสังคม ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ การจัดการเชิงพุทธ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม การเมืองภาคประชาสังคมและการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอองค์ความรู้นวัตกรรม แนวทางแก้ปัญหาสังคม การรวมพลังความคิดภาคประชาสังคมเสริมสร้างความมั่นคงและการอยู่ร่วมกันตามวิถีพุทธ

คณะกรรมการที่ปรึกษา วารสาร ภาคประชาสังคม

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

พระเมธีสุตาภรณ์, ปธ.9, ผศ.ดร.

รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี

รศ.ดร.สิริกร กาญจนสุนทร

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา เจ้าอาวาสวัดศรีวันต์

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตหนองคาย

ภาควิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บรรณาธิการ : รศ.ดร.พิชิต ปุริมาต

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ผศ.ดร.เบญญาภา อัจฉฤกษ์

กองบรรณาธิการ :

วารสาร ภาคประชาสังคม

รศ.ดร.พิชิต ปุริมาต

ดร.ประพันธ์ นิกะระโท

ผศ.ดร.ไพโรจน์ ปุริมาต

หน่วยงานภายนอก

พระเมธีวินัยรส, รศ.ดร.

รศ.ดร.ณภัทร น้อยน้ำใส

รศ.พล.ท.ดร.วีระ วงศ์สรรค์

รศ.ดร.ธนิดา ผาติแสน

รศ.ดร.สิริกร กาญจนสุนทร

รศ.ดร.เอกรัตน์ เอกศาสตร์

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.อังฉรา หล่อตระกูล

รศ.ดร.วันทนา เนาว์วัน

ผศ.ดร.พิมพ์จี บรรจงปฐ

ผศ.ดร.วินัย ผลเจริญ

ผศ.สกุล วงษ์กาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

เลขานุการ : ผศ.ดร.เบญญาภา อัจฉฤกษ์

ผู้ช่วยเลขานุการ : นายกุลพิสิฐ ขวาทไทย

ศิลปกรรม/เว็บไซต์ : นายสมพร ไพโรจน์โท

สำนักงาน : สำนักงานวิจัยและพัฒนาภาคประชาสังคม

เลขที่ 164 ม.6 บ้านหนองบอน ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190

โทรศัพท์ : 085-7786284, 083-6819533

จัดพิมพ์โดย

โรงพิมพ์เลิศศิลป์ (1994) เลขที่ 336 ถนนสุรนาริ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000

โทร 044-252883

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ

วารสาร ภาควิชาสังคมนศรราชสีมา (Peer Review)

ภายใน

1. พระครูปริยัติวิสุทธิบัณฑิต, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
2. พระมหาประกาดทิพย์ สิริเมโธ ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
3. รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. รศ.ดร.พรเศรษฐี วุฒิปญญาอิสกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
9. รศ.ดร.พิชิต ปุริมาต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
10. ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
11. ผศ.ดร.เสฐียร ทั้งทองมะดัน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
12. ผศ.ดร.เบญญาภา อัจฉฤกษ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
13. ผศ.ดร.ไพโรจน์ ปุริมาต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
14. ดร.ประพันธ์ นิกกระโทก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

ภายนอก

1. พระเมธาวิเชียร, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. พระมหาสมณิทร์ ปรีสุตโตโม ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. รศ.ดร.ณภัทร น้อยน้ำใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
4. รศ.พล.ท.ดร.วีระ วงศ์สรรค์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
5. รศ.ดร.ธิดา ผาติเสนาะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
6. รศ.ดร.สิริกร กาญจนสุนทร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
7. รศ.ดร.สุวิทย์ รักสัตย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
8. รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
9. รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
10. รศ.ดร.เอกรัตน์ เอกศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
11. รศ.เนตรชนก บัวนาค	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
12. รศ.ดร.วันทนา เนาว์วัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
13. รศ.ดร.พิมพ์พรรณ เพชรสมบัติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
14. ผศ.ดร.พิมพ์พจี บรรจงปรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
15. ผศ.ดร.วินัย ผลเจริญ	มหาวิทยาลัยสารคาม
16. ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
17. ผศ.ดร.วลัญช์ชยา เขตบำรุง	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
18. ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
19. ผศ.ดร.วิโรจน์ หมั่นเทพ	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
20. ดร.วิยะดา วรานนท์วนิช	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
21. ผศ.ดร.อำพล นววงศ์เสถียร	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
22. ผศ.สกล วงษ์กาฬสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
23. ผศ.พีรวิชญ์ คำเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
24. ดร.หทัยชนก คตะสมบุญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

บทบรรณาธิการ

ด้วยวารสาร ภาควิชาสังคมนคมนาธิมา ฉบับนี้เป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2567 มีคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย นักวิชาการภาควิชาสังคมจากสถาบันภายนอก ได้นำเสนอผลงานทางวิชาการที่หลากหลายหัวข้อหลากหลายสาขาวิชา ทั้งนี้กองบรรณาธิการได้ส่งผลงานทางวิชาการเหล่านี้ไปให้กรรมการกลั่นกรองบทความทางวิชาการของแต่ละสาขาวิชาเป็นผู้อ่าน และมอบให้เจ้าของบทความนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนการตีพิมพ์แล้ว และด้วยความตั้งใจของกองบรรณาธิการที่มีความประสงค์จะทำวารสารเล่มนี้ให้สมบูรณ์ตามเกณฑ์ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre) ฉะนั้นในวารสารฉบับนี้เน้นการนำเสนอบทความวิชาการด้านวิจัย 3 เรื่อง และบทความวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารวิชาการทางพระพุทธศาสนาบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและภาควิชาสังคม 4 เรื่อง รวมเป็น 7 บทความ

คณะกองบรรณาธิการขอขอบคุณเจ้าของบทความทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมทำให้วารสาร ภาควิชาสังคมนคมนาธิมา ได้เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการสู่สาธารณะตามนโยบายการจัดทำวารสาร ภาควิชาสังคม กองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะ แนะนำให้มีการปรับปรุงแก้ไขผลงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้อง น่าอ่านและเป็นประโยชน์ทางวิชาการ และขอขอบคุณผู้อ่านทุกท่านที่ได้กรุณาติดตามผลงานวารสาร ภาควิชาสังคม ด้วยดีเสมอมา ซึ่งเราพร้อมที่จะทำหน้าที่สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมต่อไปและท้ายที่สุดขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้จัดทำให้มีวารสารฉบับนี้และโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร. พิชิต ปุริมาต)

บรรณาธิการ

สารบัญ

กองบรรณาธิการ

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ

บทบรรณาธิการ

บทความวิชาการ : Academic Article

การปกครองสงฆ์ไทยกับปัญหาในศตวรรษที่ 21

1-10

THAI BUDDHIST GOVERNANCE AND PROBLEMS IN THE 21ST CENTURY

: พระครูวิธานสุตาภิรม

พรหมวิหารธรรมกับลักษณะพึงประสงค์ข้าราชการตำรวจ

11-21

BRAHMAVIHARN DHAMMA AND DESIRABLE CHARACTERISTICS OF POLICE OFFICERS

: ชาติ พิทยาภักดิ์

หลักการส่งเสริมเครือข่ายการเมืองท้องถิ่น

22-32

PRINCIPLES FOR PROMOTING LOCAL POLITICAL NETWORKS

: อัจฉรา ปิยวิทย์ชาติ

รูปพลเมืองประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21

33-41

PORTRAIT OF A DEMOCRATIC CITIZEN ACCORDING TO BUDDHISM IN THE 21ST CENTURY

: อาราดา ศรีคร่ำ

บทความวิจัย : Research Articles

รูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย

42-51

จังหวัดนครราชสีมา

NEW POLITICAL LEADERSHIP MODEL OF THE CHOKCHAI SUBDISTRICT MUNICIPALITY
EXECUTIVE COMMITTEE NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

: พระครูวิสุทธิชยากร (ธวัชชัย) จิตมานโส

การเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลหัวทะเล

52-60

จังหวัดนครราชสีมา

LOCAL POLITICS AND PROMOTING PEOPLE'S ACCESS TO WELFARE OF THE STATE IN HUA
THALE MUNICIPALITY NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

: คมกริช สุขพัตร

รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก : โรงเรียนบ้านทองหลาง

61-70

SMALL SCHOOL DEVELOPMENT MODEL : BAN THONG LANG SCHOOL

: อนุสรณ์ มะเดื่อชุมพร

การปกครองสงฆ์ไทยกับปัญหาในศตวรรษที่ 21 THAI BUDDHIST GOVERNANCE AND PROBLEMS IN THE 21ST CENTURY

พระครูวิธานสุตาภิรม

Phrakruwithansutaphirom

วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ

Suphanburi Srisuvarnabhumi Buddhist College.

E-mail: Thi_Wor@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการปกครองคณะสงฆ์ไทยท่ามกลางความท้าทายในศตวรรษที่ 21 โดยเปรียบเทียบกับสมัยพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าทรงใช้พระธรรมวินัยเป็นเครื่องมือหลักในการจัดการปัญหาและสร้างความเลื่อมใส สำหรับในปัจจุบัน คณะสงฆ์ต้องเผชิญกับปัญหาสังคมที่ซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งพฤติกรรมของสงฆ์และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน ผลการศึกษาพบว่า การปกครองคณะสงฆ์ในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องบูรณาการพระธรรมวินัยเข้ากับกฎหมายปกครองคณะสงฆ์และกฎหมายบ้านเมือง โดยมหาเถรสมาคมได้กำหนดพันธกิจหลัก 6 ด้าน และบวกอีก 1 ด้านเพื่อการปฏิรูป (6+1) ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ การสาธารณสงเคราะห์ และการพัฒนาพุทธมณฑล นอกจากนี้ยังต้องนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ในการเผยแผ่ธรรมะและสื่อสารการดำเนินงานของคณะสงฆ์อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างภาพลักษณ์องค์กรที่โปร่งใสและทันต่อเหตุการณ์ การปรับตัวดังกล่าวถือเป็นความท้าทายสำคัญในการบริหารจัดการปัญหาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อธำรงรักษาและส่งต่องานปกครองคณะสงฆ์สู่ยุคต่อไปได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การปกครองสงฆ์ไทย, การปฏิรูปกิจการคณะสงฆ์, ปัญหาในศตวรรษที่ 21, พระธรรมวินัย, มหาเถรสมาคม

Abstracts

This academic article aims to present guidelines for Thai Buddhist Sangha governance amidst the challenges of the 21st century. It draws a comparison with the Buddha's era, during which the Dhamma-Vinaya was employed as the primary instrument for resolving conflicts and fostering faith. Currently, the Sangha faces complex social issues and rapid digital transformations that affect both monastic conduct and public perception. The study finds that modern Sangha governance requires an integration of the Dhamma-Vinaya with contemporary Sangha laws and civil regulations. The Supreme Sangha Council of Thailand has established six main missions plus one reform initiative (6+1): Governance, Religious Education, Educational Welfare, Propagation, Public Facilities, Public Welfare, and the Development of Phutthamonthon. Furthermore, the systematic

adoption of communication technology is essential for propagating Buddhist teachings and communicating Sangha operations to the public. Such adaptations are crucial for establishing a transparent and responsive institutional image, ensuring the sustainable management of Sangha affairs for future generations.

Keywords: Thai Buddhist Governance, Sangha Reform, Problems in the 21st Century, Dhamma-Vinaya, Supreme Sangha Council

บทนำ

การปกครองคณะสงฆ์สัมพันธ์เชื่อมโยงกับปัญหาสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 พระพุทธศาสนาชาวโลกสนใจมากขึ้น การปกครองคณะสงฆ์เปลี่ยนโฉมไปมากหลังโลกเริ่มเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 20 สังคมโลกเต็มไปด้วยปัญหาต่างๆ มากมาย ปัญหาประเทศหนึ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาหลายประเทศซึ่งแต่ละปัญหาก็มีความซับซ้อนมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา จุดเปลี่ยนหนึ่งอาจมีสาเหตุจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัล สังคมเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีต่างๆ ผ่านการเชื่อมโยงแบบไร้สายและอุปกรณ์การเรียนเคลื่อนที่พกพาได้ง่ายสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายไร้สายเพื่อใช้ในการสื่อสารข้อมูลไม่ว่าจะเป็น การเชื่อมโยงระหว่างหมายเลขประจำตัวประวัติ (จินตวิรั คล้ายสังข์, 2560) ทำให้โลกไร้พรมแดน หรือทำให้โลกแคบลงทุกประเทศมีโอกาสนับเป็นผู้เล่นหน้าใหม่ การช่วงชิงอำนาจระหว่างรัฐมหาอำนาจ ไม่อาจใช้กำลังทหารแย่งชิงเอาได้เหมือนในสมัยก่อน รวมถึงประเทศไทย การเมืองการปกครองยังวนอยู่กับการยึดอำนาจ ส่งผลต่อการสนับสนุนการปกครองคณะสงฆ์และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองคณะสงฆ์

ปัญหาต่างๆ ที่โลกกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันได้แก่ ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ปัญหาโรคระบาดใหม่ ความเชื่อใหม่ๆ ข้อมูลข่าวสาร ส่งตรงถึงพระสงฆ์ทุกที่ทุกเวลา ช่วยให้พระสงฆ์สามารถสนองงานคณะสงฆ์ สอนความต้องการของพระองค์ เป็นต้น งานปกครองคณะสงฆ์กับปัญหาที่ทำลายในศตวรรษที่ 21 มีมากกว่าที่คณะสงฆ์เผชิญอยู่ การปกครองคณะสงฆ์จึงมิใช่เพียงงานปกครองดูแลพระสงฆ์เท่านั้น แต่ถ้าวว่า คณะสงฆ์ต้องดำเนินงานปกครองคณะสงฆ์ครอบคลุมถึงประชาชนไทย ประชาชนสังคมโลก กฎหมาย การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และคณะสงฆ์กำหนดความชัดเจนงานปกครองคณะสงฆ์ประกอบด้วย 1.การปกครอง 2.การศาสนศึกษา 3.การศึกษาสงเคราะห์ 4.การเผยแผ่ 5.การสาธารณูปการ 6.การสาธารณสงเคราะห์ และบวก 1 คือ การพัฒนาพุทธมณฑล ตอบสนองการแก้ปัญหาในศตวรรษที่ 21

การปกครองคณะสงฆ์ไทย

การปกครองคณะสงฆ์ไทยสืบต่อการปกครองคณะสงฆ์ตามรูปแบบการปกครองสมัยพุทธกาล ปัญหาการปกครองคณะสงฆ์บางประการ แม้ถึงยุคปัจจุบัน ปัญหาเหล่านั้นยังคงอยู่คู่กับคณะสงฆ์ พระสงฆ์บางรูปปฏิบัติตามพระธรรมวินัย สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชน ประชาชนทั้งชาวไทยชาวต่างประเทศ ศรัทธาแน่นถือจำนวนมาก งานปกครองคณะสงฆ์ไทยยังครอบคลุมถึงคณะสงฆ์ต่างประเทศ ในขณะเดียวกันพระสงฆ์บางรูปละเมิดพระวินัยสร้างปัญหาต่อคณะสงฆ์

การปกครองคณะสงฆ์กับพระวินัยพระสงฆ์ หลังจากพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระธรรมวินัยไว้เป็นศาสดาแทนพระองค์ การดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ถูกนำการละเมิดพระธรรมวินัยมาดำเนินการทางการเมืองการปกครอง พระมหากษัตริย์ได้ปรากฏแก่ที่ประชุมสงฆ์ ณ เมืองกุสินาราถึงการรื้อรองพระ

ธรรมวินัยให้เป็นหลักฐาน ด้วยอ้างเหตุ 3 ประการ คือ 1. พระตำราหนึ่งชื่อสุภททะ (ไม่ใช่องค์ที่เป็นปัจฉิมสาวก) กล่าวถ้อยคำแสดงเจตนารมณ์เป็นเลี่ยนหนามต่อพระศาสนา ทำนองว่า พระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วก็ดี พวกเราจะได้พ้นจากการปกครองไม่ต้องมีผู้ใดมาคอยตักเตือนบัญญัติโน่นบัญญัตินี่ว่า ข้อนี้เธอไม่ควรทำ ข้อนี้เธอควรทำ 2. พระพุทธดำรัสรับสั่งแก่พระอานนทเถระเจ้าว่า พระธรรมวินัยจักเป็นศาสดาแทนพระองค์ในกาลที่พระองค์ล่วงไป 3. เพราะรำลึกถึงคุณพระศาสดาที่มีต่อท่านเอง ภิกษุอีกไม่ใญ่น้อย ที่มีความคิดเห็นอย่างพระสุภททะ นอกจากพระสุภททะแล้วยังมีอรัญชชีภิกษุที่มีทิวังตั้งนั้นมาก และนอกจากนี้ก็ปรากฏต่อมาว่า มีพระต่างบ้านต่างเมืองอีกหลายหมู่หลายคณะต่างถือข้อปฏิบัติตามเจ้าหมู่เจ้าคณะของตน ไม่ยอมเข้าหมู่กับฝ่ายสงฆ์ที่มีพระมหากัสสปะเป็นประมุขอยู่ (เสถียร โพธิ์นันทะ, ม.ป.ท.)

พระสงฆ์หลังพุทธกาลปฐมสังคายนาปฏิบัติสืบต่อตามแนวทางคณะสงฆ์ลงมติพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทเป็นฝ่ายอนุรักษ์นิยมที่สุดในบรรดาพุทธศาสนิกายต่างๆ เพราะพระอรหันต์ทั้ง 500 รูป ที่ร่วมกันทำสังคายนาพระธรรมวินัยตั้งแต่ครั้งที่ 1 ที่มีพระมหากัสสปะเป็นประธานหลังพระพุทธเจ้าปรินิพพาน 3 เดือน (การสังคายนาครั้งนั้นใช้เวลาทั้งสิ้น 7 เดือน) เพื่อรวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และจัดเป็นหมวดหมู่ จนกลายมาเป็นพระไตรปิฎกในปัจจุบันนั้นได้มีมติร่วมกันว่าจะไม่เพิกถอนสิ่งต่างๆ ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติเอาไว้ และจะไม่บัญญัติสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาอีก จึงทำให้คำสอนของฝ่ายเถรวาทสามารถรักษาคำสอนดั้งเดิมของพระพุทธเจ้าเอาไว้ได้มากที่สุด ต่างจากฝ่ายมหายานที่ปรับตัวไปตามยุคสมัยจึงมีการปรับเปลี่ยนคำสอนไปเรื่อยๆ โดยมุ่งเน้นให้พระพุทธศาสนาแพร่หลายไปมากที่สุด จึงทำให้हार่องรอยของคำสอนดั้งเดิมได้ยากกว่าฝ่ายเถรวาท (พระไตรปิฎกออนไลน์, 2567)

พระสงฆ์ไทยปฏิบัติสืบต่อมาถึงปัจจุบัน การรักษาพระธรรมวินัยคงเดิมเหมือนสมัยพุทธกาล ส่วนพระสงฆ์บางส่วนประพฤติด้อยหย่อนพระวินัยไปบ้าง แม้มีกระบวนการตรวจสอบการประพฤติผิดพระธรรมวินัยของพระภิกษุของคณะสงฆ์ยังมีอยู่ การปกครองคณะสงฆ์จึงมีลักษณะนำพระธรรมวินัยมาปรับใช้กับการปกครองคณะสงฆ์ ใช้เป็นเครื่องมือควบคุม จัดระเบียบระเบียบ ห้ามการเสพลุสทางวัตถุ ป้องกันการหมกมุ่นในวัตถุกาม ป้องกันความวุ่นวายต่างๆ ก็ยังบังเกิดขึ้นในหมู่สงฆ์

ปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ เกิดจากพระสงฆ์ไม่เอื้อเฟื้อในพระวินัย พระสงฆ์บางรูปการขาดความละเอียดใจกระทำให้ตนผิดวินัยเป็นประจำ ละเมิดสิกขาบท ต้องอาบัติด้วยไม่ละเอียดหรือลัทธิ หากความละเอียดใจพระสงฆ์บางรูปเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกระทำตนผิดวินัยส่งผลต่อปัญหาการปกครองคณะสงฆ์จากการปฏิบัติตนของพระสงฆ์ เมื่อมีการปฏิบัติละเมิดสิกขาบทหลายรูป ปัญหาการปกครองคณะสงฆ์เริ่มต้นจากปัญหาส่วนตัวของพระสงฆ์บางรูป ก่อเกิดปัญหาภาพรวมคณะสงฆ์ ปัญหาการละเมิดพระวินัยที่พบบ่อย มีลักษณะกระทำความผิด

1. การกระทำความผิดทางกายไม่ร่วมจิต ขาดการศึกษาหมายถึง พฤติกรรมการกระทำความผิดทางกาย ล่วงละเมิดพระวินัย โดยไม่มีเจตนาความจงใจ เช่น พระภิกษุดื่มน้ำเมาโดยไม่รู้ว่าสิ่งที่ดื่มเข้าไปนั้นเป็นน้ำเมา อันเนื่องมาจากไม่ใส่ใจ ขาดการพิจารณาก่อนการบริโภค

2. การกระทำความผิดทางวาจาไม่ร่วมจิต แสดงพฤติกรรมความผิดทางวาจา โดยไม่มีเจตนาจงใจ เช่น พูดตบเพื่อการหัวเราะเล่น หรือเพื่อความสนุกสนาน เป็นต้น

ปัญหาความหย่อนยานทางด้านพระวินัยของพระสงฆ์ ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์การคณะสงฆ์ในภาพรวม ส่งผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาในภาพรวม ถึงแม้ว่าปัญหาความหย่อนยานพระวินัยเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล การแพร่ของสื่อสารมวลชนแขนงต่างๆ ช่องทางสื่อสารมีมากสะดวกเมื่อติดตาม

หรือนำเสนอข่าวสาร ส่งผลให้การนำเสนอข่าวสารพระภิกษุประพฤติผิดวินัยเพิ่มทวีความเข้มข้น กระทบต่องานปกครองคณะสงฆ์ไทย

การตื่นตัวไปตามกระแสโลกวัตุนิยม การตื่นตัวไปตามกระแสโลกและวัตุนิยมของพระสงฆ์นั้น นับเป็นเหตุปัจจัยประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความเอื้อเฟื้อพระวินัยของภิกษุสงฆ์

เมื่อพระสงฆ์ผู้ไม่ตระหนักต่อการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กระทำเพื่อเรียกความศรัทธา ความนิยมจากสาธุชน หรือ คำว่ามูเตลู มาจากชื่อภาพยนตร์เก่ากว่า 25 ปีของทางอินโดนีเซีย ชื่อเรื่องว่า มูเตลู ศิกไสยศาสตร์สื่อถึงไสยศาสตร์ มนต์ดำ และคนไทยยังคงมีความเชื่อ ไสยศาสตร์ เครื่องรางของขลัง อยู่คู่กับคนไทยมานาน ตั้งแต่สมัยโบราณ ปัจจุบันความเชื่อเหล่านี้ได้กลับมาได้รับความนิยมในกลุ่มผู้มีอิทธิพลในวงการแฟชั่น เช่น ดารานักแสดง เป็นต้น เพื่อให้ตอบกระแสโลก พระสงฆ์สร้างวัตุนิยมเครื่องรางของขลัง ทำให้พระสงฆ์ไม่เอื้อเฟื้อต่อพระธรรมวินัย เนื่องจากปฏิบัติไม่ถูกต้องตามวินัยต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อวัตถุทั้งหลาย ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาสารพัด ก่อให้เกิดการสะสมกองกิเลส ในสังขิตตสูตรว่าด้วยลักษณะธรรมวินัยโดยย่อ

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า "โคตมี เธอรู้ธรรมเหล่าใดว่า

1. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อความกำหนด ไม่เป็นไปเพื่อคลายความกำหนด
2. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อความประกอบไว้ ไม่เป็นไปเพื่อความพราก
3. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อการสะสม ไม่เป็นไปเพื่อการไม่สะสม
4. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อความมักมาก ไม่เป็นไปเพื่อความมักน้อย
5. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อความไม่สันโดษ ไม่เป็นไปเพื่อความสันโดษ
6. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อความคลุกคลีหมู่คณะ ไม่เป็นไปเพื่อความสงัด
7. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อความเกียจคร้าน ไม่เป็นไปเพื่อปรารภความเพียร
8. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อความเป็นคนเลี้ยยกาย ไม่เป็นไปเพื่อความเป็นคนเลี้ยงาย

โคตมี เธอพึงทรงจำธรรมเหล่านี้ไว้โดยส่วนเดียวว่า “นั่นไม่ใช่ธรรม นั่นไม่ใช่วินัย นั่นไม่ใช่สัตถุศาสน์”

โคตมี เธอรู้ธรรมเหล่าใดว่า

1. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อคลายความกำหนด ไม่เป็นไปเพื่อความกำหนด
2. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อความพราก ไม่เป็นไปเพื่อความประกอบไว้
3. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อการไม่สะสม ไม่เป็นไปเพื่อการสะสม
4. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อความมักน้อย ไม่เป็นไปเพื่อความมักมาก
5. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อความสันโดษ ไม่เป็นไปเพื่อความไม่สันโดษ
6. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อความสงัด ไม่เป็นไปเพื่อความคลุกคลีหมู่คณะ
7. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อปรารภความเพียร ไม่เป็นไปเพื่อความเกียจคร้าน
8. ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อความเป็นคนเลี้ยงาย ไม่เป็นไปเพื่อความเป็นคนเลี้ยยกาย

โคตมี เธอพึงทรงจำธรรมเหล่านี้ไว้โดยส่วนเดียวว่า “นั่นเป็นธรรม นั่นเป็นวินัยนั่นเป็นสัตถุศาสน์”

อง.อฎฐก. (ไทย) 23/53/339

พระสงฆ์จำนวนมากขาดการศึกษาพระธรรมวินัย พระสงฆ์บวชน้อยลง บวชระยะสั้น บวชเมื่อสูงอายุ นับเป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่ บวชแล้วไม่นิยมเรียนตามระบบการจัดการศึกษาสงฆ์

ไม่เรียนรู้พระธรรมวินัยมีผลต่อการประพฤติดิพระธรรมวินัย ทั้งนี้ พระสงฆ์ไม่ได้รับการศึกษาพระธรรมวินัย การปฏิบัติธรรม การปฏิบัติตามพระวินัยส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติตัวเป็นพระสงฆ์ที่มีพฤติกรรมดีงาม สร้างศรัทธาไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ลักษณะการศึกษาพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ในปัจจุบันส่วนหนึ่งถูกปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรม การศึกษาระดับพื้นฐาน (พระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี) เป็นภาระของแต่ละวัดจะจัดการตามศักยภาพ โดยที่คณะสงฆ์ไม่มีมาตรการการส่งเสริมอย่างจริงจัง แม้ว่าแนวโน้มพระสงฆ์สามเณรลดลง

การไม่สนับสนุนให้คฤหัสถ์เรียนรู้พระวินัยสงฆ์ คฤหัสถ์ส่วนมากไม่เรียนรู้ ไม่เข้าใจพระวินัยสงฆ์ การปฏิบัติสนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ 1.การปกครอง 2.การศาสนศึกษา 3.การศึกษาสงเคราะห์ 4.การเผยแผ่ 5.การสาธารณูปการ 6.การสาธารณสงเคราะห์ และ การพัฒนาพุทธมณฑลเมื่อไม่รู้พระวินัยสงฆ์เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งต่อความไม่เอื้อเฟื้อพระวินัยของพระสงฆ์ สนับสนุนในสิ่งไม่ควรสนับสนุน ส่งเสริมความเชื่อผิดโดยถวายปัจจัยที่ขัดต่อพระวินัย ควรสนับสนุนถวาย ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนพระสงฆ์ให้เกิดการปฏิบัติตามพระวินัย เกิดความเอื้อเฟื้อพระวินัยของพระสงฆ์ คฤหัสถ์ส่วนมากไม่สามารถทำได้ ส่วนมากทำความความเชื่อ ทำตามอำนาจหน้าที่แต่อาจขัดต่อพระวินัยสงฆ์ เช่น ผู้นำชุมชนเข้าใช้อำนาจจัดการวัด ควบคุมวัด ควบคุมการจัดการวัดของพระสงฆ์ พระสงฆ์ต้องการรักษาศรัทธาประชาชนปฏิบัติ กระแสความต้องการชุมชนซึ่งอาจขัดต่อพระวินัยสงฆ์ เป็นต้น

การตีความพระวินัยต่างกันของพระสงฆ์ พระสงฆ์แม้จะเรียนรู้ในยุคสมัยใหม่ปัจจุบัน แต่ถ้าว่า ปัญหาเรื่องการตีความพระวินัยแตกต่างกันยังคงมีอยู่ อีกทั้ง พระสงฆ์สามารถสร้างกระแสนิยม สร้างกระแสศรัทธาผ่านสื่อต่างๆ สามารถนำเสนอมุมมองแนวคิดที่ขัดต่อพระวินัยให้เกิดการปฏิบัติใหม่ให้เกิดขึ้นได้ ส่งผลต่อการปกครองคณะสงฆ์ที่ต้องการให้พระสงฆ์ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ส่วนพระสงฆ์เองอ้างสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติตามกฎหมายประเทศ

กล่าวได้ว่า การปกครองคณะสงฆ์ไทยสืบทอดการปกครองคณะสงฆ์ตามรูปแบบการปกครองสมัยพุทธกาล ปัญหาการปกครองคณะสงฆ์บางประการ แม้ถึงยุคปัจจุบัน พระสงฆ์แม้จะเรียนรู้ในยุคสมัยใหม่ปัจจุบัน แต่ถ้าว่า ปัญหาเรื่องการตีความพระวินัยแตกต่างกันยังคงมีอยู่ อีกทั้ง พระสงฆ์สามารถสร้างกระแสนิยม สร้างกระแสศรัทธาผ่านสื่อต่างๆ สามารถนำเสนอมุมมองแนวคิดที่ขัดต่อพระวินัยให้เกิดการปฏิบัติใหม่ให้เกิดขึ้นได้และพระสงฆ์บวชน้อยลง บวชระยะสั้น บวชเมื่อสูงอายุ นับเป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่ บวชแล้วไม่นิยมเรียนตามระบบการจัดการศึกษาสงฆ์ ไม่เรียนรู้พระธรรมวินัยมีผลต่อการประพฤติดิพระธรรมวินัยก่อให้เกิดปัญหาทางการปกครองคณะสงฆ์

ปัญหาในศตวรรษที่ 21

การสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ทำให้รับรู้ปัญหาของโลกในคริสต์ศตวรรษที่21 เชื่อมต่อส่งผลกระทบต่องานปกครองคณะสงฆ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ปัญหาความเสื่อมของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาความยากจน ปัญหาด้านการเมือง เหตุการณ์สำคัญของโลกในคริสต์ศตวรรษที่21 ปัญหาภัยธรรมชาติ ปัญหาการแบ่งแยกดินแดน ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนา ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลก ปัญหาการใช้เทคโนโลยีและการเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษารเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่งต่อแนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง การปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ในขณะเดียวกันผู้ที่มีความเห็นแตกต่าง

ได้ดีความความพระธรรมคำสั่งสอน พระธรรมวินัยไปตามความคิดตนเอง และเผยแผ่สู่สาธารณะรวดเร็วส่งผลกระทบต่องานปกครองคณะสงฆ์

การร่วมขับเคลื่อนงานปกครองคณะสงฆ์ คณะสงฆ์กับการเรียนรู้งาน รับรู้นโยบายคณะสงฆ์ เรียนรู้พระธรรมวินัย เรียนรู้ปัญหาต่างๆ ปัญหาพระสงฆ์กับปัญหาร่วมสมัย ปัญหาในส่วนของบุคคลผู้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ปัญหาความเชื่อ ความศรัทธาสนองงานคณะสงฆ์ที่ต้องเข้าไปรับรู้ปัญหา ร่วมแก้ปัญหา วัดและพระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 หรือเข้าสู่อนาคตให้วัดและพระสงฆ์ได้รับศรัทธาจากประชาชน สังคมต้องร่วมขับเคลื่อนงานปกครองคณะสงฆ์ให้วัดคงเป็นแกนกลางชุมชน โดยพระเทพเวที เจ้าคณะภาค 6 รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เสนอ Update การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ที่กำลังดำเนินการตามแผนพัฒนากิจการพระพุทธศาสนา ระยะที่ 2 (2565-2569) เป็นโครงการพัฒนาพันธกิจทั้ง 6 +1 ด้าน ของคณะสงฆ์ โดยแต่ละภารกิจมีกรรมการมหาเถรสมาคมเป็นผู้รับผิดชอบ บางโครงการรับผิดชอบร่วมกัน แต่ทุกโครงการส่วนใหญ่ล้วนแตกกอมาจาก หน่วยอบรมประชาชน (อ.ป.ต.) ที่ครอบคลุมพันธกิจ 8 ประการ คือ ศีลธรรมและวัตนธรรม สุขภาพอนามัย สัมมาชีพ สันติสุข ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ กตัญญูกตเวทิตธรรม และสามัคคีธรรม อันจะมีเพิ่มขึ้นมาใหม่บ้าง เช่น การพัฒนาพุทธมณฑล ธรรมานุสสุภาพพระสงฆ์ (พระเทพเวที, 2567)

พระสงฆ์ในยุคปัจจุบัน สามารถรับและร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมหรือเผยแพร่ร่วมขับเคลื่อนงานปกครองคณะสงฆ์ การร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งรัฐบาล คณะสงฆ์ ตลอดจนพุทธศาสนิกชนฝ่ายคฤหัสถ์ สำหรับด้านรัฐบาลนั้น การเข้ามาเสริมสร้างความเคร่งครัดด้านพระวินัยของพระสงฆ์ได้มีมาแล้วแต่โบราณ เรียกว่า การถวายอารักขาแก่พระศาสนา พระสงฆ์สามารถแสดงบทบาทตัวแทนพระพุทธศาสนาและผู้มีส่วนร่วมพัฒนาสังคมไทย พร้อมดำเนินงานปกครองคณะสงฆ์

บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยปัจจุบันเกี่ยวกับภารกิจต่างๆ ที่พระสงฆ์ปฏิบัติอยู่ พร้อมทั้งความมีส่วนร่วมและฐานะของพระสงฆ์ อันเป็นที่ยอมรับในสังคมไทยสมัยปัจจุบัน คำว่าพระสงฆ์ในที่นี้ จำกัดเฉพาะพระสงฆ์ไทยในพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท อันเป็นที่นับถือของประชาชนไทยส่วนใหญ่เท่านั้น การบรรยายตามแนวนี้ ต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง และประสบการณ์ในภาวการณ์ที่กำลังเป็นไปอยู่เป็นสำคัญ และก็มีผลเป็นเพียงการรวบรวมผลงานขึ้นไว้เป็นหลักฐานและเผยแพร่ต่อไปเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของผู้ตั้งชื่อเรื่อง เห็นว่า ได้เพ่งเล็งในแง่ของคุณค่าด้วยว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่เป็นอยู่ปัจจุบันนี้ มีคุณโทษอย่างไร ทั้งแก่ตัวพระสงฆ์เอง แก่คณะสงฆ์ แก่พระพุทธศาสนา แก่สังคมไทยส่วนรวม มีความควรและไม่ควรอย่างไร ตลอดจนว่าควรจะเป็นอย่างไรต่อไปด้วย การอภิปรายตามแนวนี้จะรวบรวมเพียงข้อเท็จจริง และประเมินผลงานในปัจจุบันเท่านั้น ไม่เพียงพอ ต้องกล่าวถึงหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ที่เป็นรากฐานแห่งบทบาทนั้น สภาพของสถาบันคณะสงฆ์อันเป็นแหล่งของบทบาทนั้น และพัฒนาทางประวัติศาสตร์ด้วย จึงจะช่วยให้ความเข้าใจในภาวการณ์ที่เป็นอยู่ชัดเจนยิ่งขึ้น และช่วยเสริมสร้างทัศนคติให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), 2567)

งานปกครองคณะสงฆ์กับมาตรการกักกรองผู้ที่เข้ามาบวช ปัญหางานคณะสงฆ์มองอีกมุมหนึ่งเริ่มต้นจากพระสงฆ์บวชใหม่ การกักกรองผู้ที่เข้ามาบวชนี้น่าจะเป็นมาตรการขั้นต้นสำหรับป้องกันความไม่เอื้อเฟื้อในพระวินัยของพระสงฆ์ อันที่จริงแล้ว พระพุทธเจ้าทรงวางมาตรการไว้อย่างละเอียดรอบคอบแล้ว ก่อนที่จะเข้ามาบวชจะต้องอาศัยสงฆ์อย่างน้อย 10 รูป เป็นผู้พิจารณากักกรอง และสภาพปัจจุบัน ปัญหาพระสงฆ์ปลอม พระสงฆ์บวชเพราะหนีคดี ต้องตรวจสอบประวัติให้เรียบร้อย เมื่อเห็น

ว่าไม่ต่างพร้อยแล้วจึงจะอนุญาตให้บวช ข้อมูลการบวชพระมักพบว่า คนขอบวชบางส่วนปิดบังซ่อนเร้น ไม่บอกว่านิยัความประพฤติของตน พ่อแม่ช่วยปกปิดความประพฤติของลูกชาย โดยไม่คำนึงถึงความสำคัญของพระศาสนา คิดว่าศาสนาจะแก้ไขอุปนิสัยของลูกชายปกปิดทุกอย่าง เช่น เคยติดยาเสพติด เคยต้องโทษ บางคนใส่เสื้อผ้า พอถอดเสื้อมีรอยสักเต็มตัว พอบวชเข้ามาแล้ว รับเข้ามาแล้ว กลับกลายเป็นคนว่ายาก สอนยากคิดผิดตั้งแต่แรก สะท้อนให้เห็นว่าระบบหรือวิธีการตรวจสอบคัดกรองผู้ขอบวชเป็นพระภิกษุยังมีข้อบกพร่อง (กมล กลิ่นรำพึง, 2561)

การปกครองคณะสงฆ์ต้องดำเนินการให้สอดคล้องระหว่างกฎหมายบ้านเมืองกับพระธรรมวินัย พระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัยเล็กน้อย แต่กฎหมายบ้านเมืองอาจมองว่าผิดร้ายแรง เช่น พระเมาสุรา พระทะเลาะวิวาท พระถูกกล่าวหา เป็นต้น อาจถูกจับสึก เมื่อจับสึกแล้วอาจถูกระบุว่าไม่ผิดกฎหมาย สร้างปัญหาในทางปกครองคณะสงฆ์ กรณีปัญหาของพระภิกษุที่ถูกจับ เจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมได้แก่ พนักงานสอบสวนอัยการและศาล เพื่อดำเนินการให้พระภิกษุสละสมณเพศ โดยไม่มีการไต่สวนทวนความจากฝ่ายพุทธจักรเสียก่อน ว่ามีการทำผิดพระวินัยร่วมด้วยหรือไม่ การใช้อำนาจดุลยพินิจ ถ้าเห็นว่าการปล่อยตัว ก็สามารถบังคับให้พระภิกษุสละสมณ (พระครูพิศิษฐ์บุญญากร (ทรัพย์ทวี ธมฺมเตโช/คงเจริญ ถิ่น), 2565)

การใช้อำนาจดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ จับพระสึกสร้างปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับเจ้าหน้าที่รับ การใช้ดุลยพินิจที่ต่างมุมมอง เหตุการณ์กรณีพระถูกจับสึกหรือบังคับให้สึก และข้อกฎหมายที่รัฐเอื้อให้เกิดการละเมิดสิทธิเหล่านั้น แม้การปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนาจะเป็นเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรอง แต่เพราะเหตุที่สถาบันสงฆ์ถูกผนวกเข้ากับการปกครองของรัฐ ด้วยเหตุนี้ พระภิกษุที่ทำผิดธรรมวินัยซึ่งเป็นความเชื่อทางศาสนาก็ถูกลงโทษด้วยอำนาจกฎหมายบ้านเมืองผ่าน พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และเมื่อต้องข้อหาคดีอาญาก็มักจะถูกจับสึกตั้งแต่คำพิพากษายังไม่สิ้นสุด รัฐไทยไม่ควรกำหนดให้กฎหมายพิเศษเพื่อปฏิบัติกับพระในฐานะเป็นบุคคลที่ต้องเคารพทางศาสนา หากแต่ต้องมองว่าท่านเป็นพลเมืองซึ่งมีสิทธิเท่าเทียมกับคนไทยอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็นต้องได้สิทธิพิเศษ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องไม่ถูกละเมิดสิทธิ (เจษฎา บัวบาล และวรินทร์ สิงห์งาม, 2563) ปัจจุบันรัฐจับพระผู้ใหญ่สึก และคืนสถานภาพให้ดังเดิม แต่ความจริง แม้ได้รับสถานเป็นพระดังเดิม ภาพจำอื่นๆ สิทธิเสรีภาพ ชื่อเสียงบางส่วนถูกทำลายไปไม่สามารถเรียกกลับคืนได้ และบางรายการรัฐมิได้ชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น

การแก้ปัญหาทางปกครองคณะสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 ปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันมีปัญหาที่ต้องรับได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน คือ ปัญหาด้านโครงสร้างการปกครอง ปัญหาการขาดประสิทธิภาพในการปกครอง ปัญหาหลักเกณฑ์การแต่งตั้งสมณศักดิ์ ปัญหาเหล่านี้ในบางปัญหา เช่น ปัญหาโครงสร้างการ ปกครองคณะสงฆ์อาจเป็นปัญหาที่ในอดีตก็เป็นปัญหามาก่อน แต่ทั้งในอดีตและในปัจจุบันยังไม่ได้รับการแก้ไขใส่ใจที่ดีพอ จึงส่งผลกระทบต่อการทำงานของปกครองในปัจจุบัน การเริ่มต้นด้วยการมองปัญหาด้วยวิสัยแยกแยะปัญหา เราจึงพบปรากฏการณ์ของปัญหา ลักษณะอาการของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของปกครองคณะสงฆ์และสามารถส่งผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาด้วย (พระณรงค์ สังขวิจิตร, 2558) แม้ข้อเสนอแนะจะเกิดขึ้นมาหลายปี ปัญหาทางปกครองคณะสงฆ์ในปี 2567 ยังคงมีให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน

การแก้ปัญหาในปีต่อไป สามารถเริ่มต้นได้ด้วยพระสงฆ์เอง เริ่มปลูกจิตสำนึกด้านพระวินัยให้เกิดขึ้นในหมู่สงฆ์ พระสงฆ์บวชแล้วต้องมีความสำวรระวังในพระวินัยด้วยตนเอง ติเตียนตนเอง สอนตนเอง เมื่อใช้ชีวิตตามวิถีพระสงฆ์ ให้ใช้ชีวิตด้วยสติปัญญาพิจารณาบ่อยๆ ทำให้เกิดจิตสำนึกว่าเป็นพระสงฆ์ และ

จะกระทำความผิด สติยับยั้งตนเองก็ได้ พร้อมกับการพยายามศึกษาพระธรรมวินัย ช่วยให้เกิดความเอื้อเฟื้อพระวินัยของพระสงฆ์ นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่พระสงฆ์แล้ว ยังเป็นการสร้างกำลังใจคนให้แก่พระศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญทำให้พระสงฆ์มีความสำรวมระวังในพระวินัยมากขึ้น

รูปแบบการศึกษาพระธรรมวินัยของพระสงฆ์มีพัฒนาการต่อการแก้ปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ พระสงฆ์สามารถศึกษาพระพุทธศาสนา เรียนรู้พระธรรมวินัยลักษณะเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่อการเรียนรู้ของสังคมโลก แต่ต้องใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติ รู้จักมุ่งเน้นคุณค่าแท้มากกว่าคุณค่าเทียมและควบคุมอย่างพอเพียงทั้งด้านเวลาและปริมาณ (วนิดา ชูลิภาวิทย์, พระครูวินัยธรบุญศรี ญาณวฑฺฒโน, พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก (เทพา), 2566) พระสงฆ์แสดงบทบาทแก้ปัญหาในศตวรรษที่ 21 แสดงบทบาทสร้างการยอมรับในฐานะเป็นผู้แทนพระพุทธศาสนา ใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะตัวสร้างศรัทธาแก้ปัญหาทางปกครองคณะสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 ตามสถานการณ์ปัจจุบันแสดงบทบาทในเชิงสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา เหมาะสม จนได้รับประโยชน์ตามสมควรแก่สถานะ อาศัยศาสนพิธีเพื่อเชื่อมโยงนำชีวิตเข้าหาศาสนธรรมนำไปสู่ ศาสนปฏิบัติ ศาสนวัตถุ และมีศาสนสถาน ตามลำดับ (พระใบฎีกาสุธรรมมหาโลโก (หงส์คำ), สัณญา เคนทุภูมิ, ยุภาพร ยุภาศ, 2559)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา (Knowledge Gained)

การศึกษาครั้งนี้ทำให้เห็นถึงโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการคณะสงฆ์ไทยในสภาวะวิกฤตและความเปลี่ยนแปลง โดยมีประเด็นหลักคือ

การบูรณาการหลักธรรมและกฎหมาย องค์ความรู้สำคัญคือ "การใช้หลักคู่ขนาน" ระหว่างพระธรรมวินัย (ธรรมาธิปไตย) กับกฎหมายคณะสงฆ์และกฎหมายบ้านเมือง เพื่อแก้ปัญหาความประพฤติดของสงฆ์ให้สอดคล้องกับบริบททางกฎหมายปัจจุบัน

ยุทธศาสตร์การปฏิรูป 6+1 คือ ความเข้าใจในกลไกการทำงานของมหาเถรสมาคมผ่านพันธกิจหลัก (การปกครอง, การศึกษา, การศึกษาสงเคราะห์, การเผยแผ่, สาธารณูปการ, สาธารณสงเคราะห์) และการเพิ่มภารกิจพิเศษในการพัฒนาพุทธมณฑล เพื่อให้คณะสงฆ์เป็นศูนย์กลางของสังคมอย่างแท้จริง

การปรับตัวต่อเทคโนโลยีดิจิทัล คือ การตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อโซเชียลที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของคณะสงฆ์ ทำให้เกิดองค์ความรู้ด้านการสื่อสารเชิงรุกและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่ธรรมะและการบริหารงานปกครองที่โปร่งใส

บทสรุป

การปกครองคณะสงฆ์สมัยพุทธกาล พระสงฆ์บางกลุ่มบางรูปสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นแก่คณะสงฆ์ ผู้ศรัทธาไม่ศรัทธา ผู้ไม่ศรัทธายังไม่ศรัทธา แต่ด้วย พระพุทธเจ้าทรงปกครองครองหมู่สงฆ์ด้วยพระธรรมวินัย ส่งผลให้เกิดการจัดการกับพระสงฆ์ที่ละเมิดพระธรรมวินัย ส่งเสริมยกย่องพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ประพฤติธรรมอยู่เป็นสุข และการปกครองคณะสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 สามารถเริ่มต้นได้ด้วยพระสงฆ์เอง เริ่มปลูกจิตสำนึกด้านพระวินัยให้เกิดขึ้นในหมู่สงฆ์ พระสงฆ์บวชแล้วต้องมีความสำรวมระวังในพระวินัยด้วยตนเอง คณะสงฆ์กับการเรียนรู้งาน รัฐบาลนโยบายคณะสงฆ์เรียนรู้พระธรรมวินัย เรียนรู้ปัญหาต่างๆ ปัญหาพระสงฆ์กับปัญหาร่วมสมัย ปัญหาในส่วนของบุคคลผู้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ปัญหาความเชื่อ ความ

ศรัทธาสนองงานคณะสงฆ์ที่ต้องเข้าไปรับรู้ปัญหา ร่วมแก้ปัญหา วัดและพระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 หรือเข้าสู่อนาคตให้วัดและพระสงฆ์ได้รับศรัทธาจากประชาชน รูปแบบการศึกษาพระธรรมวินัยของพระสงฆ์มีพัฒนาการต่อการแก้ปัญหาการปกครองคณะสงฆ์พระสงฆ์สามารถศึกษาพระพุทธศาสนา เรียนรู้พระธรรมวินัยลักษณะเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่อการเรียนรู้ของสังคมโลก

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1. ข้อเสนอแนะการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ระดับนโยบาย (มหาเถรสมาคม/สำนักงานพระพุทธศาสนา) คือ ควรนำพันธกิจ 6+1 มาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ที่มีตัวชี้วัดชัดเจนในแต่ละระดับ ตั้งแต่จังหวัด อำเภอ จนถึงระดับวัด เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ระดับการปกครอง (เจ้าคณะปกครอง) คือ ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลพระสังฆาธิการและพระลูกวัด เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบข้อมูลความประพฤติและการบริหารจัดการวัดให้โปร่งใส

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ พระธรรมกลีหรือพระนักเผยแผ่ควรประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการเข้าถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ โดยเน้นการสื่อสารที่เข้าใจง่ายและทันต่อเหตุการณ์ แต่ยังคงความถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาและวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ ควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับขอบเขตและแนวทางปฏิบัติของสงฆ์ในการใช้โซเชียลมีเดีย (Digital Vinaya) เพื่อหาข้อสรุปที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

การวิจัยเชิงประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ 6+1 ควรศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจทั้ง 7 ด้านในพื้นที่ต่างๆ เพื่อหาจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาในการบริหารจัดการคณะสงฆ์

การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการวัดแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของคฤหัสถ์หรือไวยาวัจกรในการสนับสนุนการปกครองสงฆ์ เพื่อสร้างความโปร่งใสในด้านการบริหารจัดการศาสนสมบัติและงบประมาณของวัดในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กมล กลิ่นรำพึง. (2561). ปัญหาการตรวจสอบคัดกรองผู้ขอบวชเป็นพระภิกษุ, กรุงเทพฯ : กลุ่มงานคณะกรรมาธิการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักกรรมาธิการ 3สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2560). การผลิตและใช้สื่ออย่างเป็นระบบเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจษฎา บัวบาลและวรินทร์ สิงห์งาม. (2563). กฎหมายไทยในการจับสึกพระ. วารสารวิชาการนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. ปีที่ 8 ฉบับที่ 10 (กรกฎาคม-มิถุนายน) : 1-18

- พระครูพิศิษฐ์บุณญากร (ทรัพย์ทวี ธมฺมเตโช/คงเจริญถิ่น). (2565). วิธีการควบคุมตัวพระภิกษุสงฆ์ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาซึ่งจะต้องถูกควบคุมตัวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย.
- พระณรงค์ สังขวิจิตร. (2558). การปกครองคณะสงฆ์ไทยปัจจุบัน : ปัญหาและแนวทางแก้ไข, **วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา ภาควิชาปรัชญาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พระไตรปิฎกออนไลน์, **พระไตรปิฎกออนไลน์ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 45 เล่ม**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://tripitaka-online.blogspot.com/2016/09/tpd-main.html> [8 มิถุนายน 2567].
- พระเทพเวที. **แผ่นดินเดียว..รู้เรื่องงานคณะสงฆ์ทุกพันธกิจ 6+1**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://thebuddh.com/?p=74145> [9 มิถุนายน 2567].
- พระใบฎีกาสุรชาติมหาโลโก (หงส์คำ), สัญญา เคนทุภูมิ, ยุภาพร ยุภาศ. (2015). บทบาทและภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในศตวรรษที่ 21. **JOURNAL OF NAKHONRATCHASIMA COLLEGE** Vol.9 No.1 (January – June) : 78-83.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วนิดา ชูลีกาวิทย์ พระครูวินัยธรบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ, พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก (เทพา). (2556). พลวัตทางการศึกษาพระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21, **วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ** ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน) :
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). **สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.watnyanaves.net/en/book-reading/422/5> [8 มิถุนายน 2567].
- เสถียร โพธิ์นันทะ. (ม.ป.ท.) **สังฆมณฑลหลังพุทธกาลปฐมสังคายนา**. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://archive.org/details/R46We/mode/2up> [10 มิถุนายน 2567].

พรหมวิหารธรรมกับลักษณะพึงประสงค์ข้าราชการตำรวจ BRAHMAVIHARN DHAMMA AND DESIRABLE CHARACTERISTICS OF POLICE OFFICERS

ชาติ พิทยาภักดิ์

Chart Pittayapakdee

สำนักงานศาลยุติธรรม

Office of the Court of Justice.

E-mail: Chartpittayapakdee@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 ในพระพุทธศาสนา กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของข้าราชการตำรวจไทย โดยมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้หลักธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ การวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า การที่ตำรวจยึดมั่นในหลักเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา จะนำไปสู่การสร้างควมไว้วางใจและความศรัทธาจากประชาชน ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรตำรวจในสังคม

ผลของการศึกษายังได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพ ทศนคติ และจิตใจของตำรวจ โดยเน้นการฝึกฝนจิตใจให้มีความเมตตา กรุณา และความยุติธรรม เพื่อให้ตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นที่ยอมรับของประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการวางตัวเป็นกลาง การใช้ดุลยพินิจอย่างรอบคอบ และการยึดมั่นในหลักการแห่งความถูกต้อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

คำสำคัญ: ข้าราชการตำรวจ, จริยธรรมตำรวจ, พรหมวิหารธรรม, ภาพลักษณ์องค์กร

Abstracts

This article analyzes the correlation between the four Brahmaviharas in Buddhism and the desirable characteristics of Thai police officers. It focuses on the application of these principles to enhance morality, ethics, and a positive attitude in performing their duties. The analysis indicates that when police officers adhere to the principles of Metta (loving-kindness), Karuna (compassion), Mudita (sympathetic joy), and Upekkha (equanimity), it leads to building trust and faith from the public, reducing conflicts, and promoting a positive image of the police organization in society.

The article also suggests guidelines for developing the personality, attitude, and mindset of police officers, emphasizing the training of the mind to have loving-kindness, compassion, and justice so that police officers can perform their duties

efficiently, transparently, and be a true refuge for the people. It also emphasizes the importance of impartiality, careful discretion, and adherence to the principles of correctness to build confidence in the justice system.

Keywords: Police Officers, Police Ethics, Brahmaviharas, Organizational Image

บทนำ

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดอาจสร้างความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจผู้ปฏิบัติงาน เมื่อกฎหมายปะทะความรู้สึกนึกคิด เจ้าหน้าที่รัฐผู้รักษากฎหมาย หลายครั้งต้องเผชิญกับวิกฤตศีลธรรม เมื่อต้องตัดสินใจบนเส้นด้ายระหว่างกฎหมายอันเฉียบคมกับความรู้สึกนึกคิดที่ขัดแย้งภายใน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐผู้บังคับใช้กฎหมาย ผู้บังคับใช้กฎหมายบางคนใช้กฎหมายดำเนินการอย่างตรงไปตรงมา บางคนเลือกใช้กฎหมายเอื้อประโยชน์ตนและพวกพ้อง บางคนเลือกใช้กฎหมายพร้อมกับการใช้คุณธรรม ทำหน้าที่คล้ายพ่อแม่เป็นดังพรหมของผู้รับบริการ สามารถสร้างคุณและลงโทษตามกฎหมาย เพื่ออภิบาลสังคมให้ยั่งยืน พรหมวิหาร 4 มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะพ่อแม่จะมีต่อลูกเท่านั้น แต่จะต้องขยายออกไปให้ทุกคนมีต่อเพื่อนมนุษย์ หรือเพื่อนร่วมโลกทั่วทุกตัวคน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2537)

ข้าราชการตำรวจในสายตาประชาชน การบังคับใช้กฎหมายที่สำคัญต่อประชาชน ตำรวจท้องถิ่น ตำรวจไม่ควรลงทุนในธุรกิจสถานบันเทิงและตำรวจ ไม่ควรเกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าว(ชมชนม์ ทัสสะ, 2560) ตำรวจเป็นอาชีพที่ต้องบริการประชาชน เป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ภาพลักษณ์และความรู้สึกด้านลบของประชาชน ส่วนการทำความดีของตำรวจนั้น ประชาชนต้องการให้ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมีน้ำใจช่วยเหลือประชาชน ชยัน / ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง / ดูแลตรวจตราอย่างสม่ำเสมอ ช่วยพัฒนาชุมชน / เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ให้คำปรึกษาแนะนำต่าง ๆ ช่วยไกล่เกลี่ยคดีความ วางตัวเป็นกลาง ไม่ก่อความเดือดร้อนให้ เป็นต้น

การทำความดีของตำรวจกับหลักพรหมวิหารธรรม จิตสำนึกผู้มีอำนาจในทางพุทธศาสนา นั้นจะต้องใช้อำนาจที่เหมาะสม สร้างการยอมรับเมื่อปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจผู้บังคับใช้กฎหมายเป็นต้องมีภาพลักษณ์ผู้มีคุณธรรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ประชาชนผู้รับบริการไว้วางใจ ตำรวจจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกภาพ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ สร้างจิตสำนึกภาพลักษณ์ที่ดี มีจิตการให้บริการช่วยเหลือประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลิกภาพและคุณภาพชีวิตสร้างจริยธรรม คุณธรรม สร้างทัศนคติ และจิตสำนึกที่ดีให้แก่ข้าราชการตำรวจในยุคปัจจุบันเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร ตอบสนองต่อการดูแลพี่น้องประชาชน และข้าราชการตำรวจเมื่อต้องการได้รับการยกย่องมีคุณธรรมดังพรหมต้องปฏิบัติงานพร้อมปฏิบัติตามหลักพรหมวิหารให้ครบทุกข้อ “พรหมวิหารธรรมกับลักษณะพึงประสงค์ข้าราชการตำรวจ” โดยตระหนักว่าถ้าข้าราชการตำรวจปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่พร้อมมีคุณธรรมสร้างการยอมรับแม้บังคับใช้กฎหมายลงโทษ และให้อิเกาส์ ให้คำแนะนำแนวทางปฏิบัติที่ดี แสดงความชื่นชมเมื่อผู้รับบริการสามารถปฏิบัติตามกฎหมายกำหนดด้วยความยุติธรรม

พรหมวิหารธรรม

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ การใช้ดุลยพินิจใช้อำนาจตัดสินใจให้ถูกต้องตามกฎหมาย อาจตัดสินใจถูกต้องเที่ยงธรรม อาจตัดสินใจผิดพลาดขาดความเที่ยงธรรม คุณธรรมในใจเป็นสิ่งต้องมี เมื่อใช้อำนาจให้คุณให้โทษแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ พรหม หรือท่านผู้เป็นใหญ่ ในที่นี้ หมายถึงผู้ประเสริฐ คือ ผู้มีจิตใจกว้างขวางยิ่งใหญ่ หรือ ยิ่งใหญ่ด้วยคุณธรรมความดีงามทุกคนควรมีพรหมวิหาร ทุกคนควรมีจิตใจกว้างขวางยิ่งใหญ่ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2562) พรหมวิหาร 4 หลักธรรมครองใจเป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ

1. เมตตา ความรักใคร่ มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า
2. กรุณา ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ บำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์
3. มุทิตา ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข
4. อุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา

ผู้ดำรงในพรหมวิหาร ย่อมช่วยเหลือมนุษย์สัตว์ทั้งหลายด้วยเมตตากุณา และย่อมรักษาศรัทธาไว้ได้ด้วยอุเบกขา แม้มีกรุณาจะช่วยเหลือปวงสัตว์ แต่ต้องมีอุเบกชาด้วยเพื่อมิให้เสียธรรม

เจ้าหน้าที่ตำรวจโดยทั่วไปอาจเลือกใช้การบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามกฎหมายกำหนด ลักษณะจับ ควบคุมมิให้ประชาชนได้กระทำความผิดละเมิดกฎหมาย แต่ทว่าประชาชนผู้กระทำความผิดบางราย มิได้กระทำความผิดด้วยเจตนาหรือจิตสำนึกต้องการเบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความลำบาก แต่กระทำความผิดเพราะความจำเป็นบางประการบีบบังคับให้กระทำความผิด ละเมิดกฎหมายด้วยความจำเป็น ตำรวจจำเป็นต้องใช้ดุลพินิจในการวิเคราะห์ แก่ปัญหาควบคุมกับการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หลักพรหมวิหารธรรมมาใช้แก้ไขปัญหาควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายด้วยความยุติธรรม

การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับการทำงานของตำรวจ **เมตตา** ตำรวจควรปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเมตตา เสมอภาค ให้เกียรติ ไม่เลือกปฏิบัติ **กรุณา** พร้อมให้ความช่วยเหลือ ยามประชาชนประสบปัญหา เข้าใจและเห็นอกเห็นใจ **มุทิตา** ชื่นชมและสนับสนุนเมื่อประชาชนประสบความสำเร็จ ร่วมยินดีกับความก้าวหน้า **อุเบกขา** รักษาความเป็นกลาง ยึดหลักความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ตัดสินใจด้วยความเที่ยงธรรม ผลลัพธ์ที่ได้ ประชาชนรู้สึกอบอุ่นใจ เชื่อมั่น ไว้วางใจ ตำรวจ เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ตำรวจทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อย สังคมเกิดความสงบสุข ผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การนำหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้เปรียบเสมือนการหล่อหลอมให้ตำรวจเป็นที่ยอมรับ สร้างความไว้วางใจ และเป็นที่พึ่งพาของประชาชน นำไปสู่สังคมที่สงบสุขมั่นคงและยั่งยืน

พระพุทธพจน์ที่พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “ดูกรโทณะ ก็พราหมณ์เป็นผู้เสมอด้วยพรหมอย่างไร พราหมณ์ในโลกนี้เป็น อุกโตสุชาติทั้งฝ่ายมารดาและบิดา มีครรรค์เป็นที่ถือปฏิสนธิหมดจดดีตลอด 7 ชั่วบรรพบุรุษ ไม่มีใครจะคัดค้านติเตียนได้โดยอ้างถึงชาติ เขาประพฤติโกมารพรหมจรรย์เรียนมนต์อยู่ตลอด 48 ปี ครั้นแล้ว ย่อมแสวงหาทรัพย์สำหรับบูชาอาจารย์เพื่ออาจารย์โดยธรรมอย่างเดียว ไม่แสวงหาโดยไม่เป็นธรรม ก็ธรรมในการแสวงหานั่นอย่างไร คือ ไม่ใช่แสวงหาด้วยกลกรรม พาณิชยกรรม โครักขกรรม การเป็นนกรบ การรับราชการ ศิลปะอย่างใดอย่างหนึ่ง เขาถือกระเบื้องเที่ยว

ภิกขุอาจารย์เดียว มอบทรัพย์สำหรับบูชาอาจารย์แก่อาจารย์แล้ว ปลงผมและหนวดนุ่งห่มผ้ากาสา ยะ ออกบวชเป็นบรรพชิต เขาบวชแล้วอย่างนี้ มีใจประกอบด้วยเมตตาแผ่ไปตลอดทิศหนึ่งอยู่ ทิศที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 ก็เหมือนกัน ตามนัยนี้ทั้งเบื้องบน เบื้องล่าง เบื้องขวาง แผ่ไปตลอดโลก ทัวสัตว์ทุกเหล่า ในที่ทุกสถาน ด้วยใจประกอบด้วยเมตตา อันไพบุลย์ ถึงความเป็นใหญ่หาประมาณมิได้ ไม่มีเวร ไม่มี ความเบียดเบียนอยู่ มีใจประกอบด้วยกรุณา ... ประกอบด้วยมุทิตา ... ประกอบด้วยอุเบกขา แผ่ไป ตลอดทิศหนึ่งอยู่ ทิศที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 ก็เหมือนกัน ตามนัยนี้ ทั้งเบื้องบน เบื้องล่าง เบื้องขวาง แผ่ไป ตลอดโลก ทัวสัตว์ทุกเหล่า ในที่ทุกสถานด้วยใจประกอบด้วยอุเบกขา อันไพบุลย์ ถึงความเป็นใหญ่ หาประมาณมิได้ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียนอยู่ เธอเจริญพรหมวิหาร 4 ประการนี้แล้ว เมื่อตายไป ย่อมเข้าถึงสุคติพรหมโลก ดูกรโทณะ พราหมณ์เป็นผู้ชื่อว่าเสมอด้วยพรหมอย่างนี้แล ” (อง.ปญจก. (ไทย) 22/192/232.)

กล่าวได้ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจตามหลักพรหมวิหารธรรม เริ่มปลูกฝังความคิดไม่เบียดเบียนผู้อื่น กระทำของตนเองเพราะการเบียดเบียนผู้อื่นจะเป็นการสร้างความทุกข์และความเดือดร้อนให้กับ สังคมยิ่งบุคลากรมีอำนาจหน้าที่สูง ๆ ก็ยิ่งจะทำให้สังคมลุกเป็นไฟได้ยิ่งใหญ่อันหนึ่ง หรือข้าราชการที่ ขาดจิตสำนึกรักผู้อื่นก็ยิ่งทำให้ประชาชนมีความเดือดร้อนไปทั่วจึงเป็นไปได้ว่า การนำหลักพรหมวิหาร ธรรมมาเพื่อการพัฒนาข้าราชการตำรวจจะช่วยให้สังคมเกิดความผาสุกอย่างมาก

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของข้าราชการตำรวจ

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของข้าราชการตำรวจโดยนำหลักพรหมวิหารธรรม 4 ประการ พัฒนาความสุขอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ก้าวจากความสุขแบบแยกกัน มาเป็นความสุขแบบ ร่วมกัน สุขด้วยกัน กระตุ้นเร้าให้มนุษย์ทำความดีช่วยเหลือกัน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต), 2562) ประกอบด้วย 1. เมตตา มีน้ำใจ 2. กรุณา ทำความถ้อยถนอมทำทุกข์ของผู้อื่นให้หมด ไป 3. มุทิตา โมหินายินดีต่อผู้ประกอบด้วยสมบัติหรือผลดีนั้นๆ 4. อุเบกขา เข้าถึงความ เป็นกลาง ปรับใช้จนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงตามความต้องการประชาชน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตำรวจมีเมตตา การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ประชาชน ต้องการเห็นข้าราชการตำรวจมีเมตตา มีความเอื้อเฟื้อต่อประชาชน ช่วยเหลือประชาชนผู้ที่ได้รับความลำบาก ช่วยแก้ไขปัญหาคความทุกข์กายทุกข์ใจ ต้องการเห็นข้าราชการตำรวจเป็นที่พึ่งของ ประชาชนอย่างแท้จริง แสดงกัลยาณมิตรกับเพื่อนร่วมงาน ช่วยแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อบุคลากร พัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำผลงานโดยไม่ปิดกั้น (สุบรรลฤ เหตุผล,)สภาพสังคมไทยใน ปัจจุบันมีการสื่อสารภาพลักษณ์ตำรวจขณะปฏิบัติหน้าที่เผยแพร่สู่สาธารณะในหลายรูปแบบ ต่างๆ บางพฤติกรรมก่อให้เกิดภาพลบในสายตาประชาชนกล่าวคือการใช้อำนาจบีบบังคับจับกุมด้วยความไม่เป็นธรรม การใช้อำนาจตามที่กฎหมายกำหนดแต่ขาดการผ่อนคลายเป็นที่ที่สามารถกระทำได้ ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับตำรวจ แต่บางภาพลักษณ์ ตำรวจมีความเมตตาช่วยเหลือ ประชาชนผู้ที่ได้รับความลำบาก ไม่ว่าสิ่งนั้นเป็นเรื่องใหญ่หรือเรื่องเล็ก ตำรวจสามารถดำเนินการด้วยความเมตตาตอบสนองความต้องการของประชาชน บางเหตุการณ์ สร้างรอยยิ้มสร้างความประทับใจ แก่ประชาชน

การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจด้วยเมตตา มิใช่เพราะสนิทหรือใกล้ชิด แต่ปฏิบัติงานด้วยเจตนาบริสุทธิ์ เมตตาต่อผู้รับบริการทุกคนเสมอกัน มีเมตตา ความรู้สึกรักปรารถนาดี ความผูกพัน ความไม่ผูกพยาบาท เคียดแค้นหรือผูกใจเจ็บ การแผ่ความสุขไปให้บุคลากรในองค์การ จะเห็นได้ว่า ข้าราชการตำรวจที่มีภาพลักษณ์ดีงาม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้นจะต้องมีความรักที่ปราศจากกิเลสตัณหาเข้ามาครอบงำ ไม่คิดเบียดเบียน มุ่งร้ายป้ายสีใครเมื่อปฏิบัติหน้าที่ใช้อำนาจกฎหมายยังผลให้เกิดความรักต่อกัน ทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

การส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แม้ว่าดูไปอาจจะขัดแย้งกับหลักการที่ก่อให้เกิดขึ้นภาพความรู้สึกของคนบางกลุ่มที่ยังคงมองมุมเชิงลบเพียงอย่างเดียว แต่กระนั้น หากมองในเชิงที่ปราศจากอคติแล้วย่อมจะพบว่า ขนาดมหาโจรอย่างองคคุลิมาลยังสามารถกลับตัวเป็นคนดีมุ่งบำเพ็ญจนบรรลุนิพพานได้ เช่นเดียวกัน ข้าราชการตำรวจเกิดมาเป็นมนุษย์ย่อมสามารถฝึกตนเองได้ดีกว่าสรรพสัตว์เดรัจฉานที่ยากต่อการพัฒนา และสามารถพัฒนาตนเองให้เหนือกว่าโจรผู้ร้าย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตใจสูง ภูมิใจตนเองเมื่อทำหน้าที่รักษากฎหมาย บังคับใช้กฎหมายสร้างความสงบสุขแก่สังคม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของข้าราชการตำรวจ ประชาชนมองพฤติกรรมแรกเมื่อตำรวจให้บริการประชาชน การแสดงพฤติกรรมทางกาย ที่เรียกว่า ความเมตตาทางกาย จะต้องไม่เบียดเบียนใคร ไม่เรียกร้องรับสินบน ไม่คิดหรือแย่งชิงทรัพย์สินของใคร ๆ และจะต้องไม่ทำให้ครอบครัวของผู้อื่นเกิดความแตกแยกไป คุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นตอนแรกเริ่มต้นควบคุมพฤติกรรมในระดับของศีลธรรม นอกจากนี้ ข้าราชการตำรวจระดับผู้บังคับบัญชา ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยเมตตา และเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิด ก็ดำเนินการให้ได้รับโทษเหมาะสมกับเหตุที่เกิดขึ้น เพราะหากว่าไม่ลงโทษจะกลายเป็นว่าผู้บังคับบัญชาละเมิดกฎหมาย เห็นแก่พวกพ้อง

การแสดงออกทางวาจาด้วยเมตตา ปฏิบัติหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชนผู้รับบริการ รวมถึงปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานทุกระดับด้วยการกล่าววาจาที่สุภาพก่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน แต่ภาพลักษณ์ที่ประชาชนได้พบเห็น เมื่อตำรวจปฏิบัติหน้าที่ใช้วาจาไม่เหมาะสมต่อผู้รับบริการหรือแม้แต่เพื่อนร่วมงาน อาจมีสาเหตุจาก การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจบางครั้งอาจจะเหนื่อยล้าไปบ้าง แต่เมื่อประชาชนมีความเดือดร้อนจะต้องทำให้ตนเองมีพลังกายและใจพร้อมที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในลักษณะการใช้คำพูดที่ดีต่อประชาชน เช่น คำว่า ได้ครับจะรีบจัดการให้ครับ เป็นต้น ซึ่งเป็นคำง่าย ๆ แต่แฝงไปด้วยความอ่อนโยนอย่างมาก นอกจากนี้ในลักษณะการใช้คำพูดที่เหมาะสมที่ควรซึ่งจะต้องมีฝึกรอบรม การพัฒนาทักษะการพูด หรือ การพัฒนาทักษะการสื่อสาร เป็นต้น ทำให้เกิดภาพลักษณ์ในเชิงบวก เพราะความมีเมตตาได้ปรากฏออกมาจากความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อนหน้าที่อย่างสูงสุด

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตำรวจมีกรุณา การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ประชาชนต้องการเห็นข้าราชการตำรวจมีสถานะของจิตที่ห่วงใยไปเพราะความทุกข์ของผู้อื่น ให้คำแนะนำให้ คำปรึกษาด้วยความสุภาพ ใช้วาจาที่สุภาพและปฏิบัติตามวาจาที่ให้ไว้แก่เพื่อนร่วมงาน ให้ความช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ด้านอารมณ์ จิตใจ และด้านสังคมต่อเพื่อนร่วมงาน(สุบรรณ เหตุผล)ต้องชวนช่วยช่วยเหลือเพื่อบำบัดทุกข์ ปราศจากความคิดเบียดเบียนซ้ำเติม ผู้กระทำความผิดกฎหมายบางรายกระทำความผิดเพราะความประมาทพลาดพลั้งกระทำความผิดเพราะความ

จำเป็นบางประการบีบบังคับหรือแม้แต่กระทำความผิดเพราะจิตวิปริตผิดเพี้ยนไปจากภาวะปกติ เจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อปฏิบัติหน้าที่จำเป็นต้องมองเพื่อให้ผู้รับบริการเหล่านั้นได้รับการผ่อนคลายความทุกข์ เห็นใครตกอยู่ในความทุกข์ ไม่มีที่พึ่งก็อดอยู่ไม่ได้ที่จะต้องคิดช่วย กรุณาจึงเป็นพรหมวิหารธรรม อีกข้อหนึ่งที่ข้าราชการตำรวจพึงอบรมให้มีในจิต ชาว “ตำรวจจราจรโครงการพระราชดำริ เคลียร์เส้นทางจราจรเร่งด่วน อำนวยความสะดวกแก่ผู้มีหนูน้อยอาการชักเกร็งและอาเจียนตลอด ส่ง รพ. ราชวิถี อย่างปลอดภัย” (ไทยรัฐออนไลน์, 2567)

วิธีอบรมจิตให้มีความกรุณา ระวังไม่ให้คิดเบียดเบียนใคร เนื่องจากข้าราชการตำรวจมีอำนาจ บังคับใช้กฎหมาย และสามารถดำเนินการให้คุณให้โทษแก่บุคคลทั่วไป เมื่อมีจิตเมตตา กรุณาอาจเลือกวิธีการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลผ่อนหนักเป็นเบาหรือแม้แต่การให้ได้รับโทษตามความเหมาะสม พร้อมให้คำแนะนำหาทางออกเมื่อกระทำความผิดทางกฎหมายได้รับความทุกข์กายทุกข์ใจ ต้องการให้ความช่วยเหลือชวนช่วยเปื้อนทุกข์ ตามความสามารถหรือตามที่ควรจะทำให้ได้หัดแผ่ จิตใจที่กรุณาออกไปแก่คนและสัตว์ทั้งหลาย โดยเจาะจงหรือไม่เจาะจงทั่วไปด้วยความคิดว่า “จงพ้นจากความทุกข์เดี๋ยวนี้”

การส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของข้าราชการตำรวจ ความกรุณาเริ่มต้นด้วยการมอง ประชาชนผู้รับบริการเป็นผู้มีความทุกข์ อาจทำถูกกฎหมายถูกเบียดเบียนจากบุคคลอื่นได้รับความทุกข์ อาจได้รับความทุกข์จากการทำผิดกฎหมาย เพราะคนรวยก็มีความทุกข์ คนจนก็มีความทุกข์ คนมีการศึกษาก็มีความทุกข์ คนไร้การศึกษาก็มีความทุกข์ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรักในประชาชนพร้อมที่จะบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับสังคมจึงต้องมีความอดทน มีความเสียสละ มีความเพียรขยันในการ ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด แม้ว่าจะลำบากตรากตรำมากเพียงไรก็ตามย่อมจะได้รับคำสรรเสริญ จากสังคมที่ประชาชนจับตามองพฤติกรรมของสิ่งเหล่านั้น ฉะนั้น คำว่า จงพ้นจากความทุกข์ เดือดร้อน จึงเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงในขณะที่ประชาชนมีความเดือดร้อนในเรื่องใดเรื่อง หนึ่งจะต้องแสดงออกถึงบทบาทที่สำคัญในการเข้าไปช่วยเหลืออย่างสุดความสามารถ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตำรวจมีมุทิตา การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ประชาชนต้องการเห็นข้าราชการตำรวจ พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร เพื่อนร่วมงาน ผู้รับบริการอย่างยุติธรรม ยึดความถูกต้องเที่ยงตรงมีความเต็มใจให้บริการแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไม่มีเงื่อนไขและความลำเอียง(สุบรรลฺล เหตุผล), ปฏิบัติหน้าที่ปราศจากความริษยา ตัดความยิน ร้ายไม่ยินดีด้วยเหตุริษยาเสียได้ และเมื่อความริษยาเกิดขึ้นก็พยายามระงับเสีย หัดคิดว่าตนเองมีความ ยินดี เมื่อตนได้สมบัติที่ชอบใจอย่างใดอย่างหนึ่งไหนเมื่อคนอื่นเขาได้จะไปริษยาเขา เช่นว่า “อรติ โลก นาสิก้า ความริษยาเป็นเหตุทำลายโลก” เมื่อทำมุทิตาจิตให้เกิดขึ้นได้ ก็หัดแผ่จิตเช่นนี้ออกไปสู่คนอื่น สัตว์อื่น โดยเจาะจงหรือไม่เจาะจงทั่วไปโดยคิดว่า “จงอย่าวิบัติจากสิ่งที่ได้แล้ว” กล่าวได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตำรวจมีมุทิตาเป็นองค์ประกอบกำหนดระดับอารมณ์ของตนเอง เมื่อใช้ อำนาจบังคับใช้กฎหมายไม่ให้เกิดความยินดีหรือยินร้ายจนเกินไป การปฏิบัติหน้าที่ด้วยอาการยินดี ยินร้ายตนเองลงสู่ความลุ่มหลงได้ง่าย เพราะบางครั้ง การใช้อำนาจบังคับใช้กฎหมายด้วยอารมณ์ ยินดีเข้าไปเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือยศถาบรรดาศักดิ์มากจนเกินไป อาจจะทำให้ติดติดกับสิ่งนั้น แต่เมื่อ ปฏิบัติหน้าที่ปราศจากความริษยา ตัดความยินร้ายไม่ยินดีด้วยเหตุริษยาเสียได้ การไม่ทนายินดีต่อผู้

ประกอบด้วยสมบัติหรือผลดีก็เกิดขึ้น ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงไม่เห็นแก่ทรัพย์สินจากการทุจริตคอร์รัปชัน

การส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของข้าราชการตำรวจ มุทิตา จำเป็นต้องเข้าใจบริบทการเป็นตำรวจ ทั้งนี้เพราะว่า ตำรวจส่วนใหญ่ยังเป็นบุรุษ มีรัก โลภ โกรธ หลง เหมือนบุคคลทั่วไป การจัดอบรมให้ข้าราชการตำรวจสามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง แสดงพฤติกรรมปฏิบัติหน้าที่ปราศจากความริษยา ตัดความยินร้ายไม่ยินดีด้วยเหตุริษยาเสียได้ เมื่อความริษยาเกิดขึ้นก็พยายามระวังเสีย และภาพฝังใจในสายตาประชาชน เป็นทั้งแฉ่งและไมแฉ่ง เป็นผู้รักษากฎหมาย การปฏิบัติงานไม่เหมาะสมเป็นภาพจำในแง่ลบ (ศิริชัย ศิริกายะและเจตน์จันทร์ เกิดสุข, 2556) ความริษยาเมื่อปฏิบัติหน้าที่ ส่วนหนึ่งเกิดจากผู้บังคับบัญชา ให้คุณหรือให้โทษ จะเลื่อนตำแหน่งหรือรางวัลใด ๆ นำไปสู่ความขัดแย้งในองค์กรข้าราชการตำรวจ เนื่องจากผลประโยชน์ทำให้เกิดความริษยาได้ ทั้งนี้การจัดสรรผลประโยชน์ด้วยความยุติธรรม โดยเฉพาะการให้ตำแหน่งที่สำคัญ ๆ หรือความยุติธรรมในการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรับใช้ประชาชน การแสดงความยินดีต่อเพื่อนร่วมอาชีพ

การควบคุมอารมณ์ข้าราชการตำรวจ ช่วยให้จิตใจมีมุทิตาธรรมเกิดในใจตนเอง ผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรมต่อทุก ๆ คน ไม่เลือกปฏิบัติให้ผลงานเป็นตัวขับเคลื่อนไปสู่ความชอบธรรมในระดับที่สูงขึ้น และข้าราชการตำรวจใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ สร้างผลงานให้เกิดเป็นรูปธรรม อาจเลือกการใช้ชีวิตลดความริษยา ตัดความยินร้ายไม่ยินดีด้วยเหตุริษยาเสียได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตภายใต้วัฒนธรรมองค์กรตำรวจ ดูแลข้าราชการตำรวจให้มีความสุข

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตำรวจมีอุเบกขา การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจประชาชน ต้องการเห็นข้าราชการตำรวจวางเฉยวางมีใจเป็นกลาง ไม่ยินดียินร้าย วางเฉยเมื่อถูกนิทนาว่าร้ายและไม่เอนเอียงได้รักและซึ้งควรวางใจเป็นกลางในเรื่องต่างๆที่อาจเกิดขึ้นและสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน(สุบรรลุ เหตุผล,) ไม่ปฏิบัติงานใช้อำนาจหน้าที่เพื่อให้คุณให้โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แม้แต่การปฏิบัติเมื่อใช้เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขาโดยใช้ปัญญาคิดไตร่ตรองเหตุและผลในสิ่งที่เกิดขึ้น มีใจวางเฉยเพราะไม่สนใจใยดี กล่าวคือ การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและซึ้ง พิจารณาเห็นกรรมการกระทำของประชาชน ผู้รับบริการ การกระทำของเพื่อนร่วมงาน พร้อมทั้งจะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดู ในเมื่อไม่มีกิจควรทำ เพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้ว เขาสมควรรับผิดชอบตนเองหรือเขาควรได้รับผลอันสมกับความรักรับผิดชอบของตน นอกจากนี้การดำรงตนอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและซึ้ง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ พร้อมทั้งจะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดู ในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำ เพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้ว เขาสมควรรับผิดชอบตนเอง.หรือเขาควรได้รับผลอันสมกับความรักรับผิดชอบของตน

การส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านอุเบกขา บางคนอาจจะเข้าใจว่า ชุระไม่ใช่ ทำให้เกิดการเห็นแต่ตัวโดยไม่ขอเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องที่ไม่ทำให้ตนเองได้รับประโยชน์

ซึ่งหากมองในเชิงคุณธรรมมีความหมายที่แตกต่างออกไปอย่างมาก เห็นได้ว่า การพัฒนาคุณลักษณะตำรวจในด้านอุเบกขาต้องทำให้เกิดความพอเหมาะ กับสถานการณ์ ฉะนั้น การพัฒนาทักษะการพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ ทำให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์เกิดขึ้นของตำรวจโดยเริ่มจาก ไม่ปฏิเสธการช่วยเหลือประชาชนซึ่งทำให้เป็นระดับนโยบายจากผู้บังคับบัญชาเพราะภายใต้สโลแกนจากตำรวจท่านหนึ่งที่กล่าวว่า ภายใต้ดวงอาทิตย์นี้ไม่มีอะไรที่ตำรวจไทยทำไม่ได้ ซึ่งอาจจะทำให้เห็นคำว่าช่วยเหลือใครไม่ได้จะต้องไม่มีในระบบตำรวจมีความตั้งใจจะทำอะไรย่อมมีความสำเร็จได้โดยง่าย นอกจากการสร้างตัวความยุติธรรม หรือความเที่ยงธรรมที่ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สังคมไทยจับตามองอย่างมากเพราะหากมีอคติไปข้างหนึ่งข้างใดย่อมเป็นสิ่งที่ยืนยันว่า ขาดอุเบกขาในระบบตำรวจ ซึ่งถ้าหากมองในด้านความยุติธรรมทางอาญาแล้วคือการไม่เลือกปฏิบัติหรือเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายใด ดังนั้น การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสิ่งนี้อาจจะต้องมีการเปิดเผยตัวตนมากขึ้นโดยเฉพาะองค์กรตำรวจจะต้องทำให้เกิดกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจที่ถูกผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนได้เข้ามาสังเกตการณ์ในการใช้อำนาจหรือกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ ให้เกิดความสงบสุขโดยมีบรรทัดร่วมกันหรือเหมือนกันทั่วทั้งประเทศ

ข้าราชการตำรวจ ประกอบด้วย บรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อำนาจหน้าที่ 1. รักษาความปลอดภัยพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ 2. ดูแล ควบคุม และกำกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 3. ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา 4. รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักร 5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 6. ช่วยเหลือการพัฒนาประเทศ 7. ปฏิบัติการอื่นเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ(พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ, 2565)

การประพฤติปฏิบัติหน้าที่ ตามประเพณีที่เป็นแบบอย่างดังนี้ ตำรวจมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและมีอำนาจจะสอบสวน จับกุม คุมขัง ปราบปราม เป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่อำนาจเหล่านี้ สามารถสร้างคุณและโทษได้เท่า ๆ กัน สุดแต่การใช้ ตำรวจทุกคนจึงจำเป็นต้องควบคุมจิตใจให้มั่นคง ผู้พิทักษ์ผู้อยู่เบื้องหลังความสงบสุข การรับฟังความคิดเห็นและให้ความช่วยเหลือชุมชน ยึดประชาชนเป็นหลักและใกล้ชิดกับประชาชน การเป็นที่พึ่งและเป็นมิตรกับประชาชน การประสานงานร่วมกับชุมชน การจัดการผู้กระทำความผิดกฎหมายและไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น การให้บริการและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (พงษ์พันธ์ นารีน้อยและคณะ, 2566) และข้าราชการตำรวจไทยเปรียบเสมือนทหารกล้าผู้พิทักษ์ผู้อยู่เบื้องหลังความสงบสุขของประชาชน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่หลากหลาย ดังนี้

รักษาความสงบเรียบร้อย: ตำรวจเปรียบเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทร ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ดูแลความปลอดภัยให้กับประชาชนทั้งในเขตเมืองและชนบท, บังคับใช้กฎหมาย: ตำรวจทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ตรวจตรา จับกุมผู้กระทำความผิด, พิทักษ์ปราสาทหิน: ตำรวจรัฐสภาทำหน้าที่รักษาความปลอดภัย บังคับใช้กฎหมายภายในพื้นที่รัฐสภา, คุ้มครองตุลาการ:

ตำรวจศาลทำหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัย บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวเนื่องกับตุลาการ,ดูแลระบบขนส่ง: ตำรวจรถไฟทำหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันอาชญากรรม บนระบบรถไฟ

แนวทางปฏิบัติหน้าที่กับการปรับใช้พรหมวิหารธรรม ข้าราชการตำรวจยึดมั่นในกฎหมาย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ใช้อำนาจ ดุลยพินิจด้วยความยุติธรรม ปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเท่าเทียม ด้วยปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเมตตาปราณี และมีความกล้าหาญ พร้อมเผชิญหน้ากับอันตราย เสียสละเพื่อปกป้องประชาชน สร้างความปลอดภัยให้กับประชาชน รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม สร้างความศรัทธาให้กับประชาชนต่อระบบยุติธรรม มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ตำรวจไทย มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่เพื่อประชาชนตำรวจทุกคนจึงจำเป็นต้องควบคุมจิตใจให้มั่นคง (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2565)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

บทความนี้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา) กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของข้าราชการตำรวจ โดยเน้นว่าการที่ตำรวจยึดมั่นในหลักธรรมเหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างควมไว้วางใจจากประชาชน ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงานจริง บทความอธิบายถึงวิธีการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงานของตำรวจ เช่น การปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเมตตาและเสมอภาค การให้ความช่วยเหลือเมื่อประชาชนประสบปัญหา การแสดงความยินดีเมื่อประชาชนประสบความสำเร็จ และการวางตัวเป็นกลางในการตัดสินใจ

ความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม บทความเน้นย้ำถึงความจำเป็นที่ตำรวจต้องพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะ และจิตสำนึกที่ดี เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นที่ยอมรับของประชาชนอย่างแท้จริง

ภาพลักษณ์ของตำรวจในสังคม คือ ภาพลักษณ์ตำรวจในสายตาประชาชน มีทั้งด้านบวกและด้านลบ การนำหลักพรหมวิหารธรรมมาใช้จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรตำรวจได้

บทสรุป

การนำหลักพรหมวิหารธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ถือเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อประชาชน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

หลักพรหมวิหาร 4 ทำหน้าที่เป็นคุณธรรมประจำใจที่ช่วยให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และพร้อมรับการตรวจสอบ การบูรณาการหลักธรรม 4 ประการ ได้แก่ เมตตา คือ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความปรารถนาดีตามกรอบของกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนมีความสุข กรุณา คือ ความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ผิดพลาด พร้อมแนะนำแนวทางที่ถูกต้องเพื่อให้พ้นจากปัญหา มุทิตา คือ ความยินดีเมื่อประชาชนได้รับบริการที่ประสบความสำเร็จหรือสามารถปรับปรุงตนเองได้ และอุเบกขา คือ การวางตัวเป็นกลางและยึดมั่นในตบฏกฎหมายอย่างเคร่งครัดเมื่อมีการ

กระทำผิดเกิดขึ้น อีกอย่างหนึ่ง ท่ามกลางสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน ตำรวจจำเป็นต้องพัฒนาบุคลิกภาพ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และสร้างจิตสำนึกในการให้บริการ (Service Mind) กล่าวโดยสรุป เมื่อข้าราชการตำรวจยึดถือพรหมวิหารธรรมเป็นหลักนำทาง ย่อมส่งผลให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านการนำองค์ความรู้ไปใช้

ด้านการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ควรมีการจัดฝึกอบรมให้แก่ข้าราชการตำรวจ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักพรหมวิหาร 4 และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

ด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร ควรมีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับการประพฤติปฏิบัติตามหลักพรหมวิหาร 4

ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน ควรมีการส่งเสริมให้ตำรวจสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน โดยการรับฟังความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือ และให้บริการด้วยความเต็มใจ

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของตำรวจ โดยพิจารณาถึงการประพฤติปฏิบัติตามหลักพรหมวิหาร 4 และผลกระทบที่มีต่อความไว้วางใจของประชาชน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อวัดผลของการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานของตำรวจ เช่น การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการของตำรวจ การวัดระดับความเครียดของตำรวจ และการวิเคราะห์สถิติอาชญากรรม

2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจถึงประสบการณ์และความคิดเห็นของตำรวจและประชาชนเกี่ยวกับการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน

3. ควรมีการศึกษาต่อยอดโดยการพัฒนาเครื่องมือหรือแนวทางในการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานของตำรวจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ชมชนม์ ทัสสะ. (2560). ภาพลักษณ์ของตำรวจปัจจุบันในสายตาของประชาชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ.

ไทยรัฐออนไลน์. ต่อลมหายใจ ตำรวจจราจรโครงการพระราชดำริ เคลียร์ทางส่งเด็กชกเกร็งไปรพ., [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/society/1552031> [11 มิถุนายน 2567].

- พงษ์พันธ์ นารีน้อยและคณะ. (2566). ภาพลักษณ์องค์การและภาพลักษณ์ของข้าราชการตำรวจไทย
ในบริบทของประชาชนในพื้นที่แขวงหิรัญบุรี เขตธนบุรี กรุงเทพฯ, **วารสารสหวิทยาการ
นวัตกรรมปริทรรศน์**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน) : 212-227
- พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2565 (2565, ตุลาคม 16). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 139 (64ก),
3-4.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิริชัย ศิริกายะ และเจตน์จันทร์ เกิดสุข. ภาพฝังใจของประชาชนที่มีต่อตำรวจในเขตพื้นที่ บก.น.9,
นิเทศสยามปริทัศน์. ปีที่ 12 ฉบับที่ 13 (ธันวาคม 2556) : 117-125.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต). **คุณบิดามารดา สุตพรรณนามหาศาล**. พิมพ์ครั้งที่ 1.
นครปฐม : วัดญาณเวศกวัน.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่
ที่ 43. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). **พุทธธรรม**, กรุงเทพฯ : ม.เอเชียอาคเนย์, 2562.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2565). **แผนปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2565**. กรุงเทพฯ : สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ.
- สุบรรลु เหตุผล. (2561). **ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระ
ปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดมหาสารคาม**.
อยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

หลักการส่งเสริมเครือข่ายการเมืองท้องถิ่น PRINCIPLES FOR PROMOTING LOCAL POLITICAL NETWORKS

อัจฉรา ปิยวิทย์ชาติ

Achara Piyavidhayachat

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์จันทบุรี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chanthaburi Campus.

E-mail: achara.piya@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายการเมืองท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า การเมืองท้องถิ่นวิถีพุทธเป็นกระบวนการที่นำหลักธรรมมาผสมผสานกับหลักการทางการเมืองสมัยใหม่ เพื่อสร้างเครือข่ายที่มีความโปร่งใส ยุติธรรม และยั่งยืน หลักธรรมสำคัญที่นำมาประยุกต์ใช้ประกอบด้วย หลักธรรมาภิบาล หลักฉันทามติ หลักอริยสัจ 4 หลักมัชฌิมาปฏิปทา และหลักความเมตตากรุณา ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมุ่งเน้นการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

การสร้างเครือข่ายการเมืองท้องถิ่นภายใต้หลักธรรมเหล่านี้ ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างฐานเสียงที่มั่นคงผ่านการครองใจประชาชนด้วยคุณธรรม แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนานักการเมืองท้องถิ่นสู่ระดับจังหวัดและระดับประเทศต่อไป นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้หลักธรรมยังส่งผลให้เกิด "การเมืองคุณธรรม" ที่เน้นการใช้อำนาจอย่างมีธรรมาภิบาล พร้อมรับการตรวจสอบจากภาคประชาชน และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างสังคมที่เอื้ออาทรและลดความขัดแย้งในระดับฐานราก นำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยที่มั่นคงและยั่งยืนอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การเมืองคุณธรรม, การเมืองวิถีพุทธ, เครือข่ายการเมืองท้องถิ่น, ธรรมาภิบาล

Abstracts

This academic article aims to propose guidelines for integrating Buddhist principles to strengthen local political networks. The study finds that Buddhist-oriented local politics is a process that merges Dhamma principles with modern political concepts to create networks characterized by transparency, justice, and sustainability. Key principles applied include Governance (Thammaphiban), Consensus (Chanthamati), the Four Noble Truths, the Middle Way (Majjhima Patipada), and Loving-kindness and Compassion. These principles encourage stakeholders to prioritize public interest over personal gain.

Building local political networks based on these virtues not only secures a stable support base by winning the hearts of the people through morality but also serves as a crucial foundation for developing local politicians into provincial and

national levels. Furthermore, the application of Dhamma leads to "Moral Politics," emphasizing the ethical use of power, accountability to public scrutiny, and responsibility. These elements are vital mechanisms for creating a caring society, reducing grassroots conflicts, and ultimately fostering a stable and sustainable democracy.

Keywords: Buddhist Politics, Moral Politics, Local Political Networks, Governance

บทนำ

การเมืององค์กรการเมืองมีพฤติกรรมปรับประยุกต์การใช้วิถีทางประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตวิถีธรรมวิถีพุทธผสมผสานกับการใช้สิทธิทางการเมืองการปกครอง ในขณะเดียวกัน กิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยก็มีความแตกต่างจากต้นฉบับเดิม กล่าวคือ ลักษณะความสัมพันธ์กับการดูแลอุปถัมภ์กันและกัน ลักษณะเป็นการช่วยเหลือ ฟังพาอาศัยเอื้อเฟื้อต่อกัน เน้นความช่วยเหลือเกื้อกูลและการตอบแทนที่เราเรียกว่า บุญคุณ (อุดม คุมา, 2555) การเมืองระดับท้องถิ่นเป็นกลุ่มการเมืองที่มีกิจกรรมทางการเมืองใกล้ชิดกับการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมของไทย การสร้างบุญคุณดูแลซึ่งกันและกันของผู้ที่สนับสนุนทางการเมือง ความเป็นเครือญาติ พรรคพวก กลุ่มอาชีพที่เคยรู้จักตามรูปแบบของความสัมพันธ์ที่เป็นอยู่ และก่อเกิดปัญหาทางการเมือง สนับสนุนทางการเมืองหลายอย่างปรากฏชัด ช่วยปกป้องดูแลผลประโยชน์ นำไปสู่การกระทำทุจริตในรูปแบบต่างๆ ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ในขณะเดียวกัน

หลักการช่วยส่งเสริมการเมืองท้องถิ่นวิถีพุทธ เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการ ใช้วัฒนธรรมเป็นฐานในการสนับสนุนทางการเมืองการเข้าร่วมกิจกรรมดูแลสุขทุกข์รวมถึงการป้องกัน ปัญหาทุจริตการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับกลุ่มการเมืองที่เป็นฐานการเมืองของตน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่ตัดสินใจ และประชาชนต้องการมีส่วนร่วม โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางการเมือง (political socialization) โดยสถาบันต่างๆ เช่น ครอบครัว เพื่อน โรงเรียน กลุ่มสังคมและสื่อมวลชน เพื่อที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่น หนึ่งอย่างต่อเนื่อง และมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมต่างๆ อยู่เสมอ (จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, 2549) หลักธรรมหลายประการสามารถส่งเสริมเครือข่ายการเมืองท้องถิ่นให้มีความ เข้มแข็ง โปร่งใส และยั่งยืน

หลักธรรมาภิบาล เน้นการปกครองอย่างโปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้ และรับผิดชอบต่อ ประชาชน ส่งเสริมให้เครือข่ายการเมืองท้องถิ่นทำงานอย่างโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ตรวจสอบ ได้ และรับฟังเสียงประชาชน การพัฒนาเนื่องจากขาดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของ หน่วยงานภาครัฐส่งผลให้การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่มีประสิทธิภาพเป็นปัญหาที่รัฐบาลได้หาแนวทาง ป้องกันและปราบปรามเพื่อให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลงหรือหมดไปจากสังคมไทย (ปรีชา อุตระกุล และคณะ, 2561)

หลักฉันทามติ เน้นการตัดสินใจร่วมกันโดยคำนึงถึงความคิดเห็นของทุกฝ่าย ส่งเสริมให้เครือข่ายการเมืองท้องถิ่นทำงานร่วมกันอย่างสันติ บนพื้นฐานของการเคารพความคิดเห็นที่หลากหลาย มุ่งหาทางออกร่วมกัน

หลักอริยสัจ ช่วยให้เข้าใจความจริงของปัญหา ส่งเสริมให้เครือข่ายการเมืองท้องถิ่นวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีเหตุผล หาสาเหตุที่แท้จริง มุ่งแก้ไขปัญหาย่างตรงจุด

หลักมัชฌิมาปฏิปทา เน้นการดำเนินทางสายกลาง ไม่สุดโต่ง ส่งเสริมให้เครือข่ายการเมืองท้องถิ่นทำงานอย่างสมดุล ไม่เอนเอียง หาจุดกึ่งกลางระหว่างความต้องการของกลุ่มต่างๆ

หลักกรุณา เน้นความเมตตา ปรารถนาดีต่อผู้อื่น ส่งเสริมให้เครือข่ายการเมืองท้องถิ่นทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มุ่งช่วยเหลือผู้ยากไร้ และสร้างสังคมที่เอื้ออาทร

การเมืองท้องถิ่นที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมทางการเมือง การใช้อำนาจทางการเมือง เมื่อมีอำนาจทางการเมืองบริหารจัดการท้องถิ่น การจัดการกิจกรรมทางการเมืองแสดงให้เห็นถึงการทำหน้าที่ด้วยความมีคุณธรรมประจำใจ กิจกรรมทางการเมืองพร้อมรับการตรวจสอบ มีผลงานเป็นที่ยอมรับ เกิดเครือข่ายทางการเมือง สร้างพลังหนุนจากการเมืองท้องถิ่นสู่การเมืองระดับชาติ วางรากฐานทางการเมืองเพื่อให้แกนนำทางการเมืองทุกระดับมีการใช้คุณธรรมผสมผสานกับการจัดกิจกรรมทางการเมืองสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยคุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาและหลักศาสนาอื่นๆให้เกิดการเมืองเชิงสร้างสรรค์

2. การสร้างเครือข่ายด้วยหลักธรรมาภิบาล

การสร้างเครือข่ายด้วยหลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการแนวคิดแบบนักคิดตะวันตกให้สร้างความชอบธรรมทางการเมือง สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง เกิดเครือข่ายสนับสนุนและตรวจสอบทางการเมือง สร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนนั้น โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ตามหลักการบริหารจัดการที่ดี โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความรับผิดชอบต่อสมาชิกในเครือข่าย และนำหลักการธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเครือข่ายทางการเมือง ประกอบด้วย

หลักนิติธรรม นักการเมืองท้องถิ่นกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน โปร่งใส และเป็นธรรมมีกลไกการตรวจสอบและลงโทษผู้ฝ่าฝืนคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของสมาชิกในเครือข่าย

หลักความโปร่งใส นักการเมืองท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรม การเงิน และการตัดสินใจของเครือข่ายสมาชิกมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลและสอบถามข้อสงสัยจัดทำระบบบัญชีและการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ

หลักการมีส่วนร่วม นักการเมืองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกิจกรรม และโครงการต่างๆ ของเครือข่ายรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกอย่างจริงจัง ส่งเสริมให้สมาชิกมีบทบาทนำในกิจกรรมต่างๆ ของเครือข่าย นักการเมืองยังเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชน และยังที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน เพื่อให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งสาธารณชนมีความห่วงกังวล มีความต้องการและมีทักษะ ที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐในการตัดสินใจ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมาย โดยรวมเพื่อที่จะเกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน (วันชัย วัฒนศัพท์, 2551)

หลักความรับผิดชอบ นักการเมืองท้องถิ่นบริหารจัดการเครือข่ายด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพรับผิดชอบต่อผลลัพธ์และผลกระทบจากกิจกรรมของเครือข่าย ชี้แจงข้อมูลและตอบคำถามต่อสมาชิกอย่างตรงไปตรงมา

หลักความคุ้มค่า นักการเมืองท้องถิ่นใช้ทรัพยากรของเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดตรวจสอบและประเมินผลกิจกรรมของเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอพัฒนากลไกการติดตามผลและการจัดการความเสี่ยง

หลักคุณธรรม นักการเมืองท้องถิ่นยึดมั่นในจริยธรรม ความซื่อสัตย์ และความโปร่งใส ปฏิบัติต่อสมาชิกในเครือข่ายด้วยความเท่าเทียม ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและความร่วมมือ

การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมและสร้างเครือข่าย จัดประชุมสมาชิกเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารกิจกรรมทางการเมือง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรับฟังข้อเสนอแนะ จัดทำเว็บไซต์หรือช่องทางการสื่อสารออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมทางการเมือง และผลงานทางการเมืองของเครือข่ายทางการเมือง จัดทำระบบบัญชีและการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายเงินทุนและทรัพยากรของเครือข่าย จัดทำกลไกการร้องเรียนและการเยียวยา เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของสมาชิกในเครือข่ายทางการเมือง การสร้างเครือข่ายทางการเมืองด้วยหลักธรรมาภิบาล จะช่วยสร้างความไว้วางใจ ความร่วมมือ และความยั่งยืนให้กับเครือข่ายทางการเมือง ช่วยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของเครือข่ายทางการเมืองอย่างเต็มศักยภาพ และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของเครือข่ายทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งทางการเมืองและกิจกรรมอื่นๆ เชื่อมตั้งแต่การเมืองท้องถิ่นถึงการเมืองระดับชาติ

3.การสร้างเครือข่ายด้วยหลักธรรม

การสร้างเครือข่ายทางการเมืองด้วยหลักธรรม ลักษณะการใช้ผลงานทางการเมือง การแสดงคุณธรรมทางการเมือง การนำหลักธรรมมาเป็นหลักการหลักปฏิบัติจัดกิจกรรมทางการเมือง การจัดการบริการกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นส่งผลต่อความเชื่อมั่นเมื่อทำกิจกรรมทางการเมือง การสนับสนุนทางการเมือง การขับเคลื่อนนโยบายทางการเมือง การลงมติสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง การดำเนินการตามนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น การขอมติต่อให้เกิดการสร้างสัมพันธ์ สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งสนับสนุน โต้แย้งแต่ไม่ขัดแย้งทางการเมือง และหลักธรรมนำมาประยุกต์ใช้กับเครือข่ายทางการเมืองท้องถิ่นให้เกิดความเห็นพ้องต้องกันของกลุ่มคนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างฉันทามติ

หลักธรรมเมตตา นักการเมืองมุ่งหวังสร้างความดี ช่วยเหลือเกื้อกูล ส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มมีความสุขทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ ปราศจากอคติ และความโลภ

หลักธรรมกรุณา นักการเมืองเข้าใจ รับฟัง และเห็นอกเห็นใจต่อปัญหาและความต้องการของผู้อื่นช่วยเหลือสนับสนุนสมาชิกในกลุ่มเมื่อยามยากลำบาก

หลักธรรมมุทิตา นักการเมืองยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่น ส่งเสริมให้เกิดการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ และความสำเร็จ

หลักธรรมอุเบกขา นักการเมืองวางเฉยต่อกิเลส อคติ และความโลภ มองปัญหาอย่างเป็นกลาง ยึดมั่นในหลักการและเหตุผล

หลักธรรมสติสัมปชัญญะ นักการเมืองมีสติอยู่กับปัจจุบัน รับฟังอย่างตั้งใจ คิดวิเคราะห์อย่างรอบคอบ ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

หลักธรรมสัมมาทิฐิ นักการเมืองมีความเห็นชอบด้วยชอบธรรม มองปัญหาอย่างถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริง

การประยุกต์ใช้หลักธรรมสร้างเครือข่ายทางการเมือง นักการเมืองมีการจัดการบริหารกิจกรรมทางการเมือง การบริหารท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น แสดงถึงการมีคุณธรรมทางการเมือง การจัดกิจกรรมทางการเมืองวิถีพุทธ นำหลักธรรมมาส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายทางการเมือง ลักษณะส่งเสริมการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ การช่วยเหลือสังคม และการพัฒนาจิตใจ มีสติสัมปชัญญะสื่อสารทางการเมือง เน้นการสื่อสารอย่างสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน เข้าใจ รับฟัง และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น แม้เกิดความเห็นต่างทางการเมืองสามารถนำหลักธรรมมาช่วยจัดการความขัดแย้ง กลุ่มต่างๆ ทางการเมือง มุ่งเน้นการไกล่เกลี่ย หาทางออกร่วมกัน ด้วยความเมตตา กรุณา และความยุติธรรม

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้หลักธรรมสร้างเครือข่ายทางการเมือง กลุ่มต่างๆ ทางการเมืองท้องถิ่น แสดงความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจ และสร้างความร่วมมือทางการเมืองร่วมกันกับเครือข่าย พร้อมร่วมตัดสินใจเป็นไปอย่างมีเหตุผล ยุติธรรม และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย เกิดความสัมพันธ์อันดี ยั่งยืน และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย มองปัญหาอย่างเป็นกลาง ยึดมั่นในหลักการ เหตุผล สมาชิกในเครือข่ายได้รับการพัฒนาทั้งด้านจิตใจและสติปัญญา เกิดการพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือเกื้อกูล และร่วมกันพัฒนาสังคม

4.การส่งเสริมเครือข่ายการเมืองท้องถิ่น

การส่งเสริมเครือข่ายการเมืองท้องถิ่น เป็นลักษณะนักการเมืองกระทำกิจกรรมทางการเมือง การจัดการและกระบวนการต่างๆ กระทำระหว่างนักการเมืองกับนักการเมือง นักการเมืองกระทำกับกลุ่มผู้สนับสนุนทางการเมือง กระทำกับกลุ่มผู้ไม่สนับสนุนทางการเมือง กระทำกับประชาชนทั่วไปให้เกิดการสนับสนุนทางการเมือง ที่มุ่งเน้นการพัฒนา เสริมสร้าง และสนับสนุนให้เครือข่ายทำงานทางการเมืองท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

นักการเมืองท้องถิ่นนำหลักธรรม หลักการแนวคิดทางการเมืองมาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น ส่งเสริมสร้างเครือข่ายทางการเมืองทุกระดับ เกิดการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายทางการเมืองท้องถิ่น กลุ่มสนับสนุนทางการเมืองท้องถิ่น สนับสนุนการฝึกอบรม พัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และศักยภาพของสมาชิกในเครือข่ายมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการเรียนรู้และให้ประสบการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นโดยตรงและบทบาทของกลุ่มเพื่อน ในการทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการกล่อมเกลางานทางการเมืองนั้นก็มีลักษณะไม่เป็นทางการดังนี้ (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2565)

นักการเมืองท้องถิ่นนำหลักธรรม สร้างกิจกรรมทางการเมืองให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้: ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรับรู้ ทัศนคติของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ของการเมือง เช่น การชอบหรือไม่ชอบนักการเมืองหรือพรรคการเมือง เป็นต้น จากประสบการณ์ของบุคคลหรือ

กลุ่มตนเองหรืออาจมาจากผู้อื่นหรือสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เกี่ยวกับทัศนคติ ท่าทีหรือแนวโน้มของ ความรู้สึกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ทางการเมือง (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2539)

ความรู้สึกร่วม อารมณ์ ความรู้ แบ่งปันประสบการณ์ ความรู้ ข้อมูล และทรัพยากรระหว่างสมาชิก

นักการเมืองท้องถิ่นนำหลักธรรม สร้างกิจกรรมทางการเมืองให้เกิดสร้างความสัมพันธ์เริ่ม ตั้งแต่ระยะของการสร้างรัฐ ระยะของการสร้างชาติ ระยะของการขยายการมีส่วนร่วม ระยะของการ ขยายการแจกจ่ายทรัพยากร (Almond, Gabriel A. and Verba, Sidney, 2007) จนเกิดคุณธรรม สนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ความไว้วางใจ และความร่วมมือระหว่างสมาชิก

นักการเมืองท้องถิ่นนำหลักธรรม การสนับสนุนทรัพยากร: สนับสนุนทรัพยากร เงินทุน อุปกรณ์ สถานที่ และเทคโนโลยี

นักการเมืองท้องถิ่นนำหลักธรรม การสร้างระบบสนับสนุน พัฒนาระบบสนับสนุน กลไก โครงสร้าง และเครื่องมือ เพื่อช่วยให้เครือข่ายทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมสถาบันทาง การเมืองของประชาชนให้เข้มแข็งขึ้น สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความต่อเนื่องใน การปฏิบัติภาระหน้าที่อย่างเป็นระบบ มีการกระจายอย่างทั่วถึง สามารถพึ่งพาตัวเองได้และมีความ คงทนสามารถเผชิญกับปัญหาแรงกดดันได้อย่างหนักแน่น มั่นคง ตลอดจนมีการพัฒนาและหมุนเวียน เปลี่ยนแปลงผู้นำและบุคลากรที่มีความสามารถได้โดย รวดเร็วและถ่ายโอนภารกิจอย่างต่อเนื่อง (เชาว ณะ ไตรมาศ, 2558)

นักการเมืองท้องถิ่นนำหลักธรรม การติดตามและประเมินผล: ติดตามผล ประเมินผล และ พัฒนากิจกรรม โครงการ และกลไกต่างๆ ของเครือข่ายสู่การใช้คุณธรรมให้การเมืองท้องถิ่นเกิดการ พัฒนาการทางการเมือง การพัฒนาการบริหารและกฎหมาย รวมถึงการพัฒนาระบบราชการและ ระบบกฎหมายให้มีความก้าวหน้าทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2539) โดยเฉพาะนักการเมืองที่ต้องพร้อมรับการตรวจสอบคุณธรรม จริยธรรมทางการเมือง

ตัวอย่างการส่งเสริมเครือข่ายนักการเมืองท้องถิ่นนำหลักธรรม

การจัดอบรม: จัดอบรมพัฒนาทักษะ องค์ความรู้ และศักยภาพของสมาชิก การจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้: จัดเวทีให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ ความรู้ ข้อมูล และ ทรัพยากร การจัดการตนเองนั้นนอกจากการจัดการพัฒนาอย่างบูรณาการ แล้วยังมีการจัดการพัฒนา นโยบายอีกด้วย(ประเวศ วะสี, 2551) การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์: จัดกิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุน ให้สมาชิก รู้จัก คำนึง และสร้างความสัมพันธ์ที่ดี รูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทาง การเมืองเชิงพุทธของผู้นำชุมชนจังหวัดขอนแก่น ผู้นำ ชุมชนและพระสงฆ์เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับ จากประชาชนในชุมชนและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใน การมีส่วนร่วมทางการเมือง การชักจูงโน้มน้าวให้ประชาชนในชุมชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง นำแนวคิดและการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมใน การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองเชิงพุทธ เสริมให้การเมืองการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย สามารถนำไปบูรณาการให้เข้ากับการเป็นผู้นำตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักสารณีย ธรรม ๖, หลักอภิธานียธรรม ๗, หลักอริยปทัสส ๓, หลักออคติ ๔ และหลักธรรม คัมภีร์ครองโลก ๓. รูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองเชิงพุทธของผู้นำชุมชน คือ การใช้หลักธรรมใน การส่งเสริมวัฒนธรรมการเมือง โดยวิธีการ การเลือกตั้งใช้หลักหลักออคติ ๔ และธรรมคัมภีร์ครองโลก การ

รณรงค์หาเสียงใช้หลักอธิปไตย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองใช้หลักหลักสารณียธรรม ๖ และบทบาทของผู้นำชุมชนในการกำหนดนโยบายใช้หลักอภิธานิธรรม ๗ (ชาญชัย ฮวดศรี, 2558)

การจัดตั้งกองทุนสนับสนุน: จัดตั้งกองทุน สนับสนุน เงินทุน อุปกรณ์ สถานที่ และเทคโนโลยี การพัฒนาระบบติดตามและประเมินผล พัฒนาระบบ ติดตามผล ประเมินผล กิจกรรม โครงการ และ กลไกต่างๆ ของเครือข่าย กรณีเครือข่ายสตรีถูกมองอย่างกตัญญู ถูกลักษณะต่างๆ สตรีขาดโอกาส แสดงออกทางการเมือง ขาดความเคารพอันเนื่องจากพฤติกรรมข้อผิดพลาดในอดีต นักการเมืองนำ ปัญหาสร้างเครือข่ายสตรีทางการเมือง ชวนหญิงไทย และ LGBTQ ทุกคนมาร่วมกำลังเปลี่ยนแปลง ประเทศ จากการรวมกลุ่มทางการเมือง

คุณธรรมจิตสำนึกทางการเมืองของนักการเมือง สร้างนโยบาย เพื่อส่งเสริมและผลักดัน บทบาทสตรีให้มีความแข็งแกร่ง สามารถใช้กิจกรรมทางการเมืองดูแลสมาชิกเครือข่ายทางการเมือง เน้นกลุ่มสตรี เพื่อให้สตรีได้รับการยอมรับจากคนในสังคมไทย อย่างเสมอภาคเท่าเทียม ผ่านนโยบาย กองทุนพลังหญิง ให้เข้าถึงองค์ความรู้แหล่งทุนและตลาดเพื่อให้ผู้หญิงไทยที่อยากทำงานได้มีโอกาส ทำงาน สร้างอาชีพ สร้างโอกาส วันสตรีสากล

การเกิดผลใช้หลักธรรมส่งเสริมเครือข่ายการเมืองท้องถิ่น เครือข่ายมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สมาชิกมีศักยภาพ องค์ความรู้ ทักษะ และความสัมพันธ์ที่ดี เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปัน ความรู้ ข้อมูล ทรัพยากร และประสบการณ์ เกิดความร่วมมือ พัฒนา และขับเคลื่อนงาน กิจกรรม โครงการ ต่างๆ ของเครือข่าย การส่งเสริมเครือข่ายทางการเมือง ท้องถิ่นตามบริบท ความต้องการทางการเมือง การแก้ปัญหาความต้องการในท้องถิ่น และเป้าหมาย ของเครือข่ายทางการเมืองท้องถิ่น กลุ่มเครือข่ายทางการเมืองท้องถิ่นอาศัยคุณธรรมติดตามผล ประเมินผล และพัฒนากิจกรรม โครงการ กลไกต่างๆ ของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

การเมืองท้องถิ่นนำหลักธรรมมาส่งเสริมให้เครือข่ายทางการเมืองท้องถิ่น จัดกิจกรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น เกิดเครือข่ายทางการเมือง กลุ่มประชาชนในพื้นที่ ครอบคลุม ประเด็นต่างๆ เช่น การพัฒนาชุมชน การจัดการสาธารณะ การจัดการทรัพยากร ใช้หลักธรรม ใช้ คุณธรรมประจักษ์ ส่งเสริมประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาในท้องถิ่นมากขึ้น ร่วมต่อต้านคอร์รัปชัน ร่วมตรวจสอบนักการเมืองท้องถิ่นบริหารงานท้องถิ่นโปร่งใส ตรวจสอบได้ และร่วมพัฒนาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนสู่การพัฒนา ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน จัดช่องทางในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ มีกลไกการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น แก้ไข ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม จัดการกระจายทรัพยากรและโอกาสอย่างเป็นธรรม

ตัวอย่างประเด็นสำคัญการเมืองท้องถิ่น

นโยบายการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษทางอากาศ น้ำเสีย ขยะมูลฝอย, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ, การพัฒนาระบบสาธารณสุขปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา, การพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นต้น

นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น นโยบายเศรษฐกิจ แรงจูงใจการเบิกจ่ายงบประมาณให้ทันต่อ เหตุการณ์ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ การรักษาระเบียบวินัยทางการเงิน การคลัง ให้เป็นไปโดยความ ถูกต้อง รัดกุม และเหมาะสม ปรับลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น และนำงบประมาณที่ปรับลดไปจัดทำ

โครงการที่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจ ปรับปรุงและเร่งรัดการจัดเก็บภาษีให้ครอบคลุม ทั่วถึง และเป็นธรรม มีส่วนร่วมในการส่งเสริมอาชีพให้เกิดรายได้ของประชาชน

นโยบายการสร้างรายได้ ให้การสนับสนุนและผลักดันให้มีกระบวนการสร้างรายได้ให้กับประชาชนทุกระดับ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชน ที่ขอความร่วมมือกับท้องถิ่น ส่งเสริม ด้านการเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม ด้านการบริการและการท่องเที่ยว ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชน ที่ขอความร่วมมือกับท้องถิ่น

นโยบายด้านการคมนาคม ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ประสานงานในการพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมให้ทั่วถึง เพื่อประโยชน์ในการรับและส่งสารสนเทศและความรู้ไปสู่ประชาชน มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาระบบคมนาคมให้เชื่อมต่อกันระหว่างตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็วและปลอดภัย สร้างความร่วมมือกับประชาชน เพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และความปลอดภัยในการคมนาคม

นโยบายการพัฒนาแรงงาน ส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มคุณภาพแรงงานและยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน โดยประสานงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่จะสนับสนุนมาตรการด้านต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาทักษะและฝีมือแรงงานสามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละชุมชนได้อย่างเหมาะสมเพื่อลดปัญหาการว่างงาน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น

นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติแบบบูรณาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการควบคุมและกำจัดการมลภาวะที่มีผลต่อสุขภาพ สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

นโยบายด้านเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง พัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา รวมทั้งเสริมสร้างสังคมให้เข้มแข็งและยั่งยืนเพื่อให้ประเทศไทยเป็นสังคมคุณภาพ สังคมคุณธรรม และสังคมที่สมดุล

ด้านสาธารณสุขและสุขภาพ เป็นการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุข ส่งเสริมด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรเพื่อนำไปใช้ในระบบบริการสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย จัดระบบการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตราย การป้องกันอุบัติเหตุและอุบัติภัย การควบคุมการเพิ่มจำนวนผู้ป่วยเอดส์และดูแลผู้ป่วยเอดส์อย่างเหมาะสมพร้อมกับสนับสนุนการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพเร่งรัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ การกีฬา และสนับสนุนให้เกิดองค์กรเครือข่ายควบคุมป้องกันโรคในทุกระดับ

ด้านกีฬา การดำเนินการร่วมกับหน่วยงานส่งเสริมด้านการกีฬาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ส่งเสริมกิจกรรมกีฬาระดับชุมชนและโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพโดยสนับสนุนบทบาทของภาครัฐและภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการกีฬาของตำบล

ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เสพยาเสพติดโดยให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเข้ารับการบำบัดและฟื้นฟูสภาพได้ทันทีโดยไม่มีความผิดทางกฎหมายพร้อมกันนี้จะจัดให้มีระบบการบริการบำบัดและ

ฟื้นฟู การฝึกอบรมด้านอาชีพ และการปรับสภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เสพยาเสพติดอย่างทั่วถึง เพื่อให้ผู้เสพยาสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

ด้านครอบครัว เด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ การดำเนินการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเป็นนโยบายในการสร้างครอบครัวให้อบอุ่นและเข้มแข็งเป็นหน่วยพื้นฐานในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและเป็นภูมิคุ้มกันจากปัญหาสังคมแก่สมาชิกทุกวัยในครอบครัว

นโยบายการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เตรียมความพร้อมการจัดการศึกษา ในการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้เกิดบูรณาการทางการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและกีฬา ในการให้การศึกษาอบรมแก่เด็กและเยาวชน ด้านการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาศาสนสถานให้สะอาด ร่มเย็น สงบสุข เพื่อให้เป็นประโยชน์ด้านจิตใจต่อชุมชน ด้านวัฒนธรรม ส่งเสริมให้นักเรียนอนุรักษ์ เผยแพร่ และสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย พัฒนาแหล่งวัฒนธรรม ศิลปวัตถุ และโบราณสถาน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้

นโยบายความปลอดภัยของประชาชน ดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดูแลให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยมุ่งเน้นมาตรการทั้งการป้องกันและการปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภทพร้อมทั้งจัดระบบป้องกันสาธารณภัยและอุบัติภัยอย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึงและทันทั่วถึง สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและสาธารณภัยในชุมชน

นโยบายการบริหารราชการท้องถิ่น การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน มุ่งเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงาน สร้างความโปร่งใส และการให้บริการประชาชน เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม

การแสดงบทบาททางการเมืองของประชาชน เมื่อรับการส่งเสริมและร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับนักการเมืองท้องถิ่น ศึกษาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น ร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น การรับการส่งเสริมในฐานะเครือข่ายการเมืองท้องถิ่นโดยตรงหรือโดยอ้อม ควรตระหนักว่า การเมืองท้องถิ่น เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชนทุกคน การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้สำคัญ คือการพบว่าการเมืองท้องถิ่นไม่ได้จำกัดอยู่แค่เรื่องของอำนาจและการแบ่งปันทรัพยากร แต่สามารถบูรณาการเข้ากับ "หลักธรรม" เพื่อสร้างเครือข่ายการเมืองที่มีคุณธรรม (Moral Politics) ซึ่งเน้นความโปร่งใสและประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า การสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืนไม่ได้เกิดจากการใช้ทุนทรัพย์เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการใช้หลักเมตตา กรุณา และการมีส่วนร่วม (ฉันทามติ) ซึ่งช่วยให้การเมืองท้องถิ่นเข้มแข็งและสามารถขยายไปยังการเมืองระดับจังหวัดหรือระดับประเทศได้

การนำหลักอริยสัจ 4 และมัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและหาทางออกที่สมดุล ไม่ตึงหรือหย่อนจนเกินไป ช่วยลดความขัดแย้งในระดับเครือข่ายทางสังคมได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

สำหรับนักการเมืองท้องถิ่น ควรนำหลัก "ธรรมาภิบาล" มาเป็นบรรทัดฐานหลักในการทำงาน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ (ฉันทามติ) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและลดปัญหาการทุจริต

สำหรับเครือข่ายภาคประชาชน ควรใช้หลักธรรมเป็นเครื่องมือในการติดตามและตรวจสอบ (Check and Balance) การทำงานของนักการเมือง โดยมุ่งเน้นความถูกต้องยุติธรรมมากกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัว

การสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ควรจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายที่เน้นการช่วยเหลือผู้ยากไร้ และสาธารณประโยชน์ (หลักกรุณา) เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับสมาชิกในเครือข่าย

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาและวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างท้องถิ่นที่นำหลักพุทธธรรมไปใช้กับท้องถิ่นทั่วไป เพื่อดูความแตกต่างของดัชนีความสุขของประชาชนหรือระดับความโปร่งใส

2) ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับ "การเมืองคุณธรรม" ในบริบทของสังคมดิจิทัลว่าเครือข่ายการเมืองท้องถิ่นมีการปรับตัวและสื่อสารหลักธรรมผ่านเทคโนโลยีอย่างไร

บทสรุป

การสร้างและพัฒนาเครือข่ายการเมืองท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ามาเป็นรากฐานในการดำเนินงาน เพื่อเปลี่ยนผ่านจากการเมืองที่เน้นพรรคพวกหรือผลประโยชน์ส่วนตนไปสู่ "การเมืองคุณธรรม" โดย 1) การใช้หลักธรรมเป็นกลไกขับเคลื่อน เช่น การนำหลักธรรมาภิบาล, ฉันทามติ, อริยสัจ 4 และมัชฌิมาปฏิปทา มาใช้ในการบริหารจัดการเครือข่าย ช่วยให้การดำเนินงานทางการเมืองมีความโปร่งใส ยุติธรรม และสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างตรงจุดบนทางสายกลาง 2) การเมืองท้องถิ่นวิถีพุทธเน้นการครองใจประชาชนผ่านหลักเมตตากรุณา มุ่งเน้นการสาธารณประโยชน์และการช่วยเหลือผู้ยากไร้ ซึ่งเป็นการสร้างฐานมวลชนที่มั่นคงและศรัทธาในตัวผู้นำอย่างแท้จริง 3) การบูรณาการหลักธรรมส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการใช้อำนาจอย่างรับผิดชอบ พร้อมรับการตรวจสอบจากประชาชน (Accountability) ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความร่วมมือในระดับฐานราก ดังนั้นเครือข่ายการเมืองท้องถิ่นที่ยึดถือหลักธรรม ไม่เพียงแต่จะช่วยสร้างนักการเมืองที่มีคุณภาพในระดับท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาไปสู่การเมืองระดับประเทศที่มีเสถียรภาพ และนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยที่ยั่งยืนโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ. (2549). **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาญชัย ฮวดศรี. (2558). รูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองเชิงพุทธของผู้นำชุมชนจังหวัดขอนแก่น. **การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**. ณ หอประชุมที่ปึงกรัสมิโชติชั้น 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วันที่ 22 ธันวาคม 2558.
- เชาวนะ ไตรมาศ. (2558) **การเสริมสร้างภาคประชาชนกับการสร้างฐานรากประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในศูนย์ประชุมสหประชาชาติ**, กรุงเทพฯ : ส.เจริญการพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. (2551). **การเมืองภาคพลเมืองและการพัฒนาการเมืองไปสู่ประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ปรีชา อุยตระกูล และคณะ. (2561). ประชาสังคมกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลท้องถิ่นเพื่อพัฒนาระบบและกลไกในการ ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. **รายงานวิจัย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2556). **สังคมวิทยาการเมือง**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2551). **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน**, กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน. (2539). **เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาการพัฒนาการเมืองไทย หน่วยที่ 4 : วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาการเมืองไทย**, พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2539). **ทัศนคติทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพฯ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Almond, Gabriel A. and Verba, Sidney. (2007). **The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations**. 5th Edition. California: Sage Publications. Inc.

รูปพลเมืองประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21

PORTRAIT OF A DEMOCRATIC CITIZEN ACCORDING TO BUDDHISM IN THE 21ST CENTURY

อาราดา ศรีคร่ำ

Arrada Sricrum

โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดสุวรณ

Suwan Temple Buddhist Studies School.

E-mail: violetaor22@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางพระพุทธศาสนาท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบันระบอบประชาธิปไตยมักถูกมองว่าเป็นเพียงเรื่องของการเลือกตั้งผู้แทนไปทำหน้าที่แทนประชาชน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพียงช่วงเวลาสั้นๆ และอาจขาดการติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาพบว่า การเป็นพลเมืองประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ตามแนวพุทธศาสนาต้องเริ่มจากการมี "สัจจะ" หรือความจริงใจต่อหน้าที่ ทั้งก่อนและหลังการใช้สิทธิเลือกตั้ง พลเมืองควรมีลักษณะพึงประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) การมีศีลธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต 2) การรู้จักใช้สิทธิเสรีภาพควบคู่ไปกับความรับผิดชอบ และ 3) การยึดถือผลประโยชน์ร่วมกันของสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยใช้หลักธรรม เช่น สัปปุริสธรรม 7 มาเป็นแนวทางในการพิจารณาเลือกคนดีเข้าสู่สภาและการเป็นพลเมืองที่ดีขึ้น การบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับหลักประชาธิปไตยจะช่วยให้พลเมืองมีความเข้มแข็ง สามารถใช้เสรีภาพได้อย่างสร้างสรรค์ และเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมที่สงบสุขและเป็นธรรมในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: แนวพุทธศาสนา, พลเมืองประชาธิปไตย, ศตวรรษที่ 21, สิทธิเสรีภาพ

Abstracts

This article talks about how to be a good citizen in a democracy by using Buddhist ideas to handle the fast changes in the 21st century. Nowadays, many people think democracy is just about voting. After the election, people often feel they have no power to decide anything and stop paying attention to how the country is run.

The study shows that a good "Buddhist citizen" must be honest and responsible both before and after they vote. There are three main things a good citizen should do: 1) live with good morals, 2) use their freedom wisely and responsibly, and 3) think about what is best for everyone, not just themselves. By using Buddhist teachings,

people can learn how to choose good leaders and stay active in their community. When we mix democracy with Buddhist values, it helps people use their rights in a helpful way, which makes society more peaceful and fair for everyone today.

Keywords: Buddhist Way, Democratic Citizen, 21st Century, Rights and Freedom

บทนำ

การอยู่ร่วมกันในรัฐ สมาชิกรัฐต้องแสดงบทบาทหน้าที่ในฐานะพลเมือง ประเทศปกครองด้วยระบบประชาธิปไตย กำหนดบทบาทหน้าที่พลเมืองเป็นองค์ประกอบสำคัญให้เกิดการขับเคลื่อนพัฒนาประชาธิปไตย และประเทศไทย พลเมืองไทยรูปแบบการมาหน้าที่พลเมืองประชาธิปไตย เช่นเดียวกับประเทศประชาธิปไตยทั่วไป แต่เอกลักษณ์ความเป็นพลเมืองในรูปแบบประชาธิปไตยแบบไทยๆ มีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสอดคล้องกับวิถีชีวิตสังคม ความหลากหลายเชื้อชาติวัฒนธรรม ความเป็นสังคมวิถีพุทธ ครอบคลุมถึงการแสดงบทบาทหน้าที่พลเมืองความมีร่างกายจิตใจดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้ ปฏิบัติตามบรรทัดฐานขนบธรรมเนียมประเพณีสังคมคุณธรรม เพื่อการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน

พลเมือง คือ ผู้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกทางสังคมที่มีต่อรัฐ ต่างจากคำว่า ประชาชน ที่กลายเป็นผู้รับคำสั่งทำตามผู้อื่น ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจึงอยู่ที่การเปลี่ยนให้ประชาชนคนธรรมดาได้กลายเป็นพลเมืองที่มีสิทธิกำหนดทิศทางของประเทศได้ (สำนักประชาสัมพันธ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555)

พลเมืองประชาธิปไตย คือ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดีของรัฐได้ครบถ้วนทั้งสิ่งที่ต้องทำและสิ่งที่ไม่ควรทำสิ่งที่ต้องทำ ก่อให้เกิดผลดีเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคมส่วนรวม เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพสิทธิเสรีภาพ เคารพกฎหมายและกติกาสังคม การมีจิตสำนึกสาธารณะ รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมทั้งมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2565)

พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยนั้น ประชาชนเรียน สร้างความรู้ความเข้าใจและมีวิถีชีวิตในลักษณะประชาธิปไตยในยุคปัจจุบัน ข่าวสารใหม่ๆ ทั้งข้อมูลจริง ข้อมูลเท็จ ส่งผลต่อการแสดงออกทำหน้าที่พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย การอยู่ร่วมกันอย่างสันติภาพ สันติสุข และเสรีภาพ ร่วมกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนในสังคมมีความสุขปลอดภัยและมีอิสระ สามารถกระทำการต่างๆ ตามวิถีประชาธิปไตยภายใต้ขอบเขตกฎหมายโดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ดำรงชีวิตร่วมกันของสมาชิกในสังคม แสดงพฤติกรรมพลเมืองสอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย การใช้ปกครองที่ประชาชนมีอำนาจและมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง และการกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศพร้อมกับการคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม ในฐานะการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

รูปแบบพลเมืองประชาธิปไตย

รูปแบบพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยโดยทั่วไป สมาชิกรัฐใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง สามารถทำงานและอาศัยอยู่ในประเทศ สิทธิกลับประเทศ สิทธิครอบครองอสังหาริมทรัพย์การคุ้มครองทางกฎหมายต่อรัฐบาลของประเทศที่อาศัยอยู่ตามสิทธิกฎหมายมอบให้ และการคุ้มครองผ่านกองทัพอากาศหรือการทูต ทำหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐ จ่ายภาษี หรือรับราชการทหาร และมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาประเทศและสังคมของตนให้เจริญก้าวหน้าบนพื้นฐานวิถีประชาธิปไตย

พลเมืองตามหลักการประชาธิปไตยของสังคมไทย พลเมืองเปรียบเสมือนฟันเฟืองช่วยขับเคลื่อนสังคมประชาธิปไตยแบบไทยให้ก้าวหน้า ช่วยเหลือพัฒนาประเทศสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน รูปแบบกิจกรรมพลเมืองประชาธิปไตยมีดังนี้

รูปแบบการทำหน้าที่พลเมืองและความรับผิดชอบ กำหนดให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย เคารพกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ร่วมกิจกรรมประชาธิปไตย สร้างความสงบเรียบร้อย และความเป็นธรรมในสังคม สนับสนุนรัฐโดยการเสียภาษีอากร เพื่อนำไปใช้พัฒนาประเทศ สร้างสาธารณูปโภค และบริการต่างๆ ให้แก่ประชาชน รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง ใช้สิทธิพลเมืองมีแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ วิพากษ์วิจารณ์ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาประเทศ สร้างสังคมประชาธิปไตย อีกทั้ง พลเมืองประชาธิปไตยยังต้องทำหน้าที่รักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ดูแลและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ใฝ่หาความรู้พัฒนาตนเอง ทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และคุณธรรม เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เป็นสังคมประชาธิปไตย

รูปแบบพลเมืองประชาธิปไตย การมีจิตสำนึกที่ดีในฐานะสมาชิกรัฐประชาธิปไตย แสดงพฤติกรรมเข้าใจ เคารพ ปฏิบัติตามกฎหมาย ร่วมรักษามโนธรรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรม มีคุณธรรมจริยธรรมจิตใจโอบอ้อมอารี เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อร่วมกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมทางสังคมใช้วิจารณญาณ คิดวิเคราะห์ แยกแยะ ตัดสินใจ บนพื้นฐานของเหตุผล ข้อมูล ข้อเท็จจริงมีส่วนร่วมในสังคม โดยเฉพาะสถานการณ์ปัจจุบันสังคมไทย ต้องการพลที่มีจิตอาสา ช่วยเหลือสังคม พัฒนาชุมชน ภูมิใจในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และสถาบันต่างๆ ของชาติ ซึ่งมีส่วนขัดเกลาพัฒนาพลเมืองประชาธิปไตย

รูปแบบพลเมืองประชาธิปไตย แกนนำสร้างการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง ตรวจสอบ และถ่วงดุลอำนาจทางการเมือง ตรวจสอบการใช้อำนาจบริหารของรัฐบาล แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักถึงการทำหน้าที่พลเมืองประชาธิปไตย ร่วมแก้ไขปัญหา พัฒนาชุมชน สังคมส่งเสริมการพัฒนาประเทศ เสนอแนะ วิพากษ์วิจารณ์ นโยบาย โครงการของภาครัฐ ขับเคลื่อนสังคมไทยให้ก้าวหน้า มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อร่วมสร้างสังคมไทยที่ดีงาม

กล่าวได้ว่า รูปแบบพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยโดยทั่วไป สมาชิกรัฐใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง แต่รูปแบบพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยแบบไทย สมาชิกสังคมไทยต้องแสดงบทบาทหน้าที่พลเมืองที่นอกเหนือจากการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ใช้สิทธิทางการเมือง โดยการมีจิตสำนึกที่ดีในฐานะสมาชิกรัฐประชาธิปไตย แสดงพฤติกรรมเข้าใจ เคารพ ปฏิบัติตามกฎหมาย ร่วมรักษามโนธรรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรม มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อร่วมสร้างสังคมไทยที่ดีงาม เพราะสถานการณ์สังคมไทยปัจจุบัน การแสดงสิทธิเสรีภาพพลเมืองประชาธิปไตย การใช้สิทธิเสรีภาพ

ของพลเมืองรุ่นใหม่บางส่วนไม่ยอมรับความเชื่อทางศาสนาวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีส่วนขัดเกลาพัฒนาพลเมืองประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา

การใช้สิทธิเสรีภาพในประเทศปกครองด้วยระบบประชาธิปไตย แนวทางการปฏิบัติของพลเมืองไทยส่วนใหญ่ยึดหลักศาสนาและวัฒนธรรมไทยมาเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงบทบาทหน้าที่พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยแบบไทยๆ และแนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย การใช้หลักเหตุผล ประชาธิปไตยต้องการให้บุคคลใช้เหตุผลในการแสดงออก และการดำเนินงาน รวมตลอดถึงความสัมพันธ์ต่อกัน สังคมประชาธิปไตยไทยมีแนวปฏิบัติตามหลักธรรมหลักการพระพุทธศาสนา

การปฏิบัติตนพลเมืองดีวิถีชีวิตประชาธิปไตยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมของคนดี บุคคลที่มีคุณธรรมประจำใจ โดยยึดเอาหลักสัปปุริสธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต บุคคลที่ยึดเอาหลักสัปปุริสธรรม เป็นธรรมประจำใจยังได้ชื่อว่าเป็นผู้ดี เพราะเป็นผู้มีเหตุผลมีผลในการปฏิบัติตน เมื่อบุคคลรู้จักเหตุผลแล้ว การปฏิบัติตนก็เพียบพร้อมด้วยความดี คือ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน รู้จักบุคคล แล้วบุคคลนั้นเป็นคนดี คือ สัตบุรุษในทางพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นคนดี เพราะเป็นผู้รักสงบ รักความเที่ยงธรรม รู้จักหน้าที่ของตน รู้จักกาลเทศะ มีเหตุผลในการทำงาน โดยเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองคนอื่นจะสามารถบริหารงานได้อย่างดี (พระสามารถ อานนโธ, 2548)

การแสดงออกเมื่อมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตย การรับข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นตามวิถีประชาธิปไตย ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตยนั้น มีข้อมูลข่าวสารทั้งข้อจริงและข้อเท็จ การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยพลเมืองจำเป็นจะต้องใช้วิจารณญาณ การใช้เหตุผลก่อนตัดสินใจเชื่อหรือเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับการปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7

1. การเป็นพลเมืองประชาธิปไตยรู้จักเหตุ เนื่องจากระบบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้พลเมืองทุกคนมีสิทธิเสรีภาพแสดงออก การเข้าถึงข้อมูลรัฐ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณะ และพลเมืองรู้เหตุที่จะทำให้เกิดผลธรรมทางการเมือง ทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีเหตุเกิดขึ้น เหตุดี ผลก็จะออกมาดี เหตุไม่ดี ผลก็จะออกมาไม่ดี พลเมืองประชาธิปไตยพิจารณาดูอย่างนี้ ธรรมเกิดจากเหตุ ดับเพราะเหตุ เมื่อวิเคราะห์แล้วจึงทำเหตุ นั้น ๆ ของสถานการณ์และความเป็นไปของชีวิตพลเมืองประชาธิปไตยว่าจะต้องทำอะไรอย่างไร จึงจะเป็นเหตุให้บรรลุถึงผลแห่งความมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตามวิถีประชาธิปไตยให้บรรลุถึงผลสำเร็จเป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้น ๆ

2. การเป็นพลเมืองประชาธิปไตยรู้จักผล เพราะว่า พลเมืองรู้ความมุ่งหมายรู้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรมพลเมืองประชาธิปไตย เมื่อแสดงพฤติกรรมพลเมืองประชาธิปไตยด้วยการสร้างเหตุดี ผลที่ได้รับก็ดีตามด้วย ถ้าแสดงพฤติกรรมพลเมืองประชาธิปไตยด้วยการสร้างเหตุชั่ว ผลที่ได้รับก็ไม่ดีก่อปัญหาความเดือดร้อนตามด้วย ความขัดแย้งทางการเมือง ความรุนแรงทางการเมือง เกิดจากการไม่ยอมรับเหตุผล ส่วนมากเลือกเฉพาะ เหตุผลที่ตรงกับใจ

ตนเอง ตรงกับความคิดของกลุ่มเดียวกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ธรรมชาติที่เกิดขึ้น ทำเหตุอย่างไร ย่อมได้ผลอย่างนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกนี้ มีทั้งเหมือนกัน มีทั้งต่างกัน วิธีการทางประชาธิปไตยมีหลายวิธีการ มีหลายรูปแบบ เมื่อต้องการผลประชาธิปไตยอย่างไร ควรใช้วิจารณ์ญาณวิเคราะห์ ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง เรื่องของผล เริ่มทำตามความมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้เป็นการคาดการณ์ผล และต้องรู้จักผลที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำที่ว่า ผลมาจากการทำเหตุ สิ่งเหล่านี้เป็นกฎเกณฑ์ สืบเนื่องจากการกระทำในตัวของมันเองอย่างชัดเจน จะทำให้ส่งผลถึงความมุ่งหมายหรือเป้าหมาย ตามที่ประสงค์ต่อผลไว้ในการดำเนินชีวิต (อุตร จันทวัน, 2547)

3. การเป็นพลเมืองประชาธิปไตยรู้จักตน ลักษณะเข้าใจตนเอง เพื่อให้เข้าใจผู้อื่น รู้ศักยภาพตนเอง ฐานะ กำลังความสามารถ ความถนัด นำมาพัฒนาตนเองเพื่อปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องนั้น และนำมาประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรมของตนเอง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2564) ประเมินผลตนเอง สำรวจตนเองว่าได้ทำเรื่องของการรู้ตนดังกล่าวและเข้าใจ ในทุกขั้นตอนอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อเนื่องตลอดตั้งแต่ต้นจนจบตามหลักความเป็นผู้รู้จักตน

4. การเป็นพลเมืองประชาธิปไตยรู้จักประมาณ การใช้ชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยการกิน ใช้ ให้พอดี พอเป็นประโยชน์การรู้จักประมาณตน คนรู้จักประมาณนี้เรียกว่าคนรู้จักความพอดี ความพอดีจะทำให้คนมีความสุขได้ ตามกำลังและความจำเป็น เลี้ยงชีพที่หามาได้ด้วยความเพียรพยายาม อันชอบธรรมของตน ไม่โลภ ไม่ริษยาใคร ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวเป็นหลักปฏิบัติอันพอดีที่จะนำไปสู่จุดหมายในการรู้จักประมาณ รู้จักความพอเพียง และความพอดี ไม่สุดโต่งไปด้านใดด้านหนึ่งในการดำเนินชีวิต และเมื่อวิเคราะห์ตนเองแล้ว ดำเนินการปฏิบัติตามหลักความเป็นผู้รู้จักประมาณตน วางขอบเขตความพอเหมาะในการดำเนินชีวิตหรือในเรื่องต่าง ๆ เช่น การวางขอบเขตการใช้เงินทองแต่พอดี การวางขอบเขตในเรื่องการกินอยู่แต่พอดี การวางขอบเขตการทำงานแต่พอดี เป็นต้น ซึ่งหลักธรรมนี้ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้จักยั้งคิดในสิ่งที่ตนมี ไม่ทำอะไรเกินตัว จนทำให้ตนเองต้องเป็นทุกข์และทำให้ผู้อื่นเกิดความเดือดร้อนจากการไม่รู้จักประมาณ (พระเปลี่ยน ปญญาปทีโป, 2550)

5. การเป็นพลเมืองประชาธิปไตยรู้จักเวลา การแสดงบทบาทหน้าที่พลเมือง จำเป็นต้องรู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะประกอบกิจการงาน การรู้จักกาลเทศะที่ไปคบหาสมาคมกัน ไม่ว่าจะทำอะไรทุกอย่าง ลงมือปฏิบัติจัดการเรื่องของความเหมาะสม กับเวลาและสถานที่ในการประกอบกิจการงานหรือปฏิบัติกิจการต่าง ๆ ให้ถูกต้องเหมาะสม เช่น ทำให้ตรงเวลา ทำให้เป็นเวลา ทำให้ทันเวลา ทำให้พอเวลา ทำให้ตรงตามจังหวะ และโอกาสที่มีในการทำกิจการงานและที่จะต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่น

6. การเป็นพลเมืองประชาธิปไตยรู้จักชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมขับเคลื่อนประชาธิปไตย รู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมชน และชุมชน รู้จักมารยาท ระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณี และข้อควรรู้ ควรปฏิบัติ ต่อชุมชนนั้นๆ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2562) รู้ว่าควรประพฤติอย่างไรในชุมชนนั้น ๆ คนที่เฉลียวฉลาดรู้จักชุมชน นำข้อธรรมมาพิจารณา ประกอบกระบวนการใช้หลักธรรม รู้จักการปรับตัวเข้ากับคนอื่น ๆ ในการคิด พูด ทำ ให้เหมาะกับสภาพของกลุ่มคนและสังคมชุมชนทั้งสถานที่อยู่อาศัยของตนเอง

7. การเป็นพลเมืองประชาธิปไตยรู้จักบุคคล การแสดงทักษะเป็นพลเมืองที่ดีใช้สิทธิเสรีภาพ แสดงออกอย่างเหมาะสม รู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยอหิยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2562) เพื่อปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยถูกต้อง ควรจะคบหรือร่วมกิจกรรมทางการเมือง ยกย่อง ตำหนิ แนะนำสั่งสอน รู้จักมารยาท ระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณี และข้อควรรู้ควรปฏิบัติต่อบุคคล ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างแห่งบุคคลที่จะต้องคบหาสมาคมเกี่ยวข้องด้วยการรู้เขารู้เรา รู้ความสามารถ รู้ความถนัด รู้ภูมิปัญญา รู้ภูมิธรรม หรือเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงานและเลือกคนในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนสามารถสร้างความเป็นธรรมมีความสามัคคีไม่แตกแยกและสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่หมู่คณะและองค์กรว่าด้วยลักษณะคนพาลและบัณฑิต

[2] ภิกษุทั้งหลาย คนพาลมีกรรมเป็นเครื่องกำหนด บัณฑิตมีกรรมเป็นเครื่องกำหนด ปัญญาเมื่อใช้เป็นประจำจึงดงาม 1- บุคคลประกอบด้วยธรรม 3 ประการ พึงทราบว่าเป็นคนพาล

ธรรม 3 ประการ อะไรบ้าง คือ

1. กายทุจริต (ความประพฤติชั่วด้วยกาย)
2. วาจาทุจริต (ความประพฤติชั่วด้วยวาจา)
3. มโนทุจริต (ความประพฤติชั่วด้วยใจ)

บุคคลประกอบด้วยธรรม 3 ประการนี้แล พึงทราบว่าเป็นคนพาล

บุคคลประกอบด้วยธรรม 3 ประการ พึงทราบว่าเป็นบัณฑิต

ธรรม 3 ประการ อะไรบ้าง คือ

1. กายสุจริต (ความประพฤติชอบด้วยกาย)
2. วาจาสุจริต (ความประพฤติชอบด้วยวาจา)
3. มโนสุจริต (ความประพฤติชอบด้วยใจ)

บุคคลประกอบด้วยธรรม 3 ประการนี้แล พึงทราบว่าเป็นบัณฑิต

เพราะเหตุนี้แล เธอทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้ว่า “บุคคลประกอบด้วย

ธรรม 3 ประการใด พึงทราบว่าเป็นคนพาล เราจักประพฤติเว้นธรรม 3 ประการ

นั้น บุคคลประกอบด้วยธรรม 3 ประการใด พึงทราบว่าเป็นบัณฑิต เราจัก

ถือปฏิบัติธรรม 3 ประการนั้น”

ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้แล (อง.ติก.20/2/140-141)

กล่าวได้ว่า ประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา สามารถนำหลักธรรม หลักการทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้เมื่อต้องแสดงบทบาทหน้าที่พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยแบบไทยๆ เช่น การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย เริ่มตั้งแต่ การใช้รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้ประมาณ รู้จักเวลา รู้จักชุมชน รู้จักบุคคล เมื่อนำหลักการทั้ง 7 ประการมาปรับ ทำกิจกรรมทางการเมือง ใช้สิทธิเสรีภาพแสดงออกเมื่อใดที่เหมาะสม

พลเมืองประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21

สังคมไทยต้องการพลเมืองประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21 สามารถดำเนินชีวิตในสังคมไทยด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและรับผิดชอบต่อสังคม อาศัยกระบวนการหล่อหลอมขัดเกลาทางสังคมอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ทั้งแนวคิดสังคมสมัยใหม่ ผสมผสานสังคมสมัยเก่า ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ปลุกฝังเพื่อสร้างความผูกพันรักใคร่ต่อกัน สร้างวิถีการอยู่ร่วมกัน คำนึงถึงวิถีการดำรงชีวิตของบุคคลตามช่วงวัย ส่งเสริมให้รู้จักคุณค่าความเป็นคนดีในสังคม มีความเป็นอิสระอย่างเปิดเผย มีจิตสำนึกต่อการธำรงรักษาเอกลักษณ์ตัวตนให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

พลเมืองประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21 คนรุ่นใหม่ควรต้องแสดงพฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ เป็นเรื่อง que ทุกคนควรจะต้องพึ่งตนเองได้เมื่อถึงเวลาที่ต้องพึ่งตนเอง รู้จักการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง การพึ่งตนเองได้จะช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข เคารพหลักความเสมอภาค และสิทธิของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง ทุกคนต้องยอมรับและเคารพความแตกต่าง ของแต่ละบุคคล ใจเย็น มองโลกในแง่บวก เคารพกติกา ทุกคนในสังคมมีความเสมอภาคกัน ภายใต้กติกา นั้น จึงจะเกิดประโยชน์ ก่อให้เกิดสันติสุขในสังคม และรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม (วัฒนชัย ศิริญาณ และชัยรัตน์ มาสอน, 2561)

การพัฒนาทางการเมืองของโลกปัจจุบันมีลู่ทางไปในแบบประชาธิปไตยเสรี ที่เปิดโอกาสให้พลังกลุ่มองค์กรหรือชุมชนของพลเมืองเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ แนวโน้มการเมืองยุคใหม่ของการปฏิรูปดังกล่าวนี้ว่ามีพลังเคลื่อนไหวเติบโตไม่น้อย กระทั่งทำให้น่าเชื่อได้ว่าจะเป็นผลดีต่อสังคมโดยรวมให้เกิดธรรมาภิบาล (Good Governance) ในอันที่จะนำมาซึ่งความโปร่งใสไร้การทุจริต ประพฤติมิชอบ ขณะที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพได้ในที่สุด (นฤมิตร สอดสุข, 2563) โดยลดพลเมืองแสดงบทบาทการทำหน้าที่พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยให้เกิดการลดความขัดแย้งในสังคมไทย ความขัดแย้งระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ การใช้สิทธิเสรีภาพที่เคารพในสิทธิเสรีภาพผู้อื่น แสวงหลักการทำงานร่วมกันของคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ ร่วมกันขับเคลื่อนประชาธิปไตย คนรุ่นใหม่ต้องรู้จักเกรงใจ เคารพผู้ใหญ่ อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักการให้อภัย รู้แพ้รู้ชนะ วัฒนธรรมไทยที่ดีๆ ต้องช่วยกันรักษาประชาธิปไตยแบบไทย

กล่าวได้ว่า สังคมไทยต้องการพลเมืองประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21 ผสมผสานพลเมืองสองรุ่น พลเมืองรุ่นเก่า พลเมืองรุ่นใหม่ ดำเนินชีวิตในสังคมไทยด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและรับผิดชอบต่อสังคม ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ปลุกฝังเพื่อสร้างความผูกพันรักใคร่ต่อกัน สร้างวิถีการอยู่ร่วมกัน แสวงหลักการทำงานร่วมกันของคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ ร่วมกันขับเคลื่อนประชาธิปไตย ภายใต้กติกา ก่อเกิดประโยชน์สันติสุขในสังคม

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้หลักคือการเปลี่ยนรูปพลเมืองประชาธิปไตยจากการเป็นเพียงผู้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งตามหน้าที่ (Passive Citizen) ให้กลายเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้และรับผิดชอบต่อ (Active Buddhist Citizen) โดยมี "สัจจะ" หรือความจริงใจต่อหน้าที่เป็นพื้นฐานสำคัญ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ด้านศีลธรรม คือ การมีกรอบจริยธรรมควบคุมพฤติกรรมตนเอง 2) ด้านสิทธิและความรับผิดชอบต่อ คือ การเข้าใจว่าเสรีภาพต้องมาพร้อมกับหน้าที่และการไม่เบียดเบียนผู้อื่น และ 3) ด้านส่วนรวม คือ การลดอัตตา (ตัวตน) เพื่อมองเห็นประโยชน์ของสังคมเป็นใหญ่

การนำหลักธรรมสัปปุริสธรรม 7 มาเป็นดัชนีชี้วัดในการตัดสินใจเลือกผู้แทน โดยพิจารณาจาก ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ผล ตน ประมาณ กาล ชุมชน และบุคคล จะช่วยให้ได้ผู้นำที่เหมาะสมกับยุคสมัย

บทสรุป

การอยู่ร่วมกันในรัฐ สมาชิกรัฐต้องแสดงบทบาทหน้าที่ในฐานะพลเมือง ประเทศปกครอง ด้วยระบบประชาธิปไตย กำหนดบทบาทหน้าที่พลเมืองเป็นองค์ประกอบสำคัญให้เกิดการขับเคลื่อน พัฒนาประชาธิปไตยประเทศไทย เอกลักษณะความเป็นพลเมืองในรูปแบบประชาธิปไตยแบบไทยๆ มี เป็นองค์ประกอบที่สำคัญสอดคล้องกับวิถีชีวิตสังคม สมาชิกสังคมไทยต้องแสดงบทบาทหน้าที่ พลเมืองที่นอกเหนือจากการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ใช้สิทธิทางการเมือง โดยการมีจิตสำนึกที่ดีใน ในฐานะสมาชิกรัฐประชาธิปไตย แสดงพฤติกรรมเข้าใจ เคารพ ปฏิบัติตามกฎหมาย ร่วมรักษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อร่วมสร้างสังคมไทยที่ดีงาม ประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา สามารถนำหลักธรรม หลักการทางพระพุทธศาสนามาใช้ เมื่อต้องแสดงบทบาทหน้าที่พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยแบบไทยๆ สังคมไทยต้องการพลเมือง ประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21 ผสมผสานพลเมืองสองรุ่น พลเมืองรุ่นเก่า พลเมืองรุ่นใหม่ ดำเนิน ชีวิตในสังคมไทยด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและรับผิดชอบต่อสังคม ยอมรับความแตกต่าง หลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ด้านการศึกษา ให้สถาบันการศึกษาควรนำรูปแบบพลเมืองประชาธิปไตยแนวพุทธไปบูรณา การในวิชาหน้าที่พลเมือง โดยไม่เน้นเพียงทฤษฎีการเมือง แต่เน้นการสร้างจิตสำนึกตามหลักธรรม (เช่น การฝึกรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างตามหลักฉันทามติ)

ด้านการขับเคลื่อนสังคม ให้องค์กรภาคประชาสังคมควรใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นเกณฑ์ ในการรณรงค์ให้ประชาชนตรวจสอบการทำงานของผู้นำอย่างมีสติและใช้เหตุผล มากกว่าการใช้ ความรู้สึกหรือกระแสในโลกออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาและวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทดลองสร้าง "ชุมชนต้นแบบพลเมืองแนวพุทธ" เพื่อดูว่าการนำหลักธรรมไปใช้ ใน การบริหารจัดการความขัดแย้งในชุมชนจริงเห็นผลเป็นรูปธรรมอย่างไร

ควรวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองในกลุ่มวัยที่ต่างกัน (Generations) ว่ามีมุมมองต่อการประยุกต์ใช้พุทธธรรมในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- นฤมิตร สอดสุข. (2563). การพัฒนาการเมืองตามวิถีทางประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล : บทสังเคราะห์เชิงวิพากษ์แห่งต้นศตวรรษที่ 21. **วารสารนวัตกรรมสังคม** ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) : 47-78.
- พระเปลี่ยน ปณญาปทีโป. (2550). **สัปปริสธรรม 7 อย่าง**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระสามารถ อานนโท. (2548). ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม. **ปริญญานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎก ภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัฒนชัย ศิริญาณและชัยรัตน์ มาสอน. (2561). การพัฒนาพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21, **รมยสาร** ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) : 155-182.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2564). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 43. กรุงเทพฯ : มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต).
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). **พุทธธรรม**, กรุงเทพฯ : ม.เอเชียอาคเนย์, 2562.
- สำนักประชาสัมพันธ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). **พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2565). **คู่มือประชาชนพลเมืองคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- อุดร จันทวัน. (2547). พระพุทธศาสนากับการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

NEW POLITICAL LEADERSHIP MODEL OF THE CHOKCHAI SUBDISTRICT
MUNICIPALITY EXECUTIVE COMMITTEE, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

พระครูวิสุทธิชัยากร (ธวัชชัย) ฐิตมานโส

Phrakhru Wisutthichayakon

วัดหุบเมย

Hubmay Temple.

E-mail: bangk366@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อรูปแบบผู้นำดังกล่าวตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมรูปแบบผู้นำทางการเมือง ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 รูป/คน และการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 382 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.775 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน (t-test และ F-test) ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความสามารถในการบริหารงาน รองลงมาคือความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าประชาชนที่มีอายุ อาชีพ และระดับการศึกษาต่างกันมีความเห็นต่อรูปแบบผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรม พบว่าควรนำหลัก "พรหมวิหาร 4" มาใช้ประกอบการบริหารงาน ได้แก่ การมีเมตตาปรารถนาดีต่อประชาชน การมีกรุณาสงสารผู้ได้รับผลกระทบ การมีมุทิตายินดีเมื่อเห็นประชาชนมีความสุข และการมีอุเบกขาวางใจเป็นกลางต่อการโจมตีทางการเมือง ซึ่งจะช่วยให้ผู้นำสามารถประสานงานกับทุกกลุ่มและบริหารผลประโยชน์ของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การปกครองท้องถิ่น, เทศบาลตำบลโชคชัย, ผู้นำทางการเมืองใหม่, พรหมวิหาร 4

Abstracts

This research aimed to: 1) study the new political leadership model of the Chokchai Subdistrict Municipality Executive Committee, Nakhon Ratchasima Province; 2) compare opinions toward this leadership model based on personal factors; and 3) propose the application of Buddhist principles to promote the model. A mixed-

methods research design was used. Qualitative data were collected through in-depth interviews with 9 key informants, while quantitative data were gathered from 382 eligible voters using a questionnaire with a reliability of 0.775. Data analysis included percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing (t-test and F-test).

The results showed that

1) the overall level of the new political leadership model was high. The highest-rated aspect was administrative ability, followed by visionary leadership, while public participation received the lowest rating.

2) Hypothesis testing revealed that citizens with different ages, occupations, and educational levels held significantly different opinions at the 0.05 level.

3) Regarding the application of Buddhist principles, it was found that the "Four Brahmavihara" should be integrated into administration: loving-kindness (Metta) for the people, compassion (Karuna) for those affected by issues, sympathetic joy (Mudita) for the people's happiness, and equanimity (Upekkha) to remain neutral amidst political attacks. These principles will help leaders cooperate with all groups and manage local interests effectively.

Keywords: Local Governance, Chokchai Subdistrict Municipality, New Political Leadership, Four Brahmavihara

บทนำ

กระแสข่าวสารยุคโลกาภิวัตน์ในสังคมไทยก่อให้เกิดผู้นำทางการเมืองใหม่เรียกร้องให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตย การเคารพสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การสนับสนุนให้มีประชาสังคม และการมุ่งเน้นให้เกิดการเมืองภาคประชาชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่ง การปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น เกิดเป็นผู้นำทางการเมืองใหม่เข้าบริหารท้องถิ่น ตามวิธีการและรูปแบบองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบประกอบกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560)

การเมืองแบบเก่ามองประชาชนอยู่ในอำนาจเพียงให้สิ่งของเงินก็ยอมมอบอำนาจให้ในรูปแบบเลือกตั้งภายใต้นโยบายประชานิยมของพรรคการเมือง รวมศูนย์อำนาจของพรรคการเมืองในมือของกลุ่มทุนทางการเมือง ส่วนการเมืองแบบใหม่มองการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต้องเกิดขึ้นตลอดเวลา สร้างกิจกรรมทางการเมืองร่วมกันโดยเฉพาะเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารและการบริการ ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆให้เหลือน้อยลง รองรับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1. ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ 2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น 4. ด้านประสิทธิภาพการ

บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติเรื่องแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2543)

ประชาชนแสดงความต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น พร้อมรับการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น ร่วมสร้างกระแสและร่วมจัดกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ เพื่อให้ได้นักการเมืองท้องถิ่น จัดกิจกรรมทางการเมืองเชื่อมโยงกับการเมืองระดับประเทศในลักษณะหนุนนำกันและกัน แต่ถ้าว่า การอุปถัมภ์ระหว่างการเมืองระดับประเทศกับการเมืองท้องถิ่น ก่อให้เกิดการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองระดับประเทศ ก่อให้เกิดกระแสทางการเมืองใหม่เพื่อให้นักการเมืองท้องถิ่นมีความเป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นและทำกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบใหม่ รับฟังเสียงประชาชนมากขึ้น สร้างกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นแบบต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสื่อสารทางการเมืองผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่

รูปแบบผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นส่งผลต่อกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นและการเมืองระดับประเทศ เพราะเหตุว่า การเมืองท้องถิ่นเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาให้เกิดความเจริญจึงทำให้มีผู้สมัครเป็นนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในการเข้าไปทำหน้าที่พัฒนาท้องถิ่น ทั้งการบริหารท้องถิ่น (ฝ่ายบริหาร) และการควบคุมตรวจสอบ (ฝ่ายนิติบัญญัติ) ส่งผลให้นักการเมืองท้องถิ่นมีความความใกล้ชิดและเข้าใจถึงความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการแข่งขันทางการเมืองท้องถิ่น มีหลายรูปแบบ กิจกรรมแข่งขันกันทำความดีทำประโยชน์ต่อประชาชนเพื่อให้ประชาชนชื่นชอบและเลือกตนเอง รวมถึงรูปแบบ กิจกรรมใช้วิธีการที่มีขอบเขตต่อจริยธรรมและกฎหมายเช่นการใช้สิทธิพลข่มขู่บังคับให้เลือกตนหรือพรรคพวกของตนการใช้อำมสินจ้างแลกเปลี่ยนการใช้เงินซื้อเสียงให้เลือกตนการให้เงินค่าจ้างไม่ลงคะแนนให้คู่แข่งการใช้วิธีการให้ร้ายป้ายสีใส่ความคู่แข่งเพื่อให้ประชาชนเข้าใจผิดเป็นต้นบุคคลดังกล่าวนี้เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วก็มีตำแหน่งมีเกียรติยศชื่อเสียงมีบารมีมีอำนาจมีบทบาทหน้าที่มีผลประโยชน์อื่น ๆ

รูปแบบการเมืองใหม่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนใช้เทคโนโลยีช่องทางการสื่อสารส่งข่าวสารทั้งทางการเมืองและกิจกรรมที่พรรคการเมืองช่วยแก้ปัญหาพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของผู้บริหารข้าราชการพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฯลฯ (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2547)

จากสภาพปัญหาความต้องการดังกล่าว การเมืองเทศบาลตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะบริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อรูปแบบภาวะผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา,เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อรูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล,นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมรูปแบบผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาและนำผลวิจัยใช้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดผู้นำทางการเมืองใหม่ รูปแบบผู้นำทางการเมืองนำหลักธรรมธรรมทางพระพุทธศาสนาามาเสริมสร้างคุณธรรมผู้นำทางการเมืองใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. รูปแบบภาวะผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อรูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมรูปแบบผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

หลักธรรมและแนวคิดรูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่

การส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองรูปแบบใหม่ ผู้นำทางการเมืองเปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นทางการเมืองข้อเท็จจริง ความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองโดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเพิ่มคุณธรรมในใจเมื่อทำกิจกรรมทางการเมือง และพร้อมให้ประชาชนตรวจสอบคุณธรรมจริยธรรมนอกเหนือจากการตรวจสอบด้วยกฎหมาย

หลักพรหมวิหาร 4 ผู้นำการเมืองใหม่ทำกิจกรรมทางการเมืองใหม่ บริหารกิจกรรมทางการเมือง บริหารองค์กรทางการเมือง ผลประโยชน์กิจกรรมทางการเมือง การบริหารในปัจจุบันหากนำหลักธรรมมาปรับ และประยุกต์ใช้จะทำให้คนมีความปรารถนาดีต่อกัน และการกับพฤติกรรมคนในองค์กร ในสังคม ให้เป็นไปโดยชอบธรรม วิธีการในพระพุทธศาสนา ผู้นำต้องในพรหมวิหารจิตใจเปี่ยมคุณธรรมแผ่ไปไม่มีประมาณให้ทุกรับรู้

อัปมัญญา 4 คือ 1. เมตตา (ความรักใคร่) 2. กรุณา (ความสงสาร) 3. มุทิตา (ความพลอยยินดี) 4. อุเบกขา (ความวางเฉย)

บรรดาอัปมัญญา 4 นั้น เมตตา เป็นโณ ภิกษุในธรรมวินัยนี้เจริญมรรคเพื่อเข้าถึงรูปภพ สัตว์จากกาม ฯลฯ บรรลุ ปฐมฌานที่สหระคตด้วยเมตตา อยู่ในสมัยใด ในสมัยนั้น ความรักใคร่ กิริยาที่รักใคร่ ภาวะที่รักใคร่ เมตตาเจโตวิมุตติ นี้เรียกว่า เมตตา สภาวะธรรมที่เหลือชื่อว่าสัมปยุตด้วยเมตตา

กรุณา เป็นโณ ภิกษุในธรรมวินัยนี้เจริญมรรคเพื่อเข้าถึงรูปภพ สัตว์จากกาม ฯลฯ บรรลุ ปฐมฌานที่สหระคตด้วยกรุณา อยู่ในสมัยใด ในสมัยนั้น ความสงสาร กิริยาที่สงสาร ภาวะที่สงสาร กรุณาเจโตวิมุตติ นี้เรียกว่า กรุณา สภาวะธรรมที่เหลือชื่อว่าสัมปยุตด้วยกรุณา

มุทิตา เป็นโณ ภิกษุในธรรมวินัยนี้เจริญมรรคเพื่อเข้าถึงรูปภพ สัตว์จากกาม ฯลฯ บรรลุ ปฐมฌานที่สหระคตด้วยมุทิตา อยู่ในสมัยใด ในสมัยนั้น ความพลอยยินดี กิริยาที่พลอยยินดี ภาวะที่พลอยยินดี มุทิตาเจโตวิมุตติ นี้เรียกว่า มุทิตา สภาวะธรรมที่เหลือชื่อว่าสัมปยุตด้วยมุทิตา

อุเบกขา เป็นโณ ภิกษุในธรรมวินัยนี้เจริญมรรคเพื่อเข้าถึงรูปภพ เพราะละสุขและทุกข์ได้ ฯลฯ บรรลุจตุตถฌานที่สหระคตด้วยอุเบกขา อยู่ในสมัยใด ในสมัยนั้น ความวางเฉยกิริยาที่วางเฉย ภาวะที่วางเฉย อุเบกขาเจโตวิมุตติ นี้เรียกว่า อุเบกขา สภาวะธรรมที่เหลือชื่อว่าสัมปยุตด้วยอุเบกขา (อภิ.วิ. (ไทย) 35/683-690/433-437.)

นักการเมืองแบบใหม่ คนรุ่นใหม่ ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองด้วยคุณธรรม ไม่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อประชาชนทั่วไปไม่จำกัด แม้จิตใจเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาไปยังผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองไม่มีประมาณ แสดงภาวะผู้นำทาง

การเมืองผู้มีจิตใจยิ่งใหญ่กว้างขวางประดุจพระพรหม เพราะนักการเมืองกฎหมายไม่สามารถจับทุจริตได้ การแสดงพฤติกรรมทางการเมืองว่าตนเองเป็นนักการเมืองใหม่ ดำเนินการเมืองแบบสุจริตเป็นเพียงเปลือกนอกเท่านั้น จิตใจนักการเมืองใหม่สุจริตดีงามเป็นสิ่งจำเป็นเมื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง หลักธรรมเรื่องการที่ถึงความบริสุทธิ์เพียงเปลือก

เขาละนิรณ 5 ประการนี้ อันเป็นเครื่องเศร้าหมองจิต ทอนกำลัง ปัญญา มีเมตตาจิต แผ่ไปตลอดทิศที่ 1 ... ทิศที่ 2 ... ทิศที่ 3 ... ทิศที่ 4 ... ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศเฉียง แผ่ไปตลอดโลกทั่วทุกหมู่เหล่าในที่ทุกสถานด้วยเมตตาจิตอันไพบุลย์ เป็นมหัคคตะ ไม่มีขอบเขต ไม่มีเวร ไม่มี ความเบียดเบียนอยู่

มีกรุณาจิต แผ่ไปตลอดทิศที่ 1 ... ทิศที่ 2 ... ทิศที่ 3 ... ทิศที่ 4 ... ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศเฉียง แผ่ไปตลอดโลกทั่วทุกหมู่เหล่าในที่ทุกสถานด้วยกรุณาจิตอันไพบุลย์ เป็นมหัคคตะ ไม่มี ขอบเขต ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียนอยู่

มีมุทิตาจิต แผ่ไปตลอดทิศที่ 1 ... ทิศที่ 2 ... ทิศที่ 3 ... ทิศที่ 4 ... ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศเฉียง แผ่ไปตลอดโลกทั่วทุกหมู่เหล่าในที่ทุกสถานด้วยมุทิตาจิตอันไพบุลย์ เป็นมหัคคตะ ไม่มี ขอบเขต ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียนอยู่

มีอุเบกขาจิต แผ่ไปตลอดทิศที่ 1 ... ทิศที่ 2 ... ทิศที่ 3 ... ทิศที่ 4 ... ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศเฉียง แผ่ไปตลอดโลกทั่วทุกหมู่เหล่าในที่ทุกสถานด้วยอุเบกขาจิตอันไพบุลย์ เป็นมหัคคตะ ไม่มีขอบเขต ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียนอยู่ (ที.ปา. (ไทย) 11/71/49.)

สรุปได้ว่า พรหมวิหาร อปัณณญา 4 คือ 1. เมตตา (ความรักใคร่) 2. กรุณา (ความสงสาร) 3. มุทิตา (ความพลอยยินดี) 4. อุเบกขา (ความวางเฉย) นักการเมืองแบบใหม่ คนรุ่นใหม่ ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองด้วยคุณธรรม วางใจเป็นกลาง จัดกิจกรรมทางการเมืองเพื่อประโยชน์ประชาชนทุกกลุ่ม แสดงคุณธรรมทางการเมืองรูปแบบใหม่ การเปิดใจกว้างต้องการให้ผู้ทำกิจกรรมทางการเมืองมีความสุข มีเมตตาต่อกัน ชัดแย้งทางการเมือง วางตัวเป็นกลางให้เกิดการประสานความร่วมมือ ร่วมกิจกรรมทางการเมือง

รูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่

ผู้นำทางการเมืองใหม่ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยการ จูงใจ ริเริ่ม ประนีประนอม ประสานงาน โดยอาศัยอำนาจหน้าที่และอำนาจบารมีทางการเมืองเป็นเครื่องมือสร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน ก่อให้เกิดพลังร่วมของกลุ่มในการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้การบริหารงาน บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (อุทัย หิรัญโต, 2523) และนักการเมืองใหม่ที่ได้รับการยกย่องจากสังคมไทย มีลักษณะประสานความแตกต่างทางการเมือง การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเปิดรับข้อมูลความคิดจากผู้มีส่วนได้เสีย หลีกเลียงวิธีการทุจริตเป็นต้นแบบผู้นำทางการเมือง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับ การยกย่องให้เป็นหัวหน้า และเป็นผู้ตัดสินใจเนื่องจากมีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชาและจะพาผู้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนไปในทางที่ดี (กิตติ ตย์คานนท์, 2530)

รูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางการเมือง งดการซื้อเสียง งดสร้างพรรคการเมืองให้เป็นพรรคของครอบครัว เป็นสัญลักษณ์ของผู้นำทางการเมืองความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางการเมือง ผู้นำทางการเมืองใหม่เป็นผู้นำที่จูงใจกลุ่มให้พ้นจากความทุกข์ พ้นจากปัญหาด้วยวิถีทางแก้ปัญหาทางการเมือง ไม่ใช่อำนาจนิยมแก้ปัญหา

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น มีบทบาทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ทำให้กิจกรรมทางการเมืองประสบความก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่า รูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ คือ บุคคลผู้สามารถเป็นศูนย์กลางดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางการเมือง งดการซื้อเสียง งดสร้างพรรคการเมืองให้เป็นพรรคของครอบครัว มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มการเมืองในการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้การบริหารงานพาผู้ได้บังคับบัญชาบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ด้วยความสุจริตยุติธรรม

นักการเมืองท้องถิ่นเทศบาล นักการเมืองท้องถิ่นเมื่อพิจารณาในมิติของการเมืองท้องถิ่นก็จะพบได้ว่าการเมืองท้องถิ่นมีสองมิติเช่นเดียวกับการเมืองระดับชาติ คือ มิติของการเมืองภาคตัวแทน และการเมืองภาคพลเมืองกล่าวคือการเมืองท้องถิ่นในมิติของภาคตัวแทนคือการเมืองที่ประชาชนเลือกนักการเมืองท้องถิ่นเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั่นคือ ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นส่วนมิติภาคพลเมืองเป็นการเมืองที่เกิดขึ้นจากประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งการลงชื่อเพื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ปราน สุวรรณมงคล, 2554)

นักการเมืองที่ทำหน้าที่ปกครองส่วนท้องถิ่นโดยได้รับมอบอำนาจจากรัฐ มีอำนาจหน้าที่บางอย่างในการจัดทำบริการสาธารณะซึ่งเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลาง เป็นผู้ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นให้ท้องถิ่นหรือองค์กรนั้นมีได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์การในราชการบริหารส่วนกลางรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นหรือองค์กรนั่นเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

สรุปได้ว่า นักการเมืองท้องถิ่นได้รับการมอบอำนาจจากรัฐจัดทำบริการสาธารณะเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นและแสดงภาวะผู้นำบริหารจัดการท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ประชาชนเป็นศูนย์กลางดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางการเมืองแบบใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะบริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ จำนวนประชากร 12,730 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากประชาชนจำนวน 396 คน (Taro Yamane, 1973)

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะบริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 4 ด้าน ได้แก่ 1. ผู้นำทางการเมืองใหม่ด้านกายภาพ 2.

ผู้นำทางการเมืองใหม่ด้านบุคลิกภาพ 3. ผู้นำทางการเมืองใหม่ด้านทักษะทางสังคม 4. ผู้นำทางการเมืองใหม่ด้านความสามารถ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์หลักพรหมวิหาร 4 (หลักธรรมผู้นำการเมืองใหม่ทำกิจกรรมทางการเมืองใหม่) ได้แก่ 1. ด้านเมตตา (ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข) 2. ด้านกรุณา (ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์) 3. ด้านมุทิตา (ความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี) และ 4. อุเบกขา (การรู้จักวางเฉย)

ผลการวิจัย

รูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะบริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบภาวะผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ผู้นำทางการเมืองรูปแบบใหม่ด้านกายภาพ ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองแสดงความเป็นผู้นำทางการเมืองรับฟังปัญหา แก้ปัญหาประชาชนด้วยความกระฉับกระเฉงพร้อมทำกิจกรรมทางการเมืองใหม่ ผู้นำทางการเมืองใหม่ด้านบุคลิกภาพ มีความสามารถในการปรับตัวกิจกรรมทางการเมืองรูปแบบใหม่เน้นประสานให้เกิดความร่วมมือร่วมกิจกรรมทางการเมือง ผู้นำทางการเมืองใหม่ด้านทักษะทางสังคม คณะผู้บริหารเทศบาลรู้จักประนีประนอมเมื่อจัดกิจกรรมทางการเมืองใหม่รับฟังข้อมูลจากกลุ่มการเมืองทุกฝ่าย และผู้นำทางการเมืองใหม่ด้านความสามารถ มีความพร้อมในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ในการทำกิจกรรมทางการเมืองรูปแบบใหม่ๆ ลดความขัดแย้งทางการเมือง เปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อรูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน และความคิดเห็นต่อรูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน

3. นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมรูปแบบผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 1) ด้านเมตตา คณะผู้บริหารเทศบาลมีการแสดงออกถึงความรักความปรารถนาดีต่อเพื่อนร่วมกิจกรรมการเมืองใหม่ ประสานประชาชนให้มีความรู้สึกดีต่อกันเมื่อทำกิจกรรมทางการเมือง 2) ด้านกรุณา คณะผู้บริหารเทศบาลจัดกิจกรรมการเมืองใหม่เปิดใจรับฟังปัญหาผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ จัดประชุมร่วมในชุมชน รับข้อมูลปัญหาความต้องการผ่านช่องทางออนไลน์ 3) ด้านมุทิตา คณะผู้บริหารเทศบาลมีการแสดงออกถึงความยินดี เมื่อจัดกิจกรรมการเมืองใหม่อย่างจริงจังเมื่อผู้อื่นร่วมกิจกรรมและได้รับการแก้ปัญหาด้วยวิธีการการเมือง 4) ด้านอุเบกขา คณะผู้บริหารเทศบาลให้ความยุติธรรมเมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองรูปแบบใหม่วางตัวเป็นกลางทางการเมืองได้เหมาะสม

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้นำทางการเมืองใหม่ด้านกายภาพ การบริหารท้องถิ่นประชาชนมองว่า คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย แสดงความเป็นผู้นำทางการเมืองใหม่ มีความรับผิดชอบหน้าที่ มีความกระฉับกระเฉงพร้อมทำกิจกรรมทางการเมือง มีความพร้อมในการทำกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบใหม่ ผู้นำทางการเมืองใหม่ด้านบุคลิกภาพ พบว่า มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของระบบในการบริหารองค์กร การเปิดช่องทางรับข้อมูลหลากหลายช่องทาง สนับสนุนการทำกิจกรรมทางการเมืองใหม่ ติดตามผลงานที่ทำเสมอ สามารถปรับตัวร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับทุกกลุ่มในชุมชน มีความคิดสร้างสรรค์ มีจริยธรรมพร้อมใช้คุณธรรมพรหมวิหาร 4 มีความเชื่อมั่นเมื่อทำกิจกรรมทางการเมือง เมื่อต้องทำกิจกรรมทางการเมืองรูปแบบใหม่ และผู้นำทางการเมืองใหม่ด้านทักษะทางสังคม พบว่า สามารถพัฒนาตนเองเป็นผู้นำทางการเมืองใหม่ปรับพฤติกรรมทางการเมืองเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมือง การดำเนินชีวิตร่วมอยู่ร่วมกับผู้อื่น ผู้นำทางการเมืองใหม่ด้านความสามารถ พบว่า การใช้กฎหมายและการประนีประนอมกิจกรรมทางการเมืองสามารถในการบริหารงานกิจกรรม ให้ความร่วมมือในชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัย (ธิตวุฒิ หมั่นมี, 2561) ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลวิจัยพบว่า การพัฒนาผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยอมรับการเปลี่ยนแปลง รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย มีร่างกายและจิตใจที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ มีความทันสมัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ ทำงานเชิงรุก มีความยืดหยุ่น มีเมตตาธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และพัฒนา ตนเองอยู่เสมอ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและการสังเคราะห์ความรู้ “รูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา”

รูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ ผู้ทำกิจกรรมทางการเมือง มีความรับผิดชอบหน้าที่ที่มีความกระฉับกระเฉงพร้อมทำกิจกรรมทางการเมือง มีความพร้อมในการทำกิจกรรมทางการเมือง และการทำกิจกรรมทางการเมืองต้องกระทำในรูปแบบใหม่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนใช้เทคโนโลยีช่องทางการสื่อสารส่งข่าวสารทั้งทางการเมืองและกิจการที่พรรคการเมืองช่วยแก้ปัญหาพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เปิดใจรับข้อมูลประสานกิจกรรมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ และผู้นำทางการเมืองใหม่ในจิตใจมีพรหมวิหารหรืออปัมมัญญา 4 ได้แก่ 1. เมตตา แสดงความรักใคร่ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองทุกกลุ่ม 2. กรุณา แสดงความสงสารผู้ที่ได้รับผลกระทบทางการเมือง ความเดือดร้อนจากการใช้ชีวิต 3. มุทิตา แสดงความยินดีเมื่อกลุ่มเห็นต่างได้รับความสุข 4. อุเบกขา เมื่อต้องใช้อำนาจหน้าที่บริหารผลประโยชน์ในเทศบาลวางใจเป็นกลาง วางเฉยต่อการโจมตีให้ร้ายทางการเมือง และนักการเมืองแบบใหม่ คนรุ่นใหม่ ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองด้วยคุณธรรม วางใจเป็นกลาง จัดกิจกรรมทางการเมืองเพื่อประโยชน์ประชาชนทุกกลุ่ม

บทสรุป

รูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ผู้ทำกิจกรรมทางการเมือง มีความรับผิดชอบต่อนักที่มีความกระฉับกระเฉงพร้อมทำกิจกรรมทางการเมือง รูปแบบการเมืองใหม่เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนใช้เทคโนโลยีช่องทางการสื่อสารส่งข่าวสารทั้งทางการเมืองและกิจกรรมที่พรรคการเมืองช่วยแก้ปัญหาพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ผู้นำทางการเมืองมีผลงานและคุณธรรมจิตใจมีพรหมวิหาร 4 ผู้นำทางการเมืองใหม่มีเมตตา แสดงความรักใคร่ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองทุกกลุ่ม ผู้นำทางการเมืองใหม่มีกรุณา แสดงความสงสารผู้ที่ได้รับผลกระทบทางการเมือง ผู้นำทางการเมืองใหม่มีมุทิตา แสดงความยินดีเมื่อกลุ่มเห็นต่างได้รับความสุข ผู้นำทางการเมืองใหม่มีอุเบกขาใช้อำนาจหน้าที่บริหารผลประโยชน์ในเทศบาลวางใจเป็นกลาง วางเฉยต่อการโจมตีให้ร้ายทางการเมือง และร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมืองประสานงานกับทุกกลุ่มการเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ผลวิจัยพบว่าด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารควรจัดให้มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายและเข้าถึงง่าย (เช่น เวทีประชาคมดิจิทัล หรือ Mobile Unit ลงพื้นที่) เพื่อให้ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

การบริหารงานด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ผู้นำทางการเมืองควรใช้ "เมตตาและกรุณา" เป็นฐานในการจัดสวัสดิการสังคม และใช้ "อุเบกขา" ในการตัดสินใจเรื่องงบประมาณหรือความขัดแย้งทางการเมือง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและลดปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวกในพื้นที่

ผู้บริหารควรนำความสามารถด้านการบริหารงานที่มีอยู่เดิม มาบูรณาการกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ "เมืองอัจฉริยะ (Smart City)" หรือ "การบริหารงานแบบเปิด (Open Government)" ที่ประชาชนสามารถตรวจสอบความโปร่งใสได้ตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาและวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบรูปแบบผู้นำทางการเมืองใหม่ระหว่างเทศบาลที่มีขนาดต่างกัน หรือในบริบททางวัฒนธรรมที่ต่างกัน เพื่อหาโมเดลผู้นำที่เหมาะสมกับแต่ละสภาพสังคม

2) ควรศึกษาผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ต่อการสร้างภาพลักษณ์และภาวะผู้นำทางการเมืองใหม่ ว่ามีผลต่อการตัดสินใจและความเชื่อมั่นของประชาชนในยุคปัจจุบันอย่างไร

3) ควรวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการนำหลักธรรมอื่น ๆ มาใช้ในการเพิ่มสมรรถนะเฉพาะด้านของข้าราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ ตยัคคานนท์. (2530). **เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เชษฐาการพิมพ์.
- พระราชบัญญัติเรื่องแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543 (2544, มกราคม 17). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 118 (ตอนพิเศษ 4ง),3.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2547). **คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร**. นนทบุรี : ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.
- อุทัย หิรัญโต. (2523) **การปกครองท้องถิ่น**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- โปรแกรมพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม : 35 หน้า :433-437.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2554). **การเมืองท้องถิ่น : การเมืองของใครโดยใครเพื่อใคร**, กรุงเทพฯ : จตุพรดีไซด์.
- ธิดาวิภา หมั่นมี. (2561). **ภาวะผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน) : 298-314.**
- Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis**. New York: Harper and Row.

การเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการ ของรัฐในเทศบาลหัวทะเล จังหวัดนครราชสีมา

LOCAL POLITICS AND PROMOTING PEOPLE'S ACCESS TO WELFARE
OF THE STATE IN HUA THALE MUNICIPALITY NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

คมกริช สุขพัทธ์

Komkrit Sukkaphat

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus.

E-mail: khomkrit4285@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเขตเทศบาลหัวทะเล จังหวัดนครราชสีมา 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการเข้าถึงสวัสดิการตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) นำเสนอแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงสวัสดิการ ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำนวน 397 คน ใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.892 และการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน (t-test และ F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1) การเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการเข้าถึงสวัสดิการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รองลงมาคือสวัสดิการด้านการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย

2) ผลการเปรียบเทียบพบว่าประชาชนที่มีอายุ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความเห็นต่อการเข้าถึงสวัสดิการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรม พบว่าควรนำหลัก "สังคหวัตถุ 4" มาใช้ในการบริหารจัดการ ได้แก่ การให้ (ทาน) ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง การใช้ปิยวาจาสื่อสารกับประชาชน การบำเพ็ญประโยชน์ (อตถจริยา) เพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้ และการวางตัวเสมอภาค (สมานัตตตา) ในการจัดสรรสวัสดิการโดยไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อสร้างความเท่าเทียมและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การเมืองท้องถิ่น, เทศบาลหัวทะเล, สวัสดิการของรัฐ, สังคหวัตถุ 4

Abstracts

This research aimed to 1) study local politics and the promotion of public access to state welfare in Hua Thale Municipality, Nakhon Ratchasima Province 2) compare public opinions on welfare access based on personal factors and 3) propose guidelines for applying Buddhist principles to improve welfare access. A

mixed-methods research design was employed. Quantitative data were collected from 397 participants using a questionnaire with a reliability of 0.892. Qualitative data were obtained through in-depth interviews with 9 key informants. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing (t-test and F-test). The results showed that :

1) local politics and the promotion of access to state welfare were overall at a high level. The highest-rated aspect was access to elderly living allowances, followed by educational welfare, while housing welfare received the lowest rating.

2) Comparative analysis revealed that citizens with different ages, occupations, and incomes held significantly different opinions at the 0.05 level.

3) Regarding the application of Buddhist principles, it was found that "Sangahavatthu 4" (The Four Bases of Social Unity) should be implemented: giving (Dana) thorough information, using kindly speech (Piyavaca), providing public service (Atthacariya) to help the needy, and maintaining even-mindedness (Samanattata) in fair welfare distribution. These principles will help create equality and sustainably improve the quality of life for the citizens.

Keywords: Local Politics, Hua Thale Municipality, State Welfare, Sangahavatthu 4

บทนำ

นโยบายทางการเมืองที่นักการเมืองนิยมใช้หาเสียงช่วงเลือกตั้ง นิยมแข่งขันด้วยนโยบายประชานิยม สร้างกระแสคะแนนนิยมทางการเมืองได้มาก โดยเฉพาะการกำหนดนโยบายทางการเมืองที่ประชาชนสนใจ นำเสนอนโยบายรัฐช่วงเลือกตั้ง ประชาชนชื่นชอบจนนโยบายที่รัฐสัญญาว่าจะให้ ปลื้มกับความสุขสบายที่จะบังเกิดขึ้นหลังเลือกตั้ง นโยบายที่รัฐบาลกำหนดขึ้นในลักษณะที่เป็นการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตแก่ประชาชน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม และเมื่อประชาชนได้รับประโยชน์จากนโยบายเมื่อเข้าไปบริหารรัฐ แต่ถ้าไม่ได้เข้าบริหารนักการเมืองส่วนมากจะไม่พูดถึงนโยบายช่วงหาเสียง ส่วนนักการเมืองที่เข้าไปบริการจะจัดทำนโยบายแห่งรัฐเพื่อให้ประชาชนการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ

รัฐสวัสดิการหรือสวัสดิการของรัฐ เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น และสวัสดิการของรัฐส่วนมากบริการสังคมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สาธารณสุข การบริการสาธารณะ การดูแลช่วยเหลือสังคม (ปพิชญา ภริระตา, 2566) หนทางสู่รัฐสวัสดิการในสังคมไทยต้องตั้งอยู่บนแนวคิดที่รัฐสวัสดิการเป็นการลงทุน เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในทุก ๆ มิติ และสร้างประโยชน์ได้ดังนี้ 1 ประชาชนจะมีตาข่ายรองรับในสถานการณ์ที่คาดการณ์ได้ยาก 2 ประชาชนจะมีศักยภาพมากขึ้น ได้รับสวัสดิการที่ดี 3 รัฐบาลจะยังมีรายได้จากภาษีเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากความเต็มใจจ่ายภาษีของประชาชน เพราะไว้วางใจในการทำงานของรัฐบาล 4 สังคมจะ

ลดความเหลื่อมล้ำได้ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งส่งผลให้สังคมมีความสุข ลดปัญหาสังคมและอาชญากรรมต่าง ๆ ลงได้ (ภักชัย อนันธนานฤกร, 2565)

สถานการณ์ความยากจนของประเทศไทยปี 2562 กล่าวคือ รูปแบบความยากจนด้านตัวเงิน และรูปแบบคนจนลักษณะต่าง ๆ เป็นผลจากการขยายตัวของเศรษฐกิจ การขยายมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยของภาครัฐ อาทิ โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ เป็นต้น และการแก้ปัญหาความยากจนของภาครัฐ จากภาวะวิกฤติโรค Covid-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และการจ้างงานเป็นวงกว้าง และทำให้สถานการณ์ความยากจนเลวร้ายยิ่งขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม (กขส.), 2563)

สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด-19) ระลอกใหม่เกิดขึ้นในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งแพร่ระบาดเป็นวงกว้าง วิกฤตซ้ำเติม เศรษฐกิจทรุดโทรม ประชาชนเดือดร้อน จำเป็นต้องมีมาตรการช่วยเหลือที่รวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ มุ่งเน้นไปที่การเข้าถึงผู้เดือดร้อนเข้าถึงผู้ได้รับผลกระทบอย่างทั่วถึง ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ร่วมแรงร่วมใจ ฝ่าฟันวิกฤตนี้ไปด้วยกัน การดำเนินชีวิตของประชาชน ภาคธุรกิจ และเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ดังนั้นมาตรการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที ทันต่อสถานการณ์เน้นการเข้าถึงผู้ได้รับผลกระทบให้มากที่สุดและใช้ประโยชน์จากโครงการช่วยเหลือจากภาครัฐเพื่อนำผลมาประยุกต์และปรับปรุงพัฒนาการให้ได้รับและการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ (ศิริวรรณ ใจแก้ว, 2564)

จากสภาพปัญหาความต้องการดังกล่าว พฤติกรรมทางการเมือง นโยบายช่วงหาเสียงการดำเนินนโยบายรัฐเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงสวัสดิการของรัฐในพื้นที่เทศบาลหัวทะเล จังหวัดนครราชสีมา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลหัวทะเล จังหวัดนครราชสีมา เพื่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมจัดกิจกรรมการเมืองท้องถิ่นพร้อมกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา การนำเสนอนโยบายทางการเมืองตอบสนองความต้องการประชาชนที่สนับสนุนนักการเมืองและนำผลวิจัยใช้จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
3. นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมการเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

หลักพระพุทธศาสนาครองใจคน

การใช้อำนาจปกครองประชาชนตามระบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ช่วยให้นักการเมืองได้รับการสนับสนุน ร่วมกิจกรรมทางการเมือง แต่หลักพระพุทธศาสนามีหลักธรรม ทำให้เกิดการปกครองแบบครองใจประชาชน สร้างแนวร่วมทางการเมืองและช่วยให้เกิดฐานะเสียงสนับสนุนทางการเมืองที่มั่นคง ดังลัทธิมีสลักยัดกรงล้อเข้าด้วยกัน

ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) 4 ประการนี้ สังคหวัตถุ 4 ประการ' อะไรบ้าง คือ 1. ทาน (การให้) 2. เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) 3. อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) 4. สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)

ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ 4 ประการนี้แล ทาน เปยยวัชชะ อตถจริยาในโลกนี้ และสมานัตตตาในธรรมนั้น ๆ ตามสมควร สังคหธรรมเหล่านี้แลช่วยอัมชอุโลก เหมือนลิ่มสลักที่ยึดคุมรถซึ่งแล่นไปไว้ได้ฉะนั้น ถ้าไม่พื้มีธรรมเหล่านี้ มารดาหรือบิดา ก็ไม่พื้ได้การนบถือหรือการบูชาเพราะบุตรเป็นเหตุ แต่เพราะบัณฑิตเล็งเห็นความสำคัญของสังคหธรรมเหล่านี้ ฉะนั้น บัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความ เป็นใหญ่และเป็นผู้นำสรสรรเสริญ (อง.จตุกก. (ไทย)13/32/50-51)

การจัดกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงสวัสดิการแห่งรัฐ นักการเมืองควร ปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นอย่างน้อยเพื่อจัดกิจกรรมทางการเมืองโดยตรงและโดยอ้อมให้เกิด การติดตามดูแลปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ พร้อมกับให้การสนับสนุนนักการเมือง การทำนโยบายสาธารณะครอบคลุมผู้สนับสนุนทางการเมืองในวงกว้างเพื่อให้ประชาชนผู้สนับสนุน นักการเมืองเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ จัดทำนโยบายสาธารณะตรงตามความต้องการของประชาชนทั้ง ผู้สนับสนุนและผู้รับบริการในพื้นที่ แสดงถึงการจัดกิจกรรมทางการเมืองด้วยคุณธรรม

สังคหวัตถุ 4 ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว คือ ยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่ชนไว้ใน สามัคคี, หลักการสงเคราะห์

1. ทาน การให้แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ ตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน
2. ปิยวาจา วาจาเป็นที่รัก กล่าวคำ สุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรี และความรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์
3. อตถจริยา การประพฤติประโยชน์ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ
4. สมานัตตตา ความมีตนเสมอ ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์ โดยร่วมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้อง ตามธรรมในแต่ละกรณี (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), 2564) นักการเมืองเมื่อจัด กิจกรรมทางการเมืองตามหลักการสังคหวัตถุ 4 สามารถครองใจประชาชนผู้สนับสนุนนักการเมือง จูง ใจประชาชนผู้ไม่สนับสนุนให้เกิดการสนับสนุนทางการเมือง

เปรียบเสมือนสองเสาหลักที่ค้ำจุนประชาธิปไตยเป็นการเมืองภาคตัวแทนประชาชน ทำ หน้าที่แทนประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งเป็นกลไกการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน ท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้ง การลงชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น การเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทาง การเมืองท้องถิ่น การตรวจสอบการเข้ามาแสวงหาอำนาจและใช้อำนาจของบุคคลกลุ่มบุคคลเพื่อ ผลประโยชน์ของสาธารณะหรือกลุ่มคนเฉพาะกลุ่ม ดังนั้น นักการเมืองท้องถิ่นคือบุคคลที่เสนอตัวเข้า สู่ระบบการเมืองท้องถิ่น ภายใต้ระบบการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้

นักการเมืองท้องถิ่นมีความชอบธรรมในการเป็นตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนในท้องถิ่นทั้งการบริหารท้องถิ่น (ฝ่ายบริหาร) และการควบคุมตรวจสอบ (ฝ่ายนิติบัญญัติ) (ปธาน สุวรรณมงคล, 2554)

การส่งเสริมประชาชนให้เข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ได้แก่ การศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ ความมั่นคงทางสังคม บริการทางสังคม และนันทนาการ (ระพีพรรณ คำหอม, 2554) สวัสดิการของภาครัฐเกิดมาจากการพึ่งพาอาศัยของคนในสังคมนี้ว่าระบบการเกื้อกูลกันของสังคม การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีจึงเกิดขึ้นจากการดูแลและซึ่งกันและกันภายใต้ความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ และศาสนา เมื่อมีการเปลี่ยนการปกครองในประเทศไทยเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในประเทศ การมีนโยบายด้านต่าง ๆ ก็มากขึ้น หนึ่งในนโยบายก็คือการจัดสวัสดิการให้กับประชาชน และพัฒนาให้ดีขึ้นและเหมาะสมกับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยการกระจายอำนาจไปยังการปกครองท้องถิ่นเพื่อสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน (ปรีดี พนมยงค์, 2552)

องค์ประกอบของงานสวัสดิการภาครัฐคือการทำให้ประชาชนกินดี มีสุข มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมหรือกล่าวได้ว่าสวัสดิการคือการจัดสรรประโยชน์ให้กับประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ตั้งแต่เกิดจนตาย รวมถึงโดยภารกิจหลักในการให้ความช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย ตลอดจนการรวมแก้ไขปัญหาชุมชน สนับสนุนส่งเสริมความมั่นคงในการอยู่อาศัย และการบูรณาการหลักสังคมสวัสดิการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานของเทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ มีวิธีการปฏิบัติงาน และยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ (พระพิน อนันท์ (พลเสน), 2564)

สรุปได้ว่า การเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลหัวทะเล จังหวัดนครราชสีมา นำหลักพระพุทธศาสนาครองใจคน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยให้นักการเมืองได้รับการสนับสนุน ร่วมกิจกรรมทางการเมือง แต่หลักพระพุทธศาสนามีหลักธรรมทำให้เกิดการปกครองแบบครองใจประชาชน สร้างแนวร่วมทางการเมืองและช่วยให้เกิดฐานะเสียงสนับสนุนทางการเมืองที่มั่นคง ดังลัทธิมีสัจยัตถ์กรลือเข้าด้วยกัน การส่งเสริมประชาชนให้เข้าถึงสวัสดิการของรัฐ องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมโดยทั่วไปมีการใช้ใน 2 ลักษณะคือ ลักษณะกว้างและแคบดังนี้ องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะกว้างๆ แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1. การศึกษา 2. สุขภาพอนามัย 3. ที่อยู่อาศัย 4. การทำงานและการมีรายได้ 5. ความมั่นคงทางสังคม 6. บริการทางสังคม 7. นันทนาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลหัวทะเล จังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ จำนวนประชากร 27,729 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากประชาชนจำนวน 396 คน (Taro Yamane, 1973)

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลห้วยทะเล จังหวัดนครราชสีมา 7 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการส่งเสริมการศึกษา 2. ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย 3. ด้านที่อยู่อาศัย 4. ด้านการส่งเสริมรายได้และการมีงานทำ 5. ด้านความมั่นคงทางสังคม 6. ด้านบริการสังคมทั่วไป 7. ด้านการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงเหตุผล 4 หลักธรรมประยุกต์ใช้กับการเมืองท้องถิ่น ได้แก่ 1. ด้านทาน (การให้) 2. ด้านปิยวาจา (การใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ) 3. ด้านอัตถจริยา (การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น) 4. ด้านสมานัตตตา (การวางตัวให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์)

ผลการวิจัย

การเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลห้วยทะเล จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1. การเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลห้วยทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เทศบาลห้วยทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐดำเนินการส่งเสริมการศึกษา มอบทุนการศึกษากับนักเรียนเรียนดีแต่ยากจน ส่งให้ประชาชนได้รับการส่งเสริมสุขภาพอนามัย จัดสถานที่ออกกำลังกายและมอบเครื่องออกกำลังกายไปยังหมู่บ้าน ชุมชน โรงเรียน ส่วนด้านที่อยู่อาศัย จัดให้มีสาธารณูปโภคทั่วถึง

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลห้วยทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลห้วยทะเล ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมการเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลห้วยทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ การเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลห้วยทะเล การประยุกต์หลักพุทธธรรม ด้านทาน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ด้านปิยวาจา มีวาจาเป็นที่รัก ส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐเกิดประโยชน์ต่อประชาชน ด้านอัตถจริยา บำเพ็ญสาธารณประโยชน์เกิดสวัสดิการรัฐ ด้านสมานัตตตา มีความเสมอต้นเสมอปลายส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ให้ความเสมอภาคปฏิบัติสม่ำเสมอแก่ทุกคน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลห้วยทะเล จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลห้วยทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยการส่งเสริมการศึกษา มีการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนเรียนดีแต่ยากจน มีการจัดให้บริจาคอุปกรณ์การเรียน เช่น สมุด ปากกา และอุปกรณ์การกีฬา กับโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตเทศบาลห้วยทะเล ส่งเสริมโดยจัดสวัสดิการจัดให้มีโรงเรียนเทศบาลตำบลห้วยทะเล (หลักสูตรสองภาษา) การให้ทุนการศึกษาและการสอนภาษาต่างประเทศให้นักเรียน บุคลากรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนงบประมาณสนับสนุนจากส่วนกลางและจากเทศบาลและสถานที่ตั้งที่อยู่ในเขตชุมชน

2. การเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลห้วยทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ทำเครื่องออกกำลังกายไปยังหมู่บ้าน ชุมชน โรงเรียน ส่งเสริมประชาชนเขียนโครงการของงบประมาณจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สิงห์คำ มณีจันสุข กฤษ เพิ่มทันจิตต์ และสุรินทร์ นิยมานุกร** ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้อันดับแรกคือสวัสดิการเบี้ยคนพิการ รองลงมาคือการแพทย์และสุขภาพ การลดหย่อนค่าโดยสารขนส่งสาธารณะสำหรับคนพิการ การมีงานทำ บริการกู้ยืมเงินประกอบอาชีพสำหรับคนพิการ การปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัย การศึกษา และการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับสอดคล้องกับ **เอนก ไยอินทร์** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาโครงสร้างสวัสดิการผู้สูงอายุในสังคมไทย: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน” ผลการวิจัยพบว่า การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมขับเคลื่อนการทำงาน เป็นแนวทางการพัฒนาโครงสร้างการทำงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ กระบวนการดังกล่าวในหัวข้อที่ ผ่านมาก่อให้เกิดโครงการต่างๆ 10 โครงการ คือ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ Long Term Care : LTC โรงเรียนดอกขอมพอ อาสาป็นสุข กองทุนสวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ เอื้อนสมุนไพร ผู้สูงอายุอุโมงค์ยุคใหม่ผู้สังคมผู้สูงวัยอย่างสมารถ ธรรมสัญจร วิถีพุทธ วิถี ศิล 5

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและการสังเคราะห์ความรู้ “การเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลห้วยทะเล จังหวัดนครราชสีมา” การเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลห้วยทะเล การจัดการศึกษายึดหลักการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน เริ่มต้นสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบหลักสูตร 2 ภาษา เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสนับสนุนในลักษณะส่งเสริมประชาชนตามหลักการสังคมวัตถุ 4 จัดอบรมให้ประชาชนเขียนโครงการของงบประมาณสนับสนุนจัดกิจกรรมส่งเสริมการดูแลสุขภาพผ่านกลุ่มต่าง ๆ ที่มีการออกกำลังกาย การเล่นเกมเพื่อรักษาสุขภาพ รวมทั้งดูแลประชาชนด้านการป้องกันโรคต่าง ๆ และการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยตามระเบียบกฎหมาย ส่งเสริมให้

ประชาชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต จึงได้มีการกระจายอำนาจไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างเช่น เทศบาลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่พัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน แสดงออกทางพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานบริการ ด้วยการแต่งกายที่เหมาะสม สะอาด เรียบร้อย มีสีหน้าและแววตาที่เป็นมิตร กริยา ท่าทางสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาด้วยน้ำเสียงชัดเจน ชัดคำและให้เกียรติ มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ ตรงต่อเวลา เอาใจใส่และให้ความสำคัญต่อผู้รับบริการ โดยไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ที่เข้ามาใช้บริการ

บทสรุป

การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเขตเทศบาลหัวทะเล เป็นกระบวนการที่ผสมผสานการบริหารงานท้องถิ่นเข้ากับการดูแลคุณภาพชีวิตประชาชน โดยภาพรวมพบว่าประชาชนสามารถเข้าถึงสวัสดิการได้ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและด้านการศึกษา อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องว่างในด้านสวัสดิการที่อยู่อาศัยที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ทั้งนี้ ความสำเร็จในการกระจายสวัสดิการไม่ได้ขึ้นอยู่กับระบบการบริหารเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยหลักพุทธธรรม (สังคหวัตถุ 4) เพื่อให้การจัดสรรมีความเป็นธรรม ทัวถึง และสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

เทศบาลควรจัดทำระบบฐานข้อมูลออนไลน์ที่ประชาชนสามารถตรวจสอบสิทธิสวัสดิการของตนเองได้ง่าย เพื่อแก้ปัญหาการเข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะในกลุ่มที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล

การยกระดับสวัสดิการที่อยู่อาศัย ควรมีการจัดตั้งคณะทำงานลงพื้นที่สำรวจความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างจริงจัง เพื่อวางแผนปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้ยากไร้หรือผู้พิการ ซึ่งเป็นด้านที่ได้รับคะแนนความพึงพอใจต่ำที่สุดในงานวิจัย

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาและวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยเฉพาะเจาะจงในกลุ่มคนยากจนเมืองหรือแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาล เพื่อหาแนวทางสนับสนุนสวัสดิการที่ตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มคนเหล่านี้

2) ควรศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการจัดสวัสดิการระหว่างเทศบาลหัวทะเลกับเทศบาลอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อพัฒนาเป็น "โมเดลสวัสดิการท้องถิ่นวิถีพุทธ" ที่สมบูรณ์แบบและนำไปปรับใช้ในพื้นที่อื่นได้

เอกสารอ้างอิง

ปธาน สุวรรณมงคล. (2564). การเมืองท้องถิ่น : การเมืองของใครโดยใครเพื่อใคร. กรุงเทพฯ : จตุพรดีไซด์.

ปพิชญา ภิระตา. (2566). รัฐสวัสดิการหรือสวัสดิการของรัฐ : นโยบายเรียนฟรี, วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม) : 145-155.

- ปรีดี พนมยงค์. (2552). **เค้าโครงการเศรษฐกิจหลวงประดิษฐ์มนูธรรม**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ สุขภาพใจ.
- พระพิน อนิโฆ (พลเสน). (2564). การบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารงานของ เทศบาลตำบลบ้านกร่าง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี. **สารนิพนธ์หลักสูตร ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย.
- ภักชัย อนันธนานฤกร. **หนทางสู่รัฐสวัสดิการ ความเป็นไปได้ของสังคมไทย**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://setthasarn.econ.tu.ac.th/blog/detail/601> [3 มิถุนายน 2567].
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2554). **สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : พรทิพกราฟฟิค.
- ศิริวรรณ ใจแก้ว. (2564). **การเข้าถึงและการได้รับสวัสดิการภาครัฐของประชากรจังหวัดลพบุรี ช่วงเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด-19)**. โครงการ ทวิปริญญาทางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ จ.ลพบุรี.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2564). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 43. กรุงเทพฯ : นายสนธิ์ ตันติวัฒน์พานิช พิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทาน.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม (กขส.). (2563). **รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและเหลื่อมล้ำของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ.
- สิงห์คำ มณีจันสุข และคณะ. (2563). การบริหารจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว หรือทางร่างกาย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ”, **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม) : 207-219
- เอนก ไยอินทร์. (2564). การพัฒนาโครงสร้างสวัสดิการผู้สูงอายุในสังคมไทย : กรณีศึกษาเทศบาล ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน”, **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม) : 147-159.
- Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis**. New York: Harper and Row.

รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก : โรงเรียนบ้านทองหลาง SMALL SCHOOL DEVELOPMENT MODEL : BAN THONG LANG SCHOOL

อนุสรณ์ มะเดื่อชุมพร
Anusron Madeuchumpron
โรงเรียนบ้านทองหลาง
Ban Thong Lang School.
E-mail: kruben9999@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์การประเมินโครงการประจำปีเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อการบริหารวิชาการ 2) สังเคราะห์การพัฒนาครูต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) ศึกษาหลักการแนวคิดรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก และ 4) นำเสนอรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก : โรงเรียนบ้านทองหลาง ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 512 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 รูป/คน ผู้สนทนากลุ่ม จำนวน 13 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

- 1) การประเมินโครงการประจำปีช่วยสร้างความเชื่อมั่นผ่านการประชาสัมพันธ์และการดึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมพัฒนา
- 2) การพัฒนาครูต้นแบบช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสร้างเครือข่ายครูที่เข้มแข็ง
- 3) หลักการสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กคือการประยุกต์ใช้หลัก "อิทธิบาท 4" (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) เพื่อสร้างแรงจูงใจและความเพียรในการทำงาน และ
- 4) รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนบ้านทองหลางที่นำเสนอคือ "TL-MODEL" (T: Trust, L: Learning) ซึ่งเน้นการบริหารเชิงวิชาการควบคู่กับการพัฒนาครูและนักเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อแก้ปัญหาข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็กอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, ครูต้นแบบ, โรงเรียนขนาดเล็ก, อิทธิบาท 4

Abstracts

This research aimed to: 1) synthesize annual project evaluations to build academic administration confidence; 2) synthesize the development of master teachers within Professional Learning Communities (PLC); 3) study principles and concepts for small school development; and 4) propose a development model for Ban Thong Lang School. A mixed-methods research design was used, involving 542 participants and key informants. Data were collected via interviews, questionnaires, and focus group discussions, then analyzed using statistics and content analysis.

The results revealed that:

- 1) project evaluations built confidence by engaging stakeholders in the development process
- 2) master teacher development improved student achievement and strengthened teacher networks
- 3) a key principle for small school development is the application of "Iddhipada 4" (Chanda, Viriya, Citta, Vimamsa) to foster motivation and perseverance.
- 4) the proposed development model, "TL-MODEL" (T: Trust, L: Learning), focuses on academic excellence combined with teacher and student growth. This school-based management approach emphasizes multi-sector participation to sustainably overcome the limitations of small schools.

Keywords: Academic Administration, Master Teacher, Small Schools, Iddhipada 4

บทนำ

การเรียนรู้ของประชาชนยุคปัจจุบันแตกต่างจากอดีต ปัจจุบันมีการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุค 4.0 เกิดการพัฒนาของเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์จากผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ส่งผลตรงแก่วิถีชีวิตประชาชนในสังคมยุคสมัยใหม่ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2565 สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา โดยเฉพาะกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ที่มีความสำคัญเร่งด่วนสามารถดำเนินการและวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรมในช่วงปี พ.ศ. 2564 - 2565 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ (1) การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย (2) การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ (3) การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย, 2564)

นโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กโดยมุ่งเน้นให้เป็นโรงเรียนคุณภาพของชุมชน เพื่อสร้างโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสาธารณชน เพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กแบบขั้นบันไดที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน ให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลา และแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา รวมถึงการบริหารอัตรากำลังคนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มุ่งเน้นให้ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ (ธนู วงษ์จินดา, 2562)

โรงเรียนบ้านทองหลางมุ่งดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ด้วยสภาพปัญหาและข้อจำกัดหลายประการจึงไม่สามารถดำเนินงานตามแนวนโยบายนั้นได้ เพียงแต่มีความมุ่งมั่นจะปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถ จึงนำข้อมูลการบริหารโรงเรียน

บ้านทองหลางนำมาเรียนรู้เพื่อวิจัยและพัฒนา ซึ่งพบว่าโรงเรียนบ้านทองหลางเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนน้อย ชุมชนยังขาดความเชื่อมั่น งบประมาณน้อย ขาดอุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ครูมีจำนวนน้อยและขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง จำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน ครูไม่ครบทุกสาขาวิชา ส่งผลกระทบต่อการศึกษา นอกจากนี้ชุมชนยังไม่ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนหรือการพัฒนาโรงเรียน

การพัฒนาโรงเรียนบ้านทองเพื่อสร้างความเชื่อมั่น ผู้วิจัยเลือกการพัฒนาครูไปพร้อมกับ การพัฒนานักเรียน เนื่องจากครูที่ได้รับการพัฒนาเป็นกลไกสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนและสร้าง ความเชื่อมั่นแก่ผู้ปกครอง ชุมชน อีกทั้งการอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ มีทักษะเฉพาะทางตาม ลักษณะวิชาชีพส่งผลต่อการพัฒนา นักเรียนส่วนมากต้องเข้ารับการอบรมกับหน่วยงานภายนอก ใช้เวลาเรียนรู้พัฒนาตนเองโดยใช้ระยะเวลานานกว่าจะมีทักษะสามารถปฏิบัติได้ดี และผลกระทบที่ เกิดจากการอบรมเป็นเวลานาน พบว่า ครูต้องทิ้งนักเรียน เกิดปัญหาซ้ำซ้อน ครูสอนไม่ครบชั้น สอนไม่ครบตามแผนการสอน นักเรียนขาดการพัฒนา ครูในโรงเรียนมีภาระเพิ่ม อาจเกิดความขัดแย้ง ในโรงเรียน ชุมชนขาดความเชื่อมั่น

การดำเนินกิจกรรมบริหารจัดการโรงเรียนบ้านทองหลางที่ผ่านมาชุมชนมีส่วนร่วมน้อย การช่วยสนับสนุนพัฒนาโรงเรียน งานพัฒนาสิ่งปลูกสร้างสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนจึงไม่ เพียงพอ ไม่รองรับการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน ผลการเรียนรู้จากการผลการประเมินปรากฏว่าผล การประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติ NT ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งในภาพรวม ระดับชาติ ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่อนข้างต่ำทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลงานนักเรียนมีน้อย

การพัฒนาโรงเรียนบ้านทองหลางช่วงปี 2564-2565 ได้จัดเวทีระดมคิด ครู ชุมชน เรียนรู้ ปัญหาการพัฒนาโรงเรียนบ้านทองหลาง ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ผลสรุป เลือกพัฒนาครูโดยอาศัย แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ดำเนินการพัฒนาครูในรูปแบบเครือข่ายชุมชนแห่ง การเรียนรู้โรงเรียนบ้านทองหลาง การพึ่งพาเพื่อนครู ดึงพลังร่วมชุมชนช่วยพัฒนาครู พัฒนานักเรียน และนำโครงการบริหารวิชาการ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 8 โครงการ เป็นตัวแปรปฏิบัติการพัฒนา ครู ลดปัญหาการพัฒนาครูจากการทิ้งนักเรียน เพิ่มการเรียนรู้ร่วมกับเครือข่าย การอบรมภายนอก ระยะสั้น ๆ ส่งผลไปยังการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก : โรงเรียนบ้านทองหลาง และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในชุมชน ส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนบ้านทองหลาง ขยายผลสู่ การพัฒนาชุมชน

สำหรับการพัฒนานักเรียนอาศัยการสอนแบบโครงการและนวัตกรรมและการเรียนแบบ บูรณาการร่วมกับกิจกรรมเครือข่าย มีรูปแบบการประเมินที่หลากหลายตามผลงานนักเรียนสร้างขึ้น หลังเรียนรู้ ด้วยเหตุปัญหาและความสำคัญเบื้องต้นผู้วิจัยมีความสนใจรูปแบบการพัฒนาโรงเรียน ขนาดเล็ก : โรงเรียนบ้านทองหลาง และนำผลการวิจัยพัฒนาการบริหารโรงเรียนบ้านทองหลาง ปฏิบัติการพัฒนาครู พัฒนานักเรียน การดำเนินโครงการบริหารวิชาการ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 8 โครงการ การเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การเรียนรู้ร่วมกันของ เครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนบ้านทองหลาง สังเคราะห์เป็นรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาด

เล็ก : โรงเรียนบ้านทองหลาง รูปแบบการแก้ปัญหา การพัฒนากิจกรรมเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียน ชุมชน ขยายผลพัฒนาสู่โรงเรียนเครือข่ายให้เรียนรู้เป็นกรณีศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สังเคราะห์การประเมินโครงการประจำปีเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อการบริหารวิชาการ โรงเรียนบ้านทองหลาง
2. เพื่อสังเคราะห์การพัฒนาครูต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก : โรงเรียนบ้านทองหลาง
3. เพื่อศึกษาหลักการแนวคิดรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก : โรงเรียนบ้านทองหลาง
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก : โรงเรียนบ้านทองหลาง

แนวคิดพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กเป็นนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของชุมชนเพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กได้อยู่คู่กับชุมชนตลอดไป แต่การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กจำเป็นต้องอาศัยงบประมาณสนับสนุน ครูมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตอบสนองนโยบาย และตอบสนองความต้องการพัฒนานักเรียนรวมถึงพัฒนาชุมชน หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในสถานการณ์ปัจจุบัน สัมพันธ์กับแนวคิดและหลักการ ตลอดจนสถานการณ์และปัจจัยสนับสนุนในชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครู ครูถือว่าเป็นบุคลากรที่เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรทางการศึกษาให้สามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและจุดประสงค์และนโยบายการดำเนินการภายในหน่วยงานทางการศึกษาต้องอาศัยศักยภาพและความสามารถของครูเป็นสำคัญ ดังนั้นครูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่ตนรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้วยเหตุนี้ ครูต้องพัฒนาตนเองและเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ใหม่ แสดงความรู้ความสามารถครูมืออาชีพ มีจิตวิญญาณครูและพัฒนานวัตกรรมจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งไปสร้างความความเชื่อมั่นศรัทธาในฐานะเป็นครูของชุมชน โรงเรียนของชุมชน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 อธิบายว่า คำว่า “ครู” นั้นมาจากรากศัพท์ในภาษาบาลีว่า “คุรุ - ครู” หรือจากภาษาสันสกฤตว่า “คุรุ ในความหมายที่เป็นคำนาม แปลว่า “ผู้สั่งสอนศิษย์หรือถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ ส่วนในความหมายที่เป็นคำวิเศษณ์ในภาษาบาลี แปลว่า หนัก สูง ส่วนในภาษาสันสกฤต แปลว่า ใหญ่ หรือหนัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

พระธรรมโกศาจารย์หรือพุทธทาสภิกขุได้อรรถาธิบายความหมายของ “ครู” ไว้ว่า ในสมัยโบราณ คำว่า “ครู” เป็นคำที่สูงมาก “ครูเป็นผู้เปิดประตูทางวิญญาณ และนำวิญญาณไปสู่คุณธรรมชั้นสูง เป็นเรื่องทางจิตใจโดยเฉพาะ ครูเป็นผู้ควรเคารพหรือ มีความหนักที่เป็นหนักอยู่เหนือศีรษะ เป็นเจ้าเหนือเหนือศีรษะคนทุกคน (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) 2553)

การพัฒนาครู เป็นให้ความสำคัญและเชื่อว่า ครูเป็นผู้เรียน ที่ต้องเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง และรับการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานและพัฒนาตนเองทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และต้องเข้ารับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปีละ 100 ชั่วโมง ครูบรรจุใหม่ต้องผ่านการอบรมตามโปรแกรมการอบรม เพื่อฝึกหัดการสอนและได้รับเงินเดือนสูง ระหว่างการอบรมต้องพัฒนาตนเองภายใต้การกำกับดูแลของศึกษานิเทศก์และผู้บริหาร และมีการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเพื่อช่วยครู ให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนของครู โดยเน้นการสอนของครูให้น้อยลงและให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และปฏิบัติได้ด้วยตนเองมากขึ้น (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน, 2557)

การพัฒนาริชาชีพครูเป็นกระบวนการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่องตามช่วงอาชีพครู เพื่อความมั่นใจว่าครูจะมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการสอนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้และ การสอน (นาริรัตน์ รักษ์จิตกรกุล, 2560)

กล่าวได้ว่า การพัฒนาครูให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ครู คือ ผู้มีคุณธรรมขั้นสูง เป็นอาชีพที่เหนียว ต้องปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่หลายประการ ชุมชนคาดหวังเมื่อทำหน้าที่สอนนักเรียน ครูจึงต้องพัฒนาตนเองเหมาะที่จะเป็นครู บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของ ผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาครูและเตรียมครูที่จะเข้าสู่วิชาชีพให้มีสมรรถนะสูง เพราะครูต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญว่า หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้มีสมรรถภาพ คือ เก่ง มีคุณภาพ คือ ดีและเป็นผู้มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี คือ สุข เป็นประชากรที่เก่ง ดี สุข เป็นประชาชนที่มองกว้างคิดไกล ใฝ่รู้ เชิดชูคุณธรรม (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2554) โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ทั้งทางร่างกายสติปัญญา สังคมและอารมณ์ และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ (ทศนา แคมมณี, 2553)

การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิดค้นหาความรู้และลงมือปฏิบัติหรือกระทำจริงจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้และเทคนิควิธีการสอนหลายๆ แบบ (กรมวิชาการ, 2549)

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการเรียนเปลี่ยนไป นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ เรียนรู้ตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่เรียนรู้ในครอบครัว ชุมชนจนถึงโรงเรียน และการเรียนรู้ที่เกิดจากการคิดการค้นคว้าการทดลองและสรุปผลได้โดยผู้สอน และนักเรียนเรียนปรับใช้กับสถานการณ์สภาพจริงของชีวิต ครูต้องปรับรูปแบบการสอนให้สามารถสอนได้ทั้งในห้องเรียน สอนออนไลน์ด้วยรูปแบบต่างๆ และอาจปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของตนเองจากการถ่ายทอดความรู้มาเป็นการวางแผนจัดการชี้แนะและอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน เน้นผู้เรียนจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเกิดการ

เรียนรู้ด้วยตนเองจากความสนใจและความต้องการของผู้เรียน โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนให้ความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนจนประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ของการศึกษา

กล่าวได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเรียนรู้อย่างมีความสุขได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพรอบด้านสมดุล มีทักษะการแสวงหาความรู้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การรวมพลังจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก การจัดการทรัพยากรที่จำกัดให้สามารถตอบสนองความต้องการจัดการศึกษาให้ดำเนินการต่อไปได้ กลุ่มครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ชุมชน ต้องเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาโรงเรียน เสริมสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา และร่วมมือ ร่วมใจกันเรียนรู้ทางวิชาชีพการศึกษาที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการทำงานอย่างมืออาชีพ เรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ชุมชนการเรียนรู้อย่างมืออาชีพมีอิทธิพลอย่างมากต่อคุณภาพการสอนของครู การรวมตัวกันของครูให้เข้มแข็งเพื่อทำงานสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จากการทำหน้าที่สอนของครูในภารกิจประจำวันและผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้อย่างมืออาชีพในระดับโรงเรียน Hord (2004)

การรวมตัวของกลุ่มครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องร่วมใจกันเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผ่านกระบวนการทำงานอย่างมืออาชีพ เรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดเป็นวัฒนธรรมหรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ครูเป็นประธานขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้ และพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพและคุณภาพของผู้เรียนร่วมกัน การเรียนรู้ประสบการณ์การปฏิบัติงานในพื้นที่

กล่าวได้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ กลุ่มครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ต้องเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาโรงเรียนร่วมใจกันเรียนรู้ทางวิชาชีพการศึกษาที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียนช่วยให้ครูมีพลังสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กจำเป็นต้องอาศัยชุมชนร่วมเรียนรู้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ร่วมพัฒนาเสริมสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ เป็นกระบวนการศึกษาหาข้อมูลอย่างเป็นระบบตามสภาพจริงเพื่อนำมาจัดเป็นสารสนเทศ ตัดสินคุณค่าและประกอบการพิจารณาตัดสินว่าผลสัมฤทธิ์ของโครงการตรงตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายหรือสอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่มีคุณภาพหรือประสิทธิภาพมากนักน้อยเพียงใด ลักษณะของการประเมินตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ เน้นความเป็นปรนัยในเชิงประจักษ์ ความน่าเชื่อถือของการวัดความเป็นมาตรฐานของเครื่องมือที่ใช้วัด การใช้สถิติวิเคราะห์ในเชิงปริมาณเพื่อหาข้อสรุปรวมทั้งการค้นหาค่าเกณฑ์มาตรฐานเพื่อการเปรียบเทียบกับผลการประเมินในเชิงของการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอเป็นทางเลือกในการตัดสินใจทางการบริหารจัดการโครงการมากกว่าใช้สำหรับการตัดสินค่าของโครงการ (วีระยุทธ ขาตะกาญจน์, 2557)

ส่วนรูปแบบจำลอง CIPP Model นำมาใช้ประเมินโครงการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (context evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ (planning decisions)
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (input evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ (structuring decisions)
3. การประเมินกระบวนการโครงการ (process evaluation) เป็นการตัดสินใจด้านการประยุกต์เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการไปปฏิบัติ (implementing decisions)
4. การประเมินผลผลิต (product evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูแลสำเร็จของโครงการหรือทบทวนโครงการ (recycling decisions) จำเนียร สุขหลาย และคณะ (2540)

กล่าวได้ว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการศึกษาหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ลักษณะของการประเมินตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ เน้นความเป็นปรนัยในเชิงประจักษ์แสดงผลการพัฒนาโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนโดยอาศัย โครงการ กิจกรรมเสริม ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียน พัฒนาครู พัฒนาโรงเรียน พัฒนาชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) และการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์การวิจัยและพัฒนา ได้แก่ การประเมินโครงการประจำปีเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนบ้านทองหลาง การพัฒนาครูต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อการพัฒนา การเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก : โรงเรียนบ้านทองหลาง, หลักการแนวคิดรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก : โรงเรียนบ้านทองหลาง ใช้แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC), รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก : โรงเรียนบ้านทองหลาง สังเคราะห์สรุปเป็นองค์ความรู้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก : โรงเรียนบ้านทองหลาง

ผลการวิจัย

การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ประสบการณ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านทองหลาง ผู้บริหารและคณะครู ควรเรียนรู้จากงานประจำนำไปสู่การวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา อาจยังไม่ต้องเริ่มต้นเขียนรายงานเป็นเอกสาร แต่ควรคิดวิเคราะห์ ค้นหาองค์ความรู้ใหม่สำหรับพัฒนางานประจำสำหรับให้บริการแก่ผู้มีส่วนได้เสียกับการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ การพัฒนางานต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาตนเองก่อน เพื่อให้เองมีความรู้ มีทักษะ มีความมั่นคงในวิชาชีพ มีความพร้อมปฏิบัติงานในหน้าที่ครู เป็นต้นแบบครูที่พัฒนาแล้ว โดยไม่มองว่า โรงเรียนมีขนาดเล็ก โรงเรียนมีปัญหา ครูไม่เพียงพอ แต่เริ่มต้นพัฒนาตนเอง เรียนรู้งานประจำทั้งที่มีปัญหาและงานเด่นที่สร้างชื่อเสียงให้กับครู พัฒนาขึ้นตามกระบวนการวิจัยสภาพปฏิบัติงานจริง

การวิจัยและพัฒนางานประจำเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็ก ครูมีจำนวนน้อย ครูสอนไม่ครบชั้น การที่นักเรียนไปพัฒนาตนเองเป็นการทิ้งภาระให้แก่ครูในโรงเรียนเกิดการสะสมปัญหา ด้วยเหตุนี้ ควรวิจัยและพัฒนางานประจำแสดงผลการพัฒนาตนเองของครู รูปแบบนิยม คือ งานวิจัยทำ R2R ครูเริ่มต้นเรียนรู้งานประจำ มุ่งหวังให้เกิดผลทำงานสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่หน่วยงาน และผลงานนั้นจะสะท้อนกลับมาสู่ตัวครู ช่วยสร้างความมั่นคงในวิชาชีพ มีความเชื่อมั่นว่า โอกาสแห่งความก้าวหน้า ต้องทำงานให้เป็นระบบ มีการแก้ไขปัญหา พัฒนา/ปรับปรุง และเก็บ ข้อมูล/วิธีการต่าง ๆ ไว้ เพื่อพัฒนางานประจำ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ พร้อมทั้งมีการสะสมผลงาน และพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างอย่างต่อเนื่อง ขยายผลต่อไปยังเพื่อนครู นักเรียน และชุมชน

การพัฒนาครู พัฒนาโรงเรียน ค้นหาความต้องการและระบุวิธีพัฒนาโรงเรียนได้ดีที่สุด คือ ครูในโรงเรียน เมื่อครูงานวิเคราะห์ งานสังเคราะห์ คู่มือ งานวิจัย บทความทางวิชาการ ตำรา หนังสือ หรืองานสร้างสรรค์อื่น ๆ การเรียนรู้งานประจำของครูในโรงเรียนขนาดเล็กจึงมีความสำคัญ ลำดับแรกของการพัฒนาโรงเรียน

การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กไม่อาจสำเร็จได้ตามเป้าหมาย แม้ว่าครูจะมีความรู้ความสามารถ เนื่องจากปัญหาและความต้องการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กนั้นมีมาก เชื่อมโยงกัน หลายมิติ ครูมีขีดจำกัดในการแก้ไขปัญหา แต่ถ้าครูเลือกวิธีการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ Professional Learning Community หมายถึง การร่วมมือ ร่วมใจกันของครู ผู้บริหารโรงเรียน และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการวางแผน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรม หรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน จะช่วยให้เกิดการดึงพลังร่วมพัฒนาโรงเรียน แต่ทั้งนี้ ครูต้องเริ่มต้นพัฒนาตนเองก่อนเพื่อ สร้างศรัทธาจุดเริ่มต้นพลังร่วมของชุมชน

การพัฒนาโรงเรียนบ้านทองหลาง อาศัยศรัทธาที่เกิดจากแกนนำเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนบ้านทองหลาง เพื่อร่วมสนับสนุนพัฒนาการบริหารโรงเรียนบ้านทองหลาง เกิดเป็น แนวคิดแนวปฏิบัติ ในการบริหารจัดการพัฒนาโรงเรียนบ้านทองหลางซึ่งต้องเชื่อมโยงกับบุคคลหลาย หน่วยงานเข้ามามีส่วนสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนบ้านทองหลางเพื่อให้โรงเรียนบ้านทองหลางได้สามารถ เชื่อมโยงกิจกรรมตามแผนงานปฏิบัติงานประจำปีในลักษณะการบูรณาการร่วมกับกิจกรรมของ เครือข่าย

องค์ประกอบสำคัญของโรงเรียน คือ คณะกรรมการสถานศึกษา โดยประกอบด้วย 1) ผู้แทนผู้ปกครอง 2) ผู้แทนครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) ผู้แทนองค์กรศาสนา 4) ผู้แทน ภาควิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ 5) ผู้แทนองค์กรชุมชนกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 6) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น 7) ผู้แทนครูภูมิปัญญาไทย/ปราชญ์ชาวบ้าน 8) ผู้แทนศิษย์เก่า 9) ผู้แทนนักเรียน 10) ผู้อำนวยการ สถานศึกษา ทั้งนี้ คณะกรรมการโรงเรียนขนาดเล็กอาจมีคณะกรรมการไม่ครบ และอาจ สนับสนุนโรงเรียนไม่ได้ตามที่คาดหวัง แต่การสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นต่อการบริการโรงเรียนบ้าน ทองหลาง การเรียนรู้ร่วมกับเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนบ้านทองหลาง ส่งผลให้เกิดการ พัฒนาได้รวดเร็ว พร้อมกับการประสานงานร่วมคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านทองหลาง

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาโรงเรียน คณะครูหรือผู้บริหารไม่ควรคำนึงถึงขนาดความแตกต่างระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก แต่ควรเริ่มต้นพัฒนาตนเองสามารถสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานพัฒนาโรงเรียน และความเชื่อมั่นต่อการจัดการเรียนการสอนที่อาศัยความหลากหลายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ภายใต้ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษาและเครือข่าย ของโรงเรียนเข้าช่วยพัฒนาโรงเรียนตามความรู้ความสามารถของเครือข่ายจะช่วยให้เกิดการเสริมสมรรถนะของครูสนับสนุนการพัฒนาที่ครูต้องการได้ และผลการพัฒนาโรงเรียนต้องสามารถแสดงพัฒนาการพัฒนาคูต้นแบบที่สามารถพัฒนานักเรียนได้เรียนรู้ พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับเพศและวัย ใช้ความรู้ประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิต ผลการเรียนรู้ที่ระบุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ใช้เป็นฐานการเรียนรู้ลำดับขั้นที่สูงขึ้น และสะท้อนผลไปยังครอบครัวชุมชน ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ชุมชนร่วมเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้อยู่คู่กับชุมชน

บทสรุป

การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร จำเป็นต้องใช้รูปแบบการบริหารจัดการที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นและการเรียนรู้ร่วมกัน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ารูปแบบ "TL-MODEL" (Trust & Learning) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียน โดยอาศัยความเชื่อมั่นจากผู้ปกครองและชุมชนผ่านการดำเนินโครงการที่โปร่งใสและเห็นผลลัพธ์ชัดเจน ควบคู่ไปกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาครูให้เป็นครูต้นแบบ ซึ่งหัวใจสำคัญที่ทำให้รูปแบบนี้สำเร็จคือการน้อมนำหลัก "อิทธิบาท 4" มาเป็นแรงขับเคลื่อนให้บุคลากรทำงานด้วยความรักในหน้าที่และมีความเพียรพยายาม นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

โรงเรียนควรจัดทำระบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ผลงานของนักเรียนและโครงการต่างๆ สู่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อดึงภาคส่วนภายนอกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรและการจัดการศึกษา

ควรส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนขนาดเล็กทำกิจกรรม PLC ข้ามโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนและแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรสอดแทรกหลักอิทธิบาท 4 ในกระบวนการทำงาน โดยสร้างแรงจูงใจ (ฉันทะ) และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดเพื่อลดภาระความเหนื่อยล้าของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาและวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำรูปแบบ "TL-MODEL" ไปทดลองใช้กับโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่อื่นที่มีบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อปรับปรุงรูปแบบให้มีความยืดหยุ่นและเป็นสากลมากขึ้น

ควรศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือการเรียนรู้ออนไลน์มาช่วยสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อลดช่องว่างด้านจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน

ควรวิจัยเกี่ยวกับโมเดลการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Resource Sharing) ระหว่างกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กในระดับตำบล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารวิชาการและงบประมาณร่วมกันอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2549). **กระบวนการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์ จำกัด.
- จำเนียร สุขหลาย และคณะ. (2540). **แบบจำลอง CIPP. รวมบทความทางการประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์เกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิตินา แคมมณี. (2553). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธน วังษ์จินดา. (2562). **ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นาริรัตน์ รักวิจิตรกุล. (2560). **การพัฒนาวิชาชีพครู. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 11(1) : 21-33.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2553). **พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์คำวัด**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2554). **การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554**. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพของเยาวชน. (2557). **รายงานผลการดำเนินงานสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพของเยาวชน 2553-2556**. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพของเยาวชน.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย. (2564). **ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565**. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย.
- Hord, S.M. (2004). **Learning together, leading together**. New York : Teachers College Press.